

การเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
ในกรุงเทพมหานคร

นางสาวเต็มศิริ ศิริสมบัติ

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเคหศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเคหการ ภาควิชาเคหการ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

HOUSING PREPARATION OF ELDERLY GOVERNMENT PENSION FUND MEMBERS IN
THE BANGKOK METROPOLITAN AREA

Miss Temsiri Sirisombat

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Housing Development Program in Housing

Department of Housing
Faculty of Architecture
Chulalongkorn University
Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

491322

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกกองทุน
บำเหน็จบำนาญข้าราชการในกรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวเต็มศิริ ศิริสมบัติ

สาขาวิชา

เคหการ

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ไตรรัตน์ จารุทัศน์

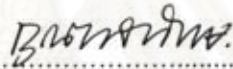
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

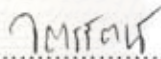
(รองศาสตราจารย์ เลอสม สถาปิตานนท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.คุณชลทิพย์ พานิชภักดิ์)

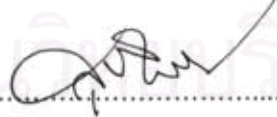
.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ไตรรัตน์ จารุทัศน์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ มานพ พงศทัต)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ สุปรียา หิรัญโร)

.....กรรมการ

(นายรณชัย วินทวามร)

เต็มศิริ ศิริสมบัติ : การเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในกรุงเทพมหานคร. (HOUSING PREPARATION OF ELDERLY GOVERNMENT PENSION FUND MEMBERS IN THE BANGKOK METROPOLITAN AREA) อ.ที่ปรึกษา: รศ.ไตรรัตน์ จารุทัศน์, 177 หน้า.

การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็วของประเทศไทย จะส่งกระทบต่อปัญหาตามมามากมาย เช่น ต้องเพิ่มภาระการดูแลผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งปัญหาการจัดการด้านสิทธิของผู้สูงอายุอาจไม่เพียงพอ และไม่ทั่วถึง เป็นต้น กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) เป็นกองทุนเงินออมระยะยาวของข้าราชการ ทำให้ข้าราชการมีออมเงินไว้เพื่อใช้ในยามเกษียณอายุหรือออกจากราชการ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ สภาพการอยู่อาศัยและเพื่อศึกษาการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในกรุงเทพมหานคร โดยในการวิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 392 ตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางเสนอแนะในการเตรียมด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุกลุ่มข้าราชการ

ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษากลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มข้าราชการ 5 อันดับแรกจากข้าราชการ 12 ประเภทที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญ คือ ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการการครู ข้าราชการทหาร ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย และข้าราชการตำรวจซึ่งคิดเป็นร้อยละ 95.86 ของกลุ่มประชากรทั้งหมด ผลการศึกษาพบว่าร้อยละ 54.85 ของกลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่รับราชการเป็นเวลานาน 30-39 ปี มีระดับรายได้ต่อครอบครัวต่อเดือน 30,000-60,000 บาท ร้อยละ 47.40 ระดับรายได้ต่อบุคคลต่อเดือน 20,000-30,000 บาท ร้อยละ 36.73 ประเภทที่อยู่อาศัยเป็นบ้านเดี่ยว ร้อยละ 61.48 และกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่เป็นเจ้าของเอง ร้อยละ 76.53 อยู่อาศัยกับคู่สมรสและบุตรหลาน ร้อยละ 50.51 ระยะเวลาอยู่อาศัยมากกว่า 20 ปีขึ้นไป ร้อยละ 43.62 ไม่มีปัญหาด้านที่อยู่อาศัย ร้อยละ 65.6 ส่วนกลุ่มที่มีปัญหาด้านที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่มีปัญหาด้านอาคารชำรุดทรุดโทรมและพื้นที่ใช้สอยไม่เพียงพอ สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมด้านที่อยู่อาศัย สามารถแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและมีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการ ร้อยละ 36.73 สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยนั้นส่วนใหญ่มีบ้านเป็นของตนเองแล้ว ร้อยละ 76.70 ของกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการทั้งหมด

สำหรับกลุ่มที่มีการเตรียมการ ร้อยละ 63.27 พบว่าร้อยละ 34.18 เป็นกลุ่มปรับปรุงที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่ต้องการซ่อมแซมเฉพาะส่วนที่เสียหาย ร้อยละ 28.90 งบประมาณที่ใช้ในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่งบประมาณในการปรับปรุงอยู่ที่ 100,000 – 500,000 บาท ร้อยละ 82.09 ที่มาของงบประมาณในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยมาจากเงินออม ร้อยละ 44.85 และร้อยละ 17.60 เป็นกลุ่มย้ายที่อยู่ใหม่ ส่วนใหญ่มีสาเหตุคืออยากย้ายไปบ้านใหม่ที่มีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเอง ร้อยละ 31.88 การวางแผนในการย้ายที่อยู่ใหม่พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการสร้างบ้านใหม่เอง ร้อยละ 55.07 ในกรณีที่ต้องการสร้างบ้านใหม่เองพบว่าส่วนใหญ่มีที่ดินอยู่แล้ว ร้อยละ 65.79 ประเภทของที่อยู่อาศัยใหม่พบว่าส่วนใหญ่ต้องการบ้านเดี่ยว ร้อยละ 84.05 และทำเลที่ตั้งของที่อยู่อาศัยใหม่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตปริมณฑล ร้อยละ 31.88 และมีปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกที่อยู่อาศัยใหม่ 5 อันดับแรก คือ 1. ราคาเหมาะสม 2. สภาพแวดล้อมดี 3. มีความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน 4. เงื่อนไขการชำระเงิน และ 5. อยู่ใกล้กับลูกหลานญาติพี่น้อง งบประมาณที่ใช้ในการย้ายที่อยู่อาศัยใหม่พบว่า ส่วนใหญ่มีงบประมาณ 1,000,000 – 2,000,000 บาท ร้อยละ 55.07 งบประมาณมาจากเงินออม ร้อยละ 30.81 และร้อยละ 11.48 เป็นกลุ่มผ่อนชำระที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่มีอัตราผ่อนชำระที่อยู่อาศัยต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 40.00 ราคาที่อยู่อาศัยที่กำลังผ่อนอยู่ระหว่าง 1,000,001 – 2,000,000 บาท ร้อยละ 31.11 ประเภทของที่อยู่อาศัยที่กำลังผ่อน เป็นบ้านเดี่ยว ร้อยละ 51.11 อยู่ในกรุงเทพเขตเมืองชั้นกลาง ร้อยละ 31.11 ส่วนใหญ่งบประมาณมาจากเงินกู้ร้อยละ 56.25 สำหรับทุกกลุ่มมีความต้องการช่วยเหลือจากรัฐเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการให้จัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อซ่อมแซมปรับปรุงที่อยู่อาศัยเดิม ร้อยละ 33.16 ส่วนประเด็นเพิ่มเติมคือ ต้องการให้รัฐมีگردแลสภาพแวดล้อมให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี น่าอยู่อาศัยมากขึ้น เป็นต้น

ทั้งนี้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายสนับสนุนให้ทุกคนมีความรู้เรื่อง การเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัยก่อนการเกษียณอายุ และจัดสวัสดิการเพื่อที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับอายุ อาชีพและระดับรายได้ เพื่อให้ทุกคนมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง

ภาควิชา.....เคหการ.....ลายมือชื่อนิสิต เต็มศิริ ศิริสมบัติ
สาขาวิชา.....เคหการ.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ไตรรัตน์
ปีการศึกษา.....2549.....

4874124225: MAJOR HOUSING

KEY WORD: HOUSING PREPARATION / GOVERNMENT PENSION FUND / ELDERLY

TEMSIRI SIRISOMBAT: HOUSING PREPARATION OF ELDERLY GOVERNMENT PENSION FUND MEMBERS IN THE BANGKOK METROPOLITAN AREA. THESIS ADVISOR: ASSOC.PROF TRIRAT JARUTHAT, 177 pp.

The rapid emergence of elderly society in Thailand will bring about various problems such as the need for more elderly care and inadequate management of the rights of the elderly. The government pension fund is the public servants' long-term saving fund that will ensure that members have savings in case they retire or leave the service. This study aims at analyzing the social, economic and living conditions of government pension fund members in the Bangkok metropolitan area regarding their housing preparation. The study used questionnaires and conducted surveys on 392 samples. The data gathered was analyzed to find housing preparation guidelines for government pension fund members.

The study divided government servants into 12 categories, and focused on the top 5-namely civil servants, teachers, military officials, university employees and police officials which account for 95.86% of the total population. The findings show that 54.85% of the sample group are university graduates and most worked as government officials for 30-39 years; 47.40% earn between 30,000-60,000 baht per month per household, and 36.73% earn 20,000-30,000 baht per month. 61.48% live in a single house and 76.53% own the property; 50.51% live with their spouse and family. Among these, 43.62% have lived in their present residence for over 20 years. 65.6% have no problems in terms of housing; those having problems are mostly concerned with dilapidated building conditions and insufficient space. Housing preparation data can be divided into 2 groups namely those who do prepare (63.27%) and those who do not prepare for housing (36.73%). The reason for lack of preparation of 76.70% of the latter group is because they already own a property.

As for the group that prepares for housing, 34.18% will improve their residence, with 28.90% wanting to renovate only the dilapidated parts. The home improvement budget for 82.09% of the subjects is set between 100,000-500,000 baht. 44.85% say the home improvement budget comes from their savings and 17.60% want to relocate. Most (31.88%) say the reason is to own their own property. In planning for relocation, most (55.07%) want to build their own house; most people in this group (65.79%) already own a plot of land. Most (84.05%) want to build a single house and the majority (31.88%) would prefer to relocate to the suburbs. The top 5 factors influencing their relocation consist of: reasonable price, pleasant environment, safety to life and property, payment conditions, and proximity to family members. As for the relocation budget, most (55.07%) have 1,000,000-2,000,000 baht; 30.81% say the money is from their savings. 11.48% pay for their housing by installments, and 40.00% pay at a rate of 5,001-10,000 baht per month. 31.11% say the property price they are paying off cost between 1,000,000-2,000,000 baht. 51.11% of the property paid by installments are single houses, among these 31.11% are located in the inner Bangkok metropolitan area and 56.25% of the budget comes from loans. All groups express a need for governmental assistance such as the provision of low-interest funds for the renovation of existing residences (33.16%). Also, they ask that the government ensure a more pleasant environment, etc.

The government and agencies concerned should have policies to create awareness about housing preparation before retirement, and provide welfare for appropriate housing that suits the individual's age, occupation and earning so as everyone is capable of owning their own property.

Department:..... Housing..... Student's Signature: เตมศิริ สิริสมบัติ

Field of Study:..... Housing..... Advisor's Signature: ตรีรัตน์

Academic Year:..... 2006.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจาก รศ. ไตรรัตน์ จารุทัศน์และคณาจารย์ทุกท่าน ซึ่งเป็นผู้แนะนำและให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ด้วยดีตลอดมา และขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณความช่วยเหลือด้านข้อมูลเบื้องต้นจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการและสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กรุงเทพมหานคร ทุกท่านที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าทำแบบสอบถามและให้ข้อมูลรายต่างๆอย่างดี และที่ขาดไม่ได้คือ เจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในการทำแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และทุกคนในครอบครัว ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจและคอยช่วยเหลือเสมอมาจนสามารถสำเร็จการศึกษา รวมทั้งขอบคุณเพื่อนทุกคน ที่ได้ช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำงานมาโดยตลอด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนผัง.....	ฒ
สารบัญแผนภูมิ.....	ณ
สารบัญรูปภาพ.....	ด
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.4 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
1.5 ข้อจำกัดของงานวิจัย.....	6
1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 ทฤษฎีการสูงอายุ.....	11
2.2 การเปลี่ยนแปลงในวัยสูงอายุ.....	14
2.3 การเกษียณอายุราชการ.....	21
2.4 หลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุ.....	24
2.5 การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของต่างประเทศและไทย.....	25
2.6 แนวคิดความต้องการที่อยู่อาศัยของมนุษย์.....	29
2.7 แนวคิดการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ.....	33
2.8 แนวคิดเกี่ยวกับการย้ายที่อยู่อาศัย.....	35
2.9 การวางแผนทางการเงินเพื่อที่อยู่อาศัย.....	38
2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39

	หน้า
บทที่ 3	
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	42
3.1 กำหนดขอบเขตของการศึกษา.....	42
3.2 จำนวนและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	42
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
บทที่ 4	
รายละเอียดขององค์กร.....	50
4.1 ความเป็นมาของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ.....	50
เหตุผลและความจำเป็นในการปรับปรุงระบบบำเหน็จบำนาญ.....	52
พัฒนาการของการจัดตั้ง.....	53
หลักการสำคัญของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ.....	54
4.2 ภาพรวมกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ.....	57
องค์ประกอบของคณะกรรมการ.....	58
บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ...	58
บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการจัดการลงทุน.....	59
บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสมาชิกสัมพันธ์.....	59
ผู้แทนสมาชิก.....	60
การลงทุนและนโยบายการลงทุนของกองทุนบำเหน็จบำนาญ.....	61
เป้าหมายการลงทุน.....	62
โครงสร้างการตัดสินใจในการลงทุน.....	62
การจัดสรรเงินลงทุน.....	63
กลยุทธ์ด้านการลงทุน.....	63
4.3 สิทธิประโยชน์ของสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ.....	64
4.4 การจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่สมาชิก.....	67

บทที่ 5	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
5.1	ข้อมูลทั่วไปทางด้านลักษณะทางสังคม.....	70
5.2	ข้อมูลทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ.....	76
5.3	ข้อมูลด้านสภาพที่อยู่อาศัย.....	89
5.4	ข้อมูลด้านสภาพการอยู่อาศัย.....	94
5.5	ข้อมูลในการวางแผนเพื่อเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย.....	97
	กลุ่มไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย.....	98
	กลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย.....	99
5.6	การวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์.....	117
	เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยกับ	117
	กลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย.....	
	เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของเฉพาะกลุ่ม.....	139
บทที่ 6	สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	150
6.1	สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อ 1.....	151
6.2	สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อ 2.....	156
6.3	ข้อเสนอแนะ.....	162
6.4	ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในครั้งต่อไป.....	164
	รายการอ้างอิง.....	166
	ภาคผนวก.....	169
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	177

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1-1	แสดงจำนวนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปและร้อยละของประชากรทั้งหมดที่อายุ 60 ปีขึ้นไปของประเทศไทย พ.ศ. 2547 และพ.ศ. 2568.....	2
ตารางที่ 1-2	แสดงจำนวนประชากรของผู้สูงอายุสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญในกรุงเทพมหานคร.....	5
ตารางที่ 3-1	แสดงจำนวนประชากรของผู้สูงอายุสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญในกรุงเทพมหานคร.....	42
ตารางที่ 3-2	แสดงจำนวนสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในกรุงเทพมหานครที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไป แบ่งตามประเภทข้าราชการ	43
ตารางที่ 3-3	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาจำแนกจากช่วงอายุและประเภทของข้าราชการ.....	44
ตารางที่ 3-4	แสดงจำนวนชุดแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์.....	47
ตารางที่ 3-5	แสดงจำนวนชุดแบบสอบถามที่ส่งไปยังหน่วยงานต่าง ๆ.....	48
ตารางที่ 4-1	แสดงสิทธิประโยชน์และเงินต่าง ๆ ที่สมาชิกจะได้รับเมื่อพ้นสมาชิกภาพ..	65
ตารางที่ 5-1	แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่าง.....	70
ตารางที่ 5-2	แสดงอายุของกลุ่มตัวอย่าง.....	71
ตารางที่ 5-3	แสดงสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง.....	71
ตารางที่ 5-4	แสดงจำนวนบุตรของกลุ่มตัวอย่าง.....	72
ตารางที่ 5-5	แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง.....	73
ตารางที่ 5-6	แสดงสุขภาพและผู้ดูแลยามเจ็บป่วยของกลุ่มตัวอย่าง.....	74
ตารางที่ 5-7	แสดงโรคประจำตัวของกลุ่มตัวอย่าง.....	75
ตารางที่ 5-8	แสดงประเภทของข้าราชการของกลุ่มตัวอย่าง.....	76
ตารางที่ 5-9	แสดงจำนวนปีที่รับราชการของกลุ่มตัวอย่าง.....	76
ตารางที่ 5-10	แสดงรายได้ต่อบุคคลต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง.....	77
ตารางที่ 5-11	แสดงรายได้ต่อครอบครัวต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง.....	78
ตารางที่ 5-12	แสดงที่มาของรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง.....	78
ตารางที่ 5-13	แสดงรายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตของกลุ่มตัวอย่าง.....	79
ตารางที่ 5-14	แสดงเงินบำนาญของกลุ่มตัวอย่างที่เกษียณอายุราชการ.....	80
ตารางที่ 5-15	แสดงเงินบำนาญของกลุ่มตัวอย่างที่เกษียณอายุราชการ.....	80

ตารางที่ 5-16	แสดงเงินบำนาญของกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ได้เกษียณอายุราชการ.....	81
ตารางที่ 5-17	แสดงเงินกบข.ของกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ได้เกษียณอายุราชการ.....	81
ตารางที่ 5-18	แสดงจำนวนเงินสหกรณ์ของกลุ่มตัวอย่าง.....	82
ตารางที่ 5-19	แสดงจำนวนเงินอื่นๆของกลุ่มตัวอย่าง.....	82
ตารางที่ 5-20	แสดงการวางแผนการใช้เงินบำเหน็จบำนาญและเงินกบข.ของกลุ่ม ตัวอย่าง.....	83
ตารางที่ 5-21	แสดงค่าใช้จ่ายทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	84
ตารางที่ 5-22	แสดงค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง.....	85
ตารางที่ 5-23	แสดงค่าใช้จ่ายสำหรับที่อยู่อาศัย (ค่าเช่า/ค่าผ่อน) ของกลุ่มตัวอย่าง.....	86
ตารางที่ 5-24	แสดงค่าใช้จ่ายเพื่อที่อยู่อาศัย (ค่าน้ำค่าไฟ) ของกลุ่มตัวอย่าง.....	87
ตารางที่ 5-25	แสดงค่าใช้จ่ายประเภทอื่นๆ ของกลุ่มตัวอย่าง.....	88
ตารางที่ 5-26	แสดงประเภทที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง.....	89
ตารางที่ 5-27	แสดงกรรมสิทธิ์ของที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง.....	90
ตารางที่ 5-28	แสดงระยะเวลาอยู่อาศัยที่อยู่อาศัยปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง.....	91
ตารางที่ 5-29	แสดงทำเลที่ตั้งที่อยู่อาศัยปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง.....	91
ตารางที่ 5-30	แสดงปัญหาด้านที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง.....	92
ตารางที่ 5-31	แสดงประเภทของปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย	93
ตารางที่ 5-32	แสดงบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ด้วย.....	94
ตารางที่ 5-33	แสดงจำนวนสมาชิกในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง.....	95
ตารางที่ 5-34	แสดงการพักอยู่อาศัยในที่พักอาศัยของกลุ่มตัวอย่าง.....	96
ตารางที่ 5-35	แสดงบุคคลที่ต้องการอยู่ด้วยในอนาคตของกลุ่มตัวอย่าง.....	96
ตารางที่ 5-36	แสดงการวางแผนเตรียมด้านที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง.....	97
ตารางที่ 5-37	แสดงสาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง.....	98
ตารางที่ 5-38	แสดงสิ่งที่วางแผนปรับปรุงที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง.....	99
ตารางที่ 5-39	แสดงการวางแผนปรับปรุงที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง.....	100
ตารางที่ 5-40	แสดงงบประมาณในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง.....	100
ตารางที่ 5-41	แสดงที่มางบประมาณในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง.....	101
ตารางที่ 5-42	แสดงสาเหตุในการย้ายที่อยู่อาศัยใหม่ของกลุ่มตัวอย่าง.....	102

ตารางที่ 5-43	แสดงการวางแผนในการย้ายที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง.....	103
ตารางที่ 5-44	แสดงการมีที่ดินของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการสร้างบ้านใหม่เอง.....	103
ตารางที่ 5-45	แสดงการวางแผนสร้างบ้านใหม่ของกลุ่มตัวอย่าง.....	104
ตารางที่ 5-46	แสดงประเภทของที่อยู่อาศัยใหม่ของกลุ่มตัวอย่าง.....	105
ตารางที่ 5-47	แสดงทำเลที่ตั้งของที่อยู่อาศัยใหม่ของกลุ่มตัวอย่าง.....	106
ตารางที่ 5-48	แสดงรายชื่อต่างจังหวัดที่กลุ่มตัวอย่างต้องการย้าย.....	106
ตารางที่ 5-49	แสดงปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกที่อยู่อาศัยใหม่ของกลุ่ม ตัวอย่าง.....	108
ตารางที่ 5-50	แสดงงบประมาณในการย้ายที่อยู่อาศัยใหม่ของกลุ่มตัวอย่าง.....	109
ตารางที่ 5-51	แสดงที่มาของงบประมาณในการย้ายที่อยู่อาศัยใหม่	110
ตารางที่ 5-52	แสดงอัตราการผ่อนต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง.....	111
ตารางที่ 5-53	แสดงราคาที่อยู่อาศัยที่กำลังผ่อนของกลุ่มตัวอย่าง.....	112
ตารางที่ 5-54	แสดงประเภทที่อยู่อาศัยของกลุ่มที่กำลังผ่อนชำระที่อยู่อาศัย.....	113
ตารางที่ 5-55	แสดงทำเลที่ตั้งของกลุ่มตัวอย่างที่กำลังผ่อนชำระที่อยู่อาศัย.....	114
ตารางที่ 5-56	แสดงที่มาของงบประมาณการซื้อที่อยู่อาศัยที่กำลังผ่อนของกลุ่ม ตัวอย่าง.....	115
ตารางที่ 5-57	แสดงความต้องการช่วยเหลือจากรัฐของกลุ่มตัวอย่าง.....	116
ตารางที่ 5-58	แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มไม่เตรียมและเตรียมโดยจำแนกตามเพศ.....	117
ตารางที่ 5-59	แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มเตรียมโดยจำแนกตามเพศ.....	118
ตารางที่ 5-60	แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มไม่เตรียมและเตรียมโดยจำแนกตาม สถานภาพ.....	120
ตารางที่ 5-61	แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มเตรียมโดยจำแนกตามสถานภาพ.....	121
ตารางที่ 5-62	แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการ ด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามประเภทอายุ.....	123
ตารางที่ 5-63	แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการ ด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามประเภทอายุกับที่มาของรายได้.....	125
ตารางที่ 5-64	แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มที่เตรียมที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามอายุ	126
ตารางที่ 5-65	แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการ ด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามประเภทข้าราชการ.....	128

ตารางที่ 5-66	แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มที่เตรียมที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามประเภทข้าราชการ.....	129
ตารางที่ 5-67	แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามประเภทรายได้ต่อบุคคลต่อเดือน.....	132
ตารางที่ 5-68	แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามประเภทรายได้ต่อบุคคลต่อเดือน.....	133
ตารางที่ 5-69	แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มที่เตรียมที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามรายได้.....	134
ตารางที่ 5-70	แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามกรรมสิทธิ์ของที่อยู่อาศัยปัจจุบัน.....	135
ตารางที่ 5-71	แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มที่เตรียมที่อยู่อาศัย โดยจำแนกตามกรรมสิทธิ์ที่อยู่ปัจจุบัน.....	137
ตารางที่ 5-72	แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามปัญหาที่อยู่อาศัย.....	138
ตารางที่ 5-73	แสดงสาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยกับอายุของกลุ่มตัวอย่าง	139
ตารางที่ 5-74	แสดงสาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยกับระดับรายได้.....	141
ตารางที่ 5-75	แสดงสาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยกับกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน.....	143
ตารางที่ 5-76	แสดงการวางแผนด้านที่อยู่อาศัยกับปัญหาด้านที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง.....	145
ตารางที่ 5-77	แสดงอายุของกลุ่มที่ไม่เตรียมการด้านที่อยู่อาศัยและมีปัญหาที่อยู่อาศัย	146
ตารางที่ 5-78	แสดงประเภทข้าราชการของกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยและมีปัญหาด้านที่อยู่อาศัย	146
ตารางที่ 5-79	แสดงระดับรายได้ของกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยและเป็นกลุ่มที่มีปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย.....	147
ตารางที่ 5-80	แสดงกรรมสิทธิ์ของที่อยู่ปัจจุบันของกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยและเป็นกลุ่มที่มีปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย.....	148

	หน้า
ตารางที่ 5-81 แสดงสาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของที่อยู่ปัจจุบันของ กลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยและเป็นกลุ่มที่มีปัญหาเกี่ยวกับ ที่อยู่อาศัย.....	149
ตารางที่ 6-1 แสดงสรุปผลการศึกษากลุ่มตัวอย่าง.....	161

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนผัง

		หน้า
แผนผังที่ 3-1	แสดงวิธีการดำเนินการวิจัย เรื่อง การเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของ ผู้สูงอายุสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ.....	50
แผนผังที่ 3-2	แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาและตัวแปรต่างๆ ในกาวิจัย.....	51
แผนผังที่ 4-1	แสดงโครงสร้างองค์กรกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ.....	57

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

		หน้า
แผนภูมิที่ 1-1	แสดงพีระมิดประชากรไทยปี ค.ศ. 1970 – 2050.....	1
แผนภูมิที่ 5-1	แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มไม่เตรียมและเตรียมโดยจำแนกตามเพศ.....	118
แผนภูมิที่ 5-2	แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มเตรียมโดยจำแนกตามเพศ.....	119
แผนภูมิที่ 5-3	แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มไม่เตรียมและเตรียมโดยจำแนกตาม สถานภาพ.....	120
แผนภูมิที่ 5-4	แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มเตรียมโดยจำแนกตามสถานภาพ.....	122
แผนภูมิที่ 5-5	แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการ ด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามประเภทอายุ.....	124
แผนภูมิที่ 5-6	แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการ ด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามประเภทอายุกับที่มาของรายได้.....	126
แผนภูมิที่ 5-7	แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มที่เตรียมที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตาม อายุ.....	127
แผนภูมิที่ 5-8	แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการ ด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามประเภทข้าราชการ.....	128
แผนภูมิที่ 5-9	แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มที่เตรียมที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตาม ประเภทข้าราชการ.....	130
แผนภูมิที่ 5-10	แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการ ด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามประเภทรายได้ต่อบุคคลต่อเดือน.....	132
แผนภูมิที่ 5-11	แสดงการเปรียบเทียบระดับรายได้ของทุกกลุ่ม.....	134
แผนภูมิที่ 5-12	แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการ ด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามกรรมสิทธิ์ของที่อยู่อาศัยปัจจุบัน.....	136
แผนภูมิที่ 5-13	แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มที่เตรียมที่อยู่อาศัย โดยจำแนกตาม กรรมสิทธิ์ที่อยู่ปัจจุบัน.....	137
แผนภูมิที่ 6-1	แสดงการเปรียบเทียบระหว่างการวางแผนด้านที่อยู่อาศัยกับปัญหา ด้านที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง.....	154
แผนภูมิที่ 6-2	แสดงการวางแผนด้านที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง.....	156
แผนภูมิที่ 6-3	แสดงการวางแผนด้านที่อยู่อาศัยโดยแบ่งกลุ่มเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย เป็นกลุ่มย่อย.....	157
แผนภูมิที่ 6-4	แสดงการวางแผนด้านที่อยู่อาศัยโดยแบ่งกลุ่มย่อยทั้งหมด.....	160

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปภาพที่ 6-1 แสดงโครงสร้างค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในระหว่างที่รับราชการ.....	162

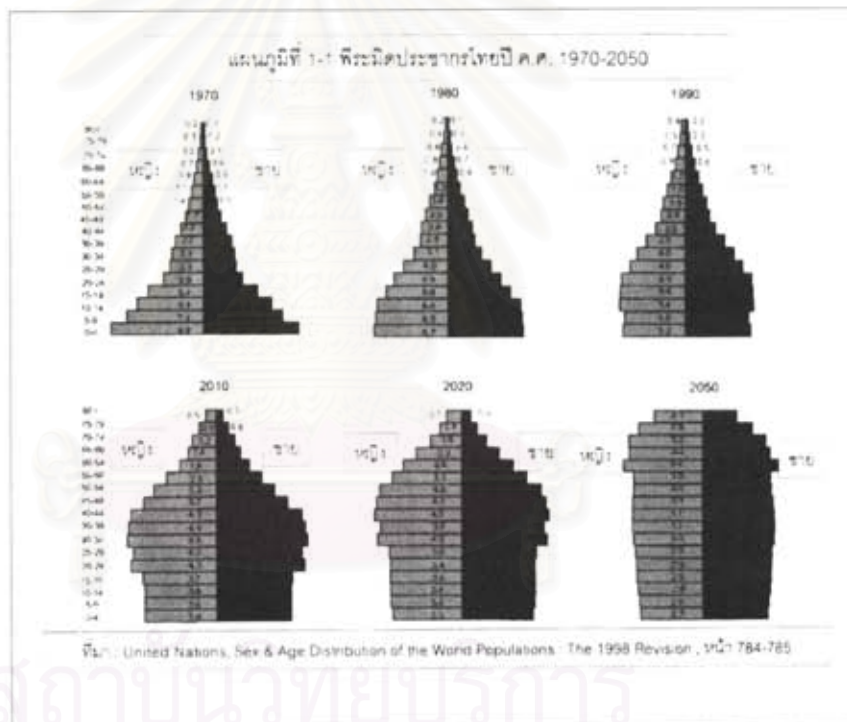
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่การเป็น สังคมผู้สูงอายุ (Society ageing) ด้วยข้อเท็จจริงที่ว่า จำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุขทำให้ประชากรมีสุขภาพอนามัยที่ดีขึ้น อัตราการตายลดลงอยู่ในระดับต่ำ ทำให้ประชากรในประเทศไทยมีอายุที่ยืนยาวมากขึ้นด้วย

แผนภูมิที่ 1-1 แสดงพีระมิดประชากรไทยปี ค.ศ. 1970 - 2050

มีการศึกษาสถิติ ณ ปี พ.ศ. 2547 ประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุประมาณ 6.2 ล้านคน จากประชากรทั้งหมด 62 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ในอนาคตอีกประมาณ 20 ปี ข้างหน้า มีการคาดการณ์ว่าทั้งจำนวนและสัดส่วนประชากรสูงอายุของไทยจะเพิ่มขึ้นเท่าตัว จาก 6.2 ล้านคนในปัจจุบัน เป็น 14 ล้านคน ในอีก 21 ปีข้างหน้า สัดส่วนของประชากรสูงอายุก็เพิ่มขึ้นเท่าตัวเช่นกันจากประมาณร้อยละ 10 ในปัจจุบันเป็นร้อยละ 20¹ (แสดงในตารางที่ 1-1)

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร : 2546).

ตารางที่ 1-1 แสดงจำนวนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปและร้อยละของประชากรทั้งหมดที่อายุ 60 ปีขึ้นไปของประเทศไทย พ.ศ. 2547 และพ.ศ. 2568

แหล่งข้อมูล	พ.ศ. 2547		พ.ศ. 2568	
	จำนวน (ต่อ พัน)	ร้อยละของ ประชากรทั้งหมด	จำนวน (ต่อพัน)	ร้อยละของ ประชากรทั้งหมด
ทะเบียนราษฎร	6,161	10.0	--	--
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	6,492	10.1	14,452	20.0

ที่มา : 1. ข้อมูลทะเบียนราษฎร เป็นข้อมูลเมื่อ วันที่ 31 ธันวาคม 2547.

2. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546. การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2568

จากการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากรและกระแสโลกาภิวัตน์ในด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้สังคมไทยเริ่มเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ทำให้ลักษณะโครงสร้างครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงไปจากครอบครัววงศ์เครือญาติกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเช่น มีการทำงานนอกบ้านมากขึ้น บุตรเมื่อแต่งงานจะย้ายไปอยู่ที่อื่น เป็นต้น ทำให้บุตรหลานมีความสามารถในการดูแลเลี้ยงดูผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่ลดลง และผู้สูงอายุอยู่บ้านตามลำพังมากขึ้น² การขาดคนดูแลผู้สูงอายุในบ้านปลายของชีวิตจะส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

วัยผู้สูงอายุเป็นพัฒนาการขั้นตอนหนึ่งของชีวิต ซึ่งจะมีความแตกต่างไปจากวัยอื่นๆ ได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย ผู้สูงอายุจะมีร่างกายที่เสื่อมลง การทำงานของอวัยวะหลายส่วนดำเนินไปอย่างไม่ปกติ ประสิทธิภาพในการทำงานของร่างกายลดลง ร่างกายอ่อนแอลง ทำให้มีข้อจำกัดในการทำงาน บทบาท และหน้าที่ทางสังคมของผู้สูงอายุก็จะลดลง ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุจะมีรายได้ลดน้อยลงหรือขาดรายได้ ในขณะที่ร่างกายผู้สูงอายุอ่อนแอลงทำให้มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพสภาพของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น จากที่กล่าวข้างต้น ผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ ดังนั้นที่อยู่อาศัยจึงมี

² สุธีรา นัยจันทร์, "การศึกษาบทบาทของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ : ศึกษาเฉพาะกรณีครอบครัวผู้ใช้บริการทางสังคมผู้สูงอายุติดเตียงและครอบครัวสมาชิกชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลสงฆ์." (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530).

ความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น สัมพันธ์กับความเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและสุขภาพของผู้สูงอายุที่เสื่อมถอยลง หากว่าสภาพแวดล้อมภายในที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุมีความเหมาะสม จะสามารถช่วยยืดระยะเวลาในการเกิดภาวะพึ่งพาออกไปได้ ส่งผลดีต่อสุขภาพของผู้สูงอายุ ลดค่าใช้จ่ายในการดูแลและลดปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ดูแลในการดูแลผู้สูงอายุ

จากข้างต้นการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว จะมีกระทบต่อประเทศตามมามากมาย เช่น ทำให้เศรษฐกิจไม่ขยายตัว เพราะประชากรวัยแรงงานไม่ขยายตัว, ต้องเพิ่มภาระการดูแลผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งปัญหาการจัดการด้านสิทธิของผู้สูงอายุอาจไม่เพียงพอ และไม่ทั่วถึง เป็นต้น รัฐเองได้จัดตั้งองค์กรเพื่อเป็นหลักประกันรายได้ให้กับประชาชนเมื่อถึงยามเกษียณอายุ โดยองค์กรที่สร้างหลักประกันรายได้ให้กับประชาชนที่ทำงานภาคเอกชนนั้น ได้แก่ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพและสำนักงานประกันสังคม เป็นต้น ส่วนองค์กรที่สร้างหลักประกันรายได้ให้กับประชาชนที่ทำงานภาครัฐราชการ ได้แก่ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) เป็นกองทุนที่จัดตั้งมาจากพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2539 เป็นกองทุนเงินออมระยะยาวของข้าราชการ ส่งผลให้ข้าราชการมีออมเงินไว้เพื่อใช้ในยามเกษียณอายุหรือออกจากราชการ นอกจากนี้ยังมีสวัสดิการของสมาชิก เช่น สวัสดิการประกันชีวิต สวัสดิการสินเชื่อเพื่อการศึกษาของไทย สวัสดิการโครงการบ้าน ธอส.- กบข.เพื่อที่อยู่อาศัยข้าราชการ เพื่อช่วยส่งเสริมกำลังซื้อของข้าราชการ ให้สามารถจัดซื้อ/จัดหาที่อยู่อาศัย เป็นของตนเองได้สะดวกขึ้น และเพื่อลดภาระดอกเบี้ยเงินกู้และเงินงวดผ่อนชำระสินเชื่อที่อยู่อาศัยกับสถาบันการเงินต่าง ๆ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการมีข้าราชการที่เป็นสมาชิก 12 ประเภท ข้าราชการด้วยกัน คือ

1. ข้าราชการพลเรือน
2. ข้าราชการตุลาการ
3. ข้าราชการอัยการ
4. ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย
5. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
6. ข้าราชการรัฐสภาสามัญ
7. ข้าราชการตำรวจ

8. ข้าราชการทหาร
9. ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
10. ข้าราชการศาลปกครอง
11. ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
12. ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

โดยข้าราชการที่รับราชการอยู่ก่อนการจัดตั้งกองทุนให้เป็นที่ไปด้วยความสมัครใจ สำหรับข้าราชการที่เข้ารับราชการภายหลังวันที่ 27 มีนาคม 2540 จะต้องเป็นสมาชิกกองทุนทุกคน ในระหว่างที่รับราชการ ส่วนราชการจะหักเงินเดือนของสมาชิกในอัตราร้อยละ 3 ของเงินเดือน ส่งเข้ากองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พร้อมกับส่งเงินที่ส่วนราชการเบิกเงินงบประมาณเป็นเงินสมทบร้อยละ 3 ของเงินเดือน และเงินชดเชยร้อยละ 2 ของเงินเดือน หลังจากนั้น กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการจะนำเงินดังกล่าวไปลงทุน

เงินกองทุนประกอบด้วยเงินที่ข้าราชการออมสะสมเงินที่รัฐจ่ายเข้ากองทุนเพื่อมุ่งใจการออม และรัฐจ่ายเพื่อชดเชยการจ่ายบำนาญ และเป็นหลักประกันการจ่ายบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการอีกส่วนหนึ่ง เงินดังกล่าวของกองทุน จะต้องนำไปลงทุนหาผลประโยชน์ และจ่ายคืนให้สมาชิกเมื่อสมาชิกออกจากราชการหรือเสียชีวิต ข้าราชการที่เป็นสมาชิกเมื่อลาออกจากราชการจะได้รับเงินจากกองทุนจำนวนหนึ่งโดยยังคงได้รับสวัสดิการจากรัฐ เช่น การศึกษาบุตร หรือค่ารักษาพยาบาล เช่นเดียวกับผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุน ข้าราชการที่เป็นสมาชิกและไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนมีความแตกต่างกันไปในเรื่องของบำเหน็จบำนาญที่จะได้รับจากรัฐ กล่าวคือ ข้าราชการที่ไม่อยู่ในระบบกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เมื่อออกจากราชการและเลือกรับบำนาญ จะได้รับบำนาญตามสูตรเดิม คือเงินเดือนสุดท้าย คูณ เวลาราชการ หารด้วย 50 หรือ 55 แล้วแต่กรณี แต่ข้าราชการที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เมื่อออกราชการ จะได้รับบำนาญด้วยสูตรใหม่ คือ เงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย คูณเวลาราชการ หารด้วย 50 ทั้งนี้เงินจำนวนดังกล่าวต้องไม่เกินร้อยละ 70 ของเงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย

สรุปได้ว่า ระบบกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เป็นระบบรูปแบบการออมเพื่อการเกษียณรูปแบบหนึ่งซึ่งผลสมระหว่างระบบบำเหน็จบำนาญข้าราชการกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ซึ่งเป็นระบบที่กำหนดว่าเมื่อออกจากราชการแล้วจะได้รับเงินจำนวนหนึ่งที่แน่นอน คือ ได้รับบำเหน็จหรือบำนาญตามสูตรที่กำหนด ส่วนหลักการของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ คือ ระบบที่มีการกำหนดอัตราในการจ่ายเงินเข้ากองทุนเป็นจำนวนที่แน่นอน แต่จำนวนเงินที่จะรับเมื่อออกจาก

กองทุนนั้นขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่จ่ายเข้ารวมกับผลประโยชน์ที่ได้จากการลงทุนของเงินดังกล่าว ดังนั้นกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ก็คือ กองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเสริมระบบบำเหน็จบำนาญ ในปัจจุบันนั่นเอง ดังนั้นผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการจะมีเงินออม สำหรับใช้ในยามเกษียณอายุ ทำให้ผู้สูงอายุกลุ่มนี้มีความพร้อมในด้านเศรษฐกิจ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิก กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการโดยประเด็นที่สนใจศึกษา คือ ลักษณะทางสังคม ลักษณะ ทางเศรษฐกิจ สภาพการอยู่อาศัย สภาพที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุกลุ่มดังกล่าว ตลอดจนการ เตรียมการด้านที่อยู่อาศัย เพื่อเป็นข้อมูลเสนอแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยและจัดสวัสดิการที่ อยู่อาศัยให้กับผู้สูงอายุกลุ่มข้าราชการให้เหมาะสมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ สภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุสมาชิก กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการในกรุงเทพมหานคร

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มประชากรที่ศึกษา คือ สมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญในกรุงเทพมหานครที่มีอายุ ตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป จำนวน 19,204 คน ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2549

(แสดงดังตารางที่ 1-2)

ตารางที่ 1-2 แสดงจำนวนประชากรของผู้สูงอายุสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญใน กรุงเทพมหานคร

จังหวัด/ช่วงอายุ	55-59 ปี	60 - 64 ปี	65 ขึ้นไป	รวม
กรุงเทพมหานคร	16,645	2,444	115	19,204

ที่มา : กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ สมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญในกรุงเทพมหานครที่มีอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป ซึ่งศึกษาจากข้าราชการที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ 5 อันดับแรกจากข้าราชการที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ 12 ประเภท คือ ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการครู ข้าราชการทหาร ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย และข้าราชการตำรวจ ตามลำดับ จำนวน 392 ตัวอย่าง

1.4 ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การศึกษาครั้งนี้ศึกษาผู้ที่อายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป และเป็นผู้ที่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ สามารถพูดคุยได้ตอบได้

2. ตามมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กำหนดไว้ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงเมื่อผู้นั้นออกจากราชการ³ เว้นแต่เป็นการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการนั้นๆ หรือการออกจากราชการของผู้ไปปฏิบัติงานตามพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์การสั่งให้ข้าราชการไปทำการ ซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ ในการศึกษาครั้งนี้ศึกษาผู้สูงอายุสมาชิกภาพกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในกรุงเทพมหานคร ที่ยังไม่ขอรับเงินคืนจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

3. ในการศึกษาครั้งนี้ การระบุว่าสมาชิกอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครนั้น ยึดเอาส่วนราชการต้นสังกัดของสมาชิกเป็นหลัก

4. ในการศึกษาครั้งนี้กลุ่มที่ไม่มีเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย เป็นกลุ่มที่ไม่มีวางแผนทำการใด ๆ ต่อที่อยู่อาศัย ได้แก่ ปรับปรุงที่อยู่อาศัย ย้ายที่อยู่อาศัยและผ่อนชำระที่อยู่อาศัย ณ เวลาที่เก็บข้อมูล (ตุลาคม พ.ศ.2549 - มกราคม พ.ศ. 2550)

1.5 ข้อจำกัดของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ในการสำรวจข้อมูลนั้นใช้วิธีในการสำรวจ 2 วิธี คือ ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และติดต่อทำแบบสอบถามผ่านหน่วยงานที่สมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญสังกัดอยู่ ซึ่งในกรณีที่ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์นั้น จะมีข้อดีคือ มีอิสระในการตอบแบบสอบถาม แต่ก็ มีข้อเสียคือ ผู้ทำแบบสอบถามบางท่านอาจจะไม่เข้าใจคำถามจึงทำให้มีการตอบแบบสอบถาม

³ “พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539.” ราชกิจจานุเบกษา 116 (8 เมษายน 2542).

เกินหรือบางท่านตอบขาดไป จึงทำให้แบบสอบถามไม่สมบูรณ์ และนอกจากนี้ในการส่งแบบสอบถามที่ตอบแล้วกลับมานั้น ความเร็วของการส่งคืนนั้นขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล ซึ่งทำให้ในการส่งแต่ละครั้ง ผู้วิจัยไม่สามารถคาดเดาได้ว่าจะได้รับแบบสอบถามมากน้อยเพียงใด และในกรณีที่ส่งแบบสอบถามผ่านหน่วยงานที่สมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญสังกัดนั้น ซึ่งในกรณีนี้จะให้ผู้แทนสมาชิกเป็นคนเก็บรวบรวมให้ ซึ่งข้อจำกัดในวิธีนี้คือ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา นั้นมีอายุ ตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป ซึ่ง ในทางราชการโดยมากจะมีตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงกว่า คนที่เก็บรวบรวมดังนั้น ในการเข้าถึงจึงมีความลำบากกว่าตามที่ผู้วิจัยได้คิดไว้

1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและสัญชาติไทย⁴ โดยในวิทยานิพนธ์นี้ เน้นถึงการเตรียมตัวก่อนเกษียณจึงครอบคลุมบุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไปและมีสัญชาติไทย

การเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย หมายถึง การเตรียมตัวหรือการวางแผนเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยเพื่อให้ได้ที่อยู่อาศัยมาหรือ เพื่อให้ที่อยู่อาศัยมีสภาพที่เหมาะสมแก่การอยู่อาศัย ซึ่งการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยในที่นี้ จะหมายถึงการเตรียมด้านการเงิน ด้านการย้ายที่อยู่อาศัย ด้านการปรับปรุงที่อยู่อาศัย

การเกษียณอายุ หมายถึง การออกจากตำแหน่งทางสังคมหรือหน้าที่การงานตามอายุ เพราะเหตุอายุครบกำหนดตามที่หน่วยงานนั้น ๆ กำหนดไว้ เช่น ราชการไทย กำหนดให้ข้าราชการกำหนดเกษียณอายุเมื่ออายุครบ 60 ปี

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) หมายถึง กองทุนที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 โดยมีวัตถุประสงค์ ในการจัดตั้ง

3 ประการ คือ

1. เพื่อเป็นหลักประกันการจ่ายบำเหน็จบำนาญ ให้แก่ข้าราชการ
2. ส่งเสริมการออมทรัพย์
3. จัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นให้สมาชิก

⁴ “พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546, ” ราชกิจจานุเบกษา 120 (31 ธันวาคม 2546).

เงินบำเหน็จ⁵ คือ เงินที่รัฐบาลจ่ายให้แก่สมาชิกเพียงครั้งเดียวเมื่อพ้นสมาชิกภาพ โดยสมาชิกที่มีสิทธิได้รับบำเหน็จต้องเป็นสมาชิกที่ออกจากราชการและมีเวลาราชการสิบปี บริบูรณ์ขึ้นไป หรือออกจากราชการด้วยเหตุสูงอายุ เหตุทุพพลภาพ เหตุทดแทน และมีเวลาราชการหนึ่งปีบริบูรณ์ขึ้นไปโดยรับจากกระทรวงการคลัง

เงินบำนาญ⁶ คือ เงินที่รัฐจ่ายให้แก่สมาชิกเป็นรายเดือนเมื่อพ้นสมาชิกภาพตามสูตรที่กำหนด โดยสมาชิกที่มีสิทธิเลือกบำนาญต้องเป็นสมาชิกที่ออกจากราชการและมีเวลาราชการ ยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ขึ้นไป หรือออกจากราชการด้วยเหตุสูงอายุ เหตุทุพพลภาพ เหตุทดแทน และมีเวลาราชการสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป โดยรับจากกระทรวงการคลัง

เงินสะสม⁷ คือ เงินที่สมาชิกจ่ายสะสมเข้ากองทุนในอัตราร้อยละ 3 ของเงินเดือนเป็นประจำทุกเดือน โดยข้าราชการที่บรรจุใหม่ หรือโอนมาเป็น ข้าราชการ หรือขอกลับเข้ารับราชการ ภายหลังจากวันที่ 27 มีนาคม 2540 ต้องสะสมเงินเข้ากองทุนทุกคน แต่สำหรับสมาชิกที่เข้ารับราชการ ก่อนวันที่ 27 มีนาคม 2540 นั้นมีสิทธิเลือกที่จะสะสมเงินเข้ากองทุนหรือไม่ก็ได้

เงินสมทบ⁸ คือ เงินที่รัฐจ่ายให้กับสมาชิกที่สะสมเงินเข้ากองทุน ในอัตราส่วนที่เท่ากับ เงินสะสม คือร้อยละ 3 ของเงินเดือนแต่ละเดือน ดังนั้น ถ้าหากสมาชิกรายใดไม่ได้สะสมเงินเข้า กองทุนก็จะไม่ได้รับเงินสมทบจากรัฐ

เงินชดเชย⁹ คือ เงินที่รัฐนำส่งเข้ากองทุนทุกเดือน เพื่อจ่ายเพิ่มให้แก่สมาชิกเพื่อชดเชย สูตรบำนาญที่เปลี่ยนแปลงไป ร้อยละ 2 ของเงินเดือน โดยมีเงื่อนไขว่าสมาชิกจะได้รับเงินชดเชยก็ ต่อเมื่อออกจาก ราชการและเลือกรับบำนาญ

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁵ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ, คู่มือสมาชิก กบข (กรุงเทพฯ : 2548) หน้า 19.

⁶ เรื่องเดียวกัน.

⁷ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. Glossary [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.gpf.go.th> [5 เม.ย. 2549]

⁸ เรื่องเดียวกัน.

⁹ เรื่องเดียวกัน.

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานด้านลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ สภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมที่อยู่อาศัยให้กับผู้สูงอายุต่อไป
3. เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางให้รัฐ เอกชนและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ในการจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัยให้กับคนใกล้เกษียณอายุอย่างเหมาะสมต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ดังนี้

1. ทฤษฎีการสูงอายุ
2. การเปลี่ยนแปลงในวัยสูงอายุ
3. การเกษียณอายุราชการ
4. หลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุ
5. การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของต่างประเทศและไทย
6. แนวคิดความต้องการที่อยู่อาศัยของมนุษย์
7. แนวคิดการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ
8. แนวคิดเกี่ยวกับการย้ายที่อยู่อาศัย
9. การวางแผนทางการเงินเพื่อที่อยู่อาศัย
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.1 ทฤษฎีการสูงอายุ

ทฤษฎีการสูงอายุ

ปรากฏการณ์ของความสูงอายุเกิดจากปัจจัยหลายประการไม่สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง ดังนั้น เพื่อให้ครอบคลุมจึงควรนำทฤษฎีหลาย ๆ ทฤษฎีมารวมกัน เพื่ออธิบายการสูงอายุนั้น ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 3 ทฤษฎี¹ ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีทางชีววิทยา (biological theory)
2. ทฤษฎีทางจิตวิทยา (psychological theory)
3. ทฤษฎีทางสังคมวิทยา (sociological theory)

1. **ทฤษฎีทางชีววิทยา**² (Biological theory) ได้อธิบายถึงกระบวนการทางสรีรวิทยาและการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างของอวัยวะต่าง ๆ รวมทั้งการสูญเสียความสามารถในการต้านทานโรค พบว่า ในทุกระดับของชีววิทยาตั้งแต่ เซลล์ เนื้อเยื่อ อวัยวะ ระบบอวัยวะ จะต้องมีการเสื่อมและมีการตายเกิดขึ้น ดังนั้นทฤษฎีที่จะตอบคำถามสาเหตุของการเป็นผู้สูงอายุจึงประกอบด้วย

1.1 ทฤษฎีโมเลกุล อธิบายถึงสาเหตุของการเป็นผู้สูงอายุว่าเกิดจากนิวเคลียส มีการถ่ายทอด DNA ที่เปลี่ยนไปจากเซลล์ปกติทำให้ได้เซลล์ใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม จึงทำหน้าที่หน้าที่เปลี่ยนไป

1.2 ทฤษฎีเซลล์ อธิบายไว้ว่าเซลล์ก่อนจะตายจะมีการสร้างเซลล์ใหม่ขึ้นมาแทนที่ ความสามารถนี้จะค่อย ๆ ลดลงเรื่อยๆ ในเซลล์ของคนที่มีอายุสูงขึ้น และการที่เซลล์จะมีอายุยืนยาวเท่าใดยังขึ้นอยู่กับกรรมพันธุ์และอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม เช่น อาหาร การออกกำลังกาย และความเครียดทางอารมณ์

1.3 ทฤษฎีสรีรวิทยา เชื่อว่าระบบประสาทและต่อมไร้ท่อ จะเป็นตัวควบคุมที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในการทำหน้าที่ของเนื้อเยื่อและอวัยวะต่าง ๆ การที่ภูมิคุ้มกันจะ

¹ ศศิมา ทวีสิน, "ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการเตรียมตัวในการดำรงชีวิตเพื่อเกษียณอายุของข้าราชการกระทรวงสาธารณสุข," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาประชากรศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล), หน้า 13-15.

² จีราพร เกศพิชญวัฒนา, ทฤษฎีการสูงอายุ (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547).

ทำหน้าที่ได้นานเพียงใดขึ้นอยู่กับกรรมพันธุ์ สำหรับระบบประสาทและต่อมไร้ท่อเชื่อว่ามี ความสัมพันธ์กันระหว่างรังไข่ ต่อมใต้สมอง สมอง โดยที่เชื่อว่าถ้ามีการเปลี่ยนแปลงในสมอง บางอย่างจะสามารถช่วยให้มีอายุยืนขึ้นได้

2. **ทฤษฎีทางจิตวิทยา (Psychological Theory)** เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลง บุคลิกภาพและพฤติกรรมของผู้สูงอายุ นั้น เป็นการพัฒนาและปรับตัวเกี่ยวกับสติปัญญาความนึก คิด ความจำและการรับรู้ แรงจูงใจ รวมทั้งสังคมที่อยู่อาศัย และประสบการณ์ในอดีตของแต่ละ บุคคลจะผลักดันให้มีบุคลิกแตกต่างกันไป และมนุษย์จะมีช่วงการเปลี่ยนคือ ช่วงต่อของชีวิต (Life Span) ซึ่งล้วนแต่เป็นภาวะวิกฤต การที่บุคคลสามารถผ่านช่วงวิกฤตในชีวิตแต่ละระยะได้ดี เพียงใด ก็จะส่งผลถึงการพัฒนาบุคลิกภาพในอนาคต คือการเป็นผู้สูงอายุด้วย

3. **ทฤษฎีทางสังคมวิทยา (Sociologic Theory)** เป็นทฤษฎีที่พยายามอธิบายสาเหตุที่ ทำให้ผู้สูงอายุมีสถานะทางสังคมที่เปลี่ยนไป เพราะมนุษย์จะต้องมีการพัฒนาในแต่ละบุคคล และ สิ่งแวดล้อมจะมีผลต่อการปรับตัว ทฤษฎีนี้เชื่อว่าถ้าสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจะทำให้ สถานะของผู้สูงอายุเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทฤษฎีทางสังคมแบ่งออกได้ดังต่อไปนี้

3.1 **ทฤษฎีไร้ภาระผูกพัน (Disengagement Theory)** อธิบายว่า การละบทบาททาง สังคม ซึ่งจะเป็นผลดีต่อทั้งสองฝ่าย คือ ได้ให้คนในวัยหนุ่มสาวที่มีความรู้ความสามารถเข้ามา ทำหน้าที่ สำหรับผู้สูงอายุเองก็จะได้เตรียมตัวรับกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เป็นกระบวนการ ต่อเนื่องและหลีกเลี่ยงไม่ได้ และความแตกต่างในบุคลิกภาพไม่ใช่สิ่งที่สำคัญ

3.2 **ทฤษฎีกิจกรรม (Activity Theory)** กล่าวถึง การมีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่าง บุคคล การมีปฏิสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมกิจกรรมในสังคม และความพึงพอใจในชีวิต Barrow and Smith³ (1979) กล่าวว่า เมื่อบุคคลมีอายุมากขึ้นสถานะทางสังคมจะลดลง บทบาทเก่าจะ ถูกถอนตัวออกไป ดังนั้น ผู้สูงอายุควรมีกิจกรรมต่อเนื่องจากวัยที่ผ่านมา ควรพอใจในการร่วม กิจกรรม สนใจและร่วมเป็นสมาชิกในกิจกรรมต่าง ๆ กิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้สูงอายุ ทำให้ มีสุขภาพดีทั้งใจและกาย กิจกรรมจึงมีความสำคัญต่อความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ

³Barrow, Geogia M. and Smith, Patricia A. Aging, Ageism and Society (St.Paul Minn: West Publishing Company, 1979)

3.3 ทฤษฎีความต่อเนื่อง⁴ (Continuity Theory) ได้มาจากการนำทฤษฎีไว้ภาวะผูกพันและทฤษฎีกิจกรรม มาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปใหม่เป็นทฤษฎีความต่อเนื่องที่สามารถอธิบายชีวิตที่แท้จริงของผู้สูงอายุได้ คือ การที่ผู้สูงอายุจะมีความสุขในบ้านปลายชีวิตได้นั้นขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพและรูปแบบการดำเนินชีวิตเดิมของผู้สูงอายุ เช่นผู้สูงอายุที่เคยมีบทบาทในสังคมจะมีความสุขเมื่อได้ร่วมกิจกรรมเหมือนในวัยหนุ่มสาว และผู้สูงอายุที่ไม่ชอบการเข้าร่วมสังคมมาก่อนก็จะมีความสุขในการแยกตัวเองในวัยสูงอายุ

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, สังคมวิทยาภาวะสูงอายุความเป็นจริงและการคาดการณ์ในสังคมไทย (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า 13.

2.2 การเปลี่ยนแปลงในวัยสูงอายุ⁵

จากทฤษฎีการสูงอายุดังกล่าว ทั้งทฤษฎีทางชีววิทยา จิตวิทยา และสังคมวิทยา ได้ อธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลง 3 ด้านด้วยกันคือ

1. การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย
2. การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ
3. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

1. การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย

เป็นการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างและหน้าที่ของทุกระบบในร่างกายตามธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของผู้สูงอายุนั้น ขึ้นอยู่กับอิทธิพลทางด้านพันธุกรรม โภชนาการ การพักผ่อน การออกกำลังกาย และสิ่งแวดล้อม เป็นการเปลี่ยนแปลงในช่วงสุดท้ายของชีวิตที่มี ลักษณะการพัฒนาการไปในทางตรงกันข้ามกับวัยเด็ก ผู้สูงอายุจะมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ไปในทางเสื่อมมากกว่าในด้านการเสริมสร้าง

1.1 ระบบผิวหนัง

เมื่ออายุมากขึ้น ผิวหนังจะหนาหรือบาง อาจพบว่า มีผิวหนังแห้งเป็นเกล็ด ลอก หลุด บวมได้ง่าย เนื่องจากขาดน้ำ ไขมันใต้ผิวหนังลดลง รวมทั้งมีเลือดมาเลี้ยงน้อยลง ถ้ามี บาดแผลเกิดขึ้น แผลจะหายช้ากว่าปกติ นอกจากนี้ ผิวหนังจะตกกระเนื่องจากมีความผิดปกติ ของการกระตุ้นการทำงานของเซลล์ ผิวหนังอาจมีการตึงตัวลดลงเป็นผลเนื่องมาจากเส้นใยอิลา สติกมีปริมาณลดลง ทำให้ผิวหนังเหี่ยวย่น และพบว่าผู้สูงอายุจะมีการควบคุมอุณหภูมิของ ร่างกายไม่ดี การระบายความร้อนลดลง ทำให้การรับสัมผัสร้อน เย็น บริเวณผิวหนังลดลงด้วย

1.2 ระบบประสาท สมอง และประสาทสัมผัส

เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในผู้สูงอายุ ส่วนหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงของ กระบวนการนึกคิดจากการเสื่อมสภาพของระบบประสาท ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานของ สมองลดลงเนื่องจากเซลล์สมองและเซลล์ประสาทมีจำนวนลดลง ทำให้เกิดความคิดสติปัญญา เสื่อมถอย ความจำเสื่อม เส้นประสาทเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวลดลง ทำให้การเคลื่อนไหวของ

⁵ พิชญากรณ์ มุลศิลป์. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้สูงอายุภายหลังเกษียณ : รายงานการวิจัย (กรุงเทพฯ : สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย, 2536).

ร่างกายและความรู้สึกตอบสนองต่อปฏิกิริยาต่าง ๆ ลดลง การทำงานของกล้ามเนื้อขาดการประสานงานการเชื่อมตอยของระบบประสาทนี้ อาจแบ่งได้เป็น 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1.2.1 ด้านความสูญเสียความจำ (Cognitive or Intellectual losses) มีการเปลี่ยนแปลงดังต่อไปนี้ คือ

- ความจำลดลง
- สูญเสียการรับรู้เกี่ยวกับเวลา
- การพิจารณาและการเลือกสิ่งต่าง ๆ ช้าลง
- การมีเหตุผลและการแก้ปัญหาลดลง
- การตัดสินใจลดลง
- การรับรู้เปลี่ยนไป

1.2.2 ด้านการสูญเสียความรู้สึกและบุคลิกภาพ (Affective or personality losses) มีการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

- แยกตัวออกจากสังคม
- มีการสูญเสียความรู้สึกทางด้านอารมณ์ การแสดงออกของความรู้สึกต่าง ๆ ลดลง
- ความสนใจสิ่งแวดล้อมลดลง
- มีความรู้สึกสูญเสียอำนาจ
- มีความรู้สึกมุ่งอยู่กับตัวเอง
- มีพฤติกรรมที่ต่อต้านสังคม
- มีอาการทางจิต เช่น หวาดระแวง เห็นภาพหลอน มีเสียงแว่วในหู
- มีภาวะเครียดง่าย มีความวิตกกังวลสูง
- มีความรู้สึกอ่อนล้า อ่อนเพลีย เหนื่อยง่าย
- บุคลิกภาพต่างๆ เปลี่ยนไปจากการเคลื่อนไหวของร่างกายลดลง การทำงานไม่ประสานกันของกล้ามเนื้อ

1.2.3 ด้านการสูญเสียการวางแผนงาน (Planning losses) มีการเปลี่ยนแปลงดังต่อไปนี้

- สูญเสียความสามารถทั่วไป ในการวางแผนงาน
- ความสามารถในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ถึงเป้าหมายลดลง

- ความคิดริเริ่มในการจัดการเรื่องสำคัญ ๆ ลดลง เช่น การตัดสินใจเรื่องเงิน ด้านการตลาด การขนส่ง รวมทั้งการวางแผนติดต่อกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันก็ลดลง เช่น การเลือกซื้อเสื้อผ้า การพูดคุยกับผู้อื่น การรับประทานอาหาร การเข้าห้องน้ำ เป็นต้น

นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงของเซลล์ประสาทและสมองยังทำให้ระบบประสาทสัมผัสมีการเสื่อมถอยด้วย ดังนี้

การมองเห็น ประสาทตาจะเสื่อมหน้าที่ลง รูม่านตาแคบ ปฏิกริยาตอบสนองต่อแสงลดน้อยลง การยืดหยุ่นของเลนส์เสียหน้าที่ไป ความสามารถในการอ่านและลานสายตาลดลง มีการกระคายเคืองต่อเยื่อตาได้ง่าย เพราะต่อมน้ำตาผลิตน้ำตาได้น้อยลง

การได้ยิน ความสามารถในการได้ยินลดลง มีการเสื่อมของปลายประสาทของหูภายใน ร่วมกับการเสื่อมของเส้นประสาทสมองคู่ที่ 8 ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการได้ยิน

การรับรสและการดมกลิ่น มีการเสื่อมของเยื่อในโพรงจมูก ทำให้สูญเสียการดมกลิ่น และการรับรสจะน้อยลง จากการทำตัวรับรสมีจำนวนลดลง

1.3 ระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ

กระดูกจะมีการเสื่อมเนื่องจากมีการสลายตัวของแคลเซียมออกจากกระดูก ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ผู้สูงอายุมักจะขาดสารอาหารที่มีประโยชน์ และขาดวิตามินดี แคลเซียมที่สลายออกจากกระดูกไปเกาะที่บริเวณกระดูกอ่อนหรือเนื้อเยื่ออื่น เช่น บริเวณกระดูกอ่อนชายโครง ผนังหลอดเลือด จึงมักพบว่าผู้สูงอายุจะมีกระดูกผุ เปราะ และหักง่าย นอกจากนี้ยังพบว่ามีการเสื่อมของหมอนกระดูกสันหลังด้วย ในคนที่มีรูปร่างผอมสูง อาจพบว่า มีหลังโก่ง เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงในข้อต่อของกระดูกสันหลัง ส่วนทางด้านกล้ามเนื้อจะพบว่า ในผู้สูงอายุจะเริ่มมีกล้ามเนื้อหย่อนยาน เพราะเส้นใยและมวลของกล้ามเนื้อจะลดลง โดยมีเนื้อเยื่อพังผืดและเนื้อเยื่อไขมันเข้ามาแทนที่มากขึ้น ทำให้กล้ามเนื้ออ่อนกำลังลง การก้มตัวหรือการเคลื่อนไหวจะไม่ค่อยสะดวก

1.4 ระบบไหลเวียน

การไหลเวียนของโลหิตจะไม่ดี เนื่องจากหลอดเลือดแข็งตัว ขาดความยืดหยุ่น มีแคลเซียมจับตามผนังเส้นเลือด ความกว้างของหลอดเลือดเล็กลง ทำให้หลอดเลือดแคบ โลหิตไหลเวียนไหลเวียนไม่สะดวก ทำให้จำนวนเลือดไปเลี้ยงอวัยวะต่าง ๆ ลดน้อยลง เช่น สมอง ไต หัวใจ เกิดการเสื่อมหน้าที่ และเพื่อชดเชยเพิ่มปริมาณเลือดให้เพียงพอในร่างกาย จึงทำให้ความดันในหลอดเลือดเพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อความดันซิสโตลิกและไดแอสโตลิกด้วย เหตุนี้ผู้สูงอายุมัก

มีภาวะความดันโลหิตสูงร่วมด้วย และจากการมีระบบการดูดซึมของระบบทางเดินอาหารไม่ดี ร่วมกับผู้สูงอายุรับประทานอาหารได้น้อย จึงทำให้ขาดสารอาหารที่จะช่วยในการสร้างเม็ดเลือด ทำให้พบว่าจำนวนเม็ดเลือดแดงและความเข้มข้นของฮีโมโกลบินลดลง ผู้สูงอายุจึงเวียนเป็นลมง่าย นอกจากนี้ การทำงานของหัวใจลดลง ทำให้อัตราการบีบตัวให้เลือดออกจากหัวใจลดลง กำลังสำรองของหัวใจก็ลดลง จึงควรระวังผู้สูงอายุ เพราะอาจเกิดภาวะหัวใจวายได้ง่าย

1.5 ระบบหายใจ

ผู้สูงอายุจะเกิดติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจได้ง่าย จากกระบวนการกำจัดสิ่งแปลกปลอมในระบบทางเดินหายใจไม่ดี รวมทั้งรีเฟล็กซ์การไหลลดลง นอกจากนี้ยังพบว่าความจุของปอดลดลง และถุงลมมีจำนวนลดลง การยืดขยายและการหดตัวของปอดจึงทำได้ไม่ดี ทำให้การระบายอากาศไม่ดี เกิดปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ คั่งค้างในปอดมาก แต่ ก๊าซออกซิเจน ที่ได้กลับลดลง ในขณะที่ผนังหลอดเลือดฝอยหนาและแข็งตัวมากขึ้น ทำให้อัตราส่วนของกาการระบายอากาศและการกำซาบของเลือดไม่ได้สัดส่วนกัน จึงทำให้การอิ่มตัวของ ออกซิเจนในฮีโมโกลบินลดลง

1.6 ระบบทางเดินอาหาร

ผู้สูงอายุจะมีปัญหาเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหารมาก ทั้งนี้เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักมีปัญหาในเรื่องฟัน อาจต้องใช้ฟันปลอมหรืออาจมีแต่เหงือก ซึ่งขาดประสิทธิภาพในการเคี้ยวอาหาร ดังนั้น ผู้สูงอายุจึงมักจะรับประทานเฉพาะอาหารอ่อน ย่อยง่าย ทำให้ขาดสารอาหาร เช่นโปรตีน นอกจากนี้ยังพบว่า การหลั่งน้ำย่อยภายในกระเพาะอาหารจะลดลง ทำให้การย่อยอาหารและการดูดซึมของสารอาหารบางประเภทในลำไส้เล็กไม่ดี ทำให้ผู้สูงอายุขาดสารอาหารบางอย่าง นอกจากนี้ อาจมีปัญหาเกี่ยวกับการขับถ่าย เช่นท้องผูก จากการที่ลำไส้เล็กและลำไส้ใหญ่มีการเคลื่อนไหวลดลง กำลังในการเบ่งถ่ายลดน้อยลง และมีกิจกรรมต่าง ๆ ลดลง จึงทำให้เกิดอาการท้องผูกได้ง่าย

2. การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ

การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจของผู้สูงอายุ มักจะมีผลมากจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและสังคมด้วย เพราะการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพ ปัญหาการออกจากงาน ต้องสูญเสียอำนาจ บทบาทหน้าที่ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความเครียดได้ง่าย ถ้าไม่สามารถจะปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ Long ได้กล่าวถึงการเกษียณอายุว่า เป็นช่วงเวลาวิกฤตช่วงหนึ่งของชีวิต เพราะสามารถที่จะนำไปสู่ปัญหาทางด้านจิตใจได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เทอร์เนอร์

และ เฮล์มที่กล่าวว่า ผลจากการเกษียณอายุ หรือถูกปลดออกจากงานอันเนื่องมาจากสุขภาพที่ทรุดโทรมลงแล้ว ยังมีผลทำให้อิทธิพลความรับผิดชอบ อำนาจ สถานภาพ สัมพันธภาพทางสังคม เปลี่ยนไปด้วย ซึ่งก่อให้เกิดความเครียดได้

เมื่อมีวัยสูงขึ้น พฤติกรรมของผู้สูงอายุจะเปลี่ยนแปลงไป เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของระบบประสาทส่วนกลาง ทำให้หลงลืม สับสนได้ง่าย ส่วนใหญ่ในวัยสูงอายุประมาณร้อยละ 42 พบว่าเป็นหม้าย⁶ ดังนั้น ในวัยนี้จะต้องพบกับการสูญเสียที่ยิ่งใหญ่ในช่วงชีวิต คือการขาดคู่ชีวิต ซึ่งเป็นผลทำให้ภาวะจิตใจของผู้สูงอายุได้รับการกระทบกระเทือน การอยู่โดยขาดคู่คิดจะทำให้จิตใจหดหู่ และเพื่อนฝูงในวัยเดียวกันก็มักจะล้มหายตายจากไป ที่เหลือก็ขาดการติดต่อเนื่องจากสุขภาพไม่อำนวย จึงต้องอยู่แบบเหงา ๆ ซึ่งภาวะแบบนี้ผู้สูงอายุจะท้อแท้ มักมีอาการมึนเฉียว โกรธง่าย ลึนหวัง และอาจเป็นสาเหตุให้การทำงานของระบบต่าง ๆ อ่อนล้าลงอีกได้

นอกจากนี้ ในวัยผู้สูงอายุถ้าไม่สามารถรับสภาพความเป็นอยู่ได้ ก็จะทำให้จิตใจไม่สงบ หากความสุขไม่ได้ ดังที่ อีริคสัน ได้กล่าวว่า วัยชราเป็นวัยสุดท้ายของชีวิต ถ้าบุคคลนั้นผ่านขั้นตอนของการพัฒนามาด้วยดีจะบังเกิดความพึงพอใจในชีวิตของตน รู้จักหาความสุขความสงบพึงพอใจกับการมีชีวิตอยู่ แต่ถ้าขั้นตอนการพัฒนาดอนต้นไม่เหมาะสม เมื่อมาถึงวัยนี้จะรู้สึกลึนหวังท้อแท้ ไม่มีเวลาที่จะทำให้ชีวิตมีความสุข จะรู้สึกเสียดายเวลาที่ผ่านไป ไม่ยอมรับสภาพความเป็นอยู่ จะหาความสุขและความสงบให้กับตนเองไม่ได้ มีแต่ความทุกข์ใจ

3. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ในปัจจุบันรูปแบบของครอบครัวได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบจากครอบครัวขยาย ซึ่งมี ปู่ ย่า ตา ยาย บุตร หลาน อยู่ร่วมกัน ไปเป็นครอบครัวเดี่ยว ซึ่งประกอบด้วย สามี ภรรยา บุตร เท่านั้น ซึ่งไม่เอื้ออำนวยกับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุที่เคยมีบุตรหลานคอยดูแล หรือคอยดูแลเลี้ยงบุตรหลานให้ และยังคอยทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของครอบครัว ทำให้ผู้สูงอายุไม่สามารถจะแสดงบทบาทต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะในเรื่องการดูแลและให้คำปรึกษากับบุตรหลาน และการสร้าง

⁶บรรลุ ศิริพานิช และคณะ. รายงานการศึกษาวัยวิจัยเรื่อง ชมรมผู้สูงอายุ: การศึกษารูปแบบและการดำเนินงานที่เหมาะสม (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วิญญูณาน, 2539), หน้า 189.

สัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว สจ๊วตและซันดีน⁷ กล่าวว่า เมื่อผู้สูงอายุไม่สามารถแสดงบทบาทเหล่านี้ได้ จึงทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึกที่ตนเองขาดคุณค่า ขาดความภาคภูมิใจในตัวเอง

ปัจจุบันรูปแบบสังคมเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมไปเป็นอุตสาหกรรม มีการใช้เครื่องจักรแทนแรงงานมนุษย์ ทำให้บางครอบครัวต้องโยกย้ายถิ่นที่อยู่ เปลี่ยนอาชีพจากเกษตรกรรมมาทำงานโรงงานต่าง ๆ ซึ่งแรงงานเหล่านี้จะใช้เฉพาะคนหนุ่มสาว ผู้สูงอายุไม่สามารถประกอบการได้ ก็จะกลายเป็นภาระของครอบครัว และส่วนใหญ่จะพบว่าผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งไว้ข้างหลัง เพราะค่านิยมของสังคมแบบอุตสาหกรรม เห็นว่าผู้สูงอายุไม่มีคุณค่าในการทำงาน ทำให้หนุ่มสาวไม่เห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ เกิดปัญหาช่องว่างระหว่างวัยขยายกว้างขึ้น จึงทำให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับความเคารพยกย่อง พิธีสิทธิ์ คำนวนศิลป์⁸ และคณะ ได้วิจัยเกี่ยวกับความทันสมัย ภาพพจน์เกี่ยวกับงาน และปัญหาบางประการของผู้สูงอายุในประเทศไทย ในกลุ่มอายุ 60-80 ปี สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุไทยเชื่อว่าตนเองยังมีประโยชน์ต่อครอบครัวมากกว่าสังคมโดยรวมเพราะมีชีวิตผูกพันกับครอบครัวและรักจะอยู่กับครอบครัว ส่วนสถานภาพทางสังคมนั้น ผู้สูงอายุ เห็นว่าตนเองกำลังได้รับความเคารพนับถือ จากคนหนุ่มสาวในปัจจุบันลดน้อยลง

จากการเปลี่ยนแปลงทั้งหลายที่เกิดขึ้นนี้เอง ทำให้ผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงอุปนิสัย และอารมณ์ออกมาคล้ายคลึงกัน สุขศรี บุรณกนิษฐ์ ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. สนใจตนเองมากเป็นพิเศษ
2. ใจน้อย ทิฐิ มีความรู้สึกไวต่อคำพูด และเหตุการณ์ต่างๆ แต่แสดงออกโดยการไม่พูด
3. สนใจกับบุคคลในทางที่จะต้องเอาใจตน
4. รำลึกถึงเหตุการณ์ในอดีตและชอบเปรียบเทียบเสมอ
5. มีความวิตกกังวล ทุกข์ร้อน ห่วงใยบุตรหลาน และครอบครัวมาก
6. กลัวถูกทอดทิ้ง ว้าเหว่

⁷ Gail Wiscarz Stuart and Sandra J. Sundeen . *Principles and practice of psychiatric nursing*. (2nd ed St. Louis, Mo.: C.V. Mosby, 1983).

⁸ พิธีสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และคณะ. รายงานการวิจัยเรื่องความทันสมัย ภาพพจน์เกี่ยวกับตนเอง และปัญหาบางประการเกี่ยวกับคนชรา (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2523).

ด้วยเหตุนี้ การให้ความสนใจผู้สูงอายุอย่างแท้จริง จะช่วยบรรเทาภาวะตึงเครียดทางอารมณ์ได้ เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ต้องการการเอาใจใส่ดูแล ต้องการความรัก ความสนใจและยอมรับว่า เป็นสมาชิกคนหนึ่งในบ้านและสังคม เป็นคนมีคุณค่า และมีประโยชน์ มีคนเคารพนับถือ ยกย่อง ขอคำปรึกษาแนะนำ ชัดเจน กล่าวว่าการแสดงการยอมรับผู้สูงอายุในด้านต่างๆ จะเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกว่า ผู้สูงอายุก็เป็นบุคคลที่สังคมให้การยอมรับเช่นกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3 การเกษียณอายุราชการและผลกระทบของการเกษียณอายุ

การเกษียณอายุราชการ

การเกษียณอายุราชการ หมายถึง การออกจากตำแหน่งทางสังคมหรือหน้าที่การงานตามอายุ เป็นการพิจารณาความมีอายุตามกฎหมาย ซึ่งกำหนดตามปฏิทินและมีความแตกต่างกันไปตามสภาพสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ⁹ สำหรับประเทศไทยตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญ การเกษียณอายุหมายถึง ข้าราชการที่มีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ พ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่มีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ โดยถือว่าเดือนกันยายนของทุกปีเป็นเดือนสุดท้ายในระบบงบประมาณประจำปี สำหรับการกำหนดให้อายุ 60 ปี เป็นการปลดเกษียณอายุจากชีวิตราชการนั้น ถือว่าผู้ที่อายุเกิน 60 ปีขึ้นไป มักจะมีความเสื่อมสมรรถภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีความต้านทานโรคต่ำ ความคล่องตัว และความคิดอ่านมีจำกัดมากขึ้น ต้องใช้เวลาคิดนานกว่าวัยอื่นๆ ดังนั้นวัยนี้จึงเหมาะที่จะหยุดงานจากที่ใช้กำลังกายและกำลังคิดที่ก่อให้เกิดความเครียด

การเกษียณอายุราชการแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่กำหนดแน่นอนอน (Compulsory retirement) คือ ข้าราชการที่มีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ ถือว่าพ้นจากราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณที่มีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ อีกประเภทหนึ่งคือพวกที่ยืดหยุ่นได้ (automatic retirement) อาจมีการพิจารณาให้ทำงานต่อไปอีกตามสมรรถภาพ ในลักษณะการทำงานเช่นนี้ พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญมีข้อยกเว้นไว้ว่า เว้นแต่กรณีพิเศษซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นความจำเป็นหรือประโยชน์แก่ราชการอย่างยิ่งจะต่อเวลาราชการอีกคราวละ 1 ปี จนถึงอายุครบ 65 ปีบริบูรณ์

การเกษียณอายุราชการเป็นกระบวนการที่บุคคลจะต้องพบกับการเปลี่ยนแปลงแบ่งออกเป็นระยะต่าง ๆ 6 ระยะ

1. ระยะก่อนเกษียณ (Pre-retirement) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ Remote phase กับ Near phase โดยระยะ Remote phase เป็นระยะก่อนเกษียณนาน ๆ ซึ่งระยะนี้ผู้เกษียณจะไม่วิตกกังวลต่อการเกษียณ แต่เมื่อใกล้จะถึงช่วงเกษียณหรือช่วง Near phase ผู้เกษียณจะเริ่มกังวลต่อการที่ต้องพบกับการเกษียณอายุ ซึ่งในระยะนี้ถ้าบุคคลมีการ

⁹ กุลยา ตันติผลาชีวะ, การพยาบาลผู้สูงอายุ (กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์, 2524).

เตรียมตัวที่จะเกษียณการทำงาน ก็จะมีความพร้อมหรือไม่วิตกกังวลต่อการเกษียณอายุ

2. ระยะเวลาหลังเกษียณใหม่ๆ (Honeymoon phase) เป็นระยะที่มีความสุขที่ได้พักผ่อนจากการทำงาน และสามารถทำในสิ่งที่ตนเองต้องการได้ ซึ่งแต่ละบุคคลจะอยู่ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน บางคน 1-5 ปี หรือบางคนอาจจะน้อยกว่า 1 ปี
3. ระยะเวลาเริ่มเบื่อหน่าย (Disenchantment phase) จะเป็นระยะที่มีความเหงาและหงุดหงิดง่าย เกิดความรู้สึกไม่พอใจต่อชีวิตที่ดำเนินอยู่
4. ระยะเวลาเริ่มปรับตัว (Reorientation phase) เป็นระยะการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหลังการเกษียณ
5. ระยะเวลาปรับตัวได้ (Stabilization phase) เป็นระยะที่มีการปรับตัวได้แล้วและมีความเคยชินต่อการดำเนินชีวิตหลังการเกษียณอายุงาน
6. ระยะเวลาสิ้นสุด (Termination phase) เป็นระยะสุดท้ายของการดำเนินชีวิตซึ่งในระยะนี้ผู้สูงอายุไม่สามารถช่วยตนเองได้ ต้องพึ่งพาผู้อื่น ระยะนี้จะรวมถึงสภาวะสุดท้ายของการมีชีวิตด้วย

ผลกระทบของการเกษียณอายุ¹⁰

การเพิ่มจำนวนประชากรผู้สูงอายุ หรืออัตราการเพิ่มประชากรผู้สูงอายุขึ้นก็ดีและการที่ประชากรมีอายุขัยเฉลี่ยยืนยาวขึ้นดังกล่าวแล้ว ในด้านประชากรศาสตร์และประชากรศึกษาก็ถือว่าเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศ แต่ความแก่ก็เป็นภาวะทางธรรมชาติที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายทั้งด้านโครงสร้าง และการทำงานของร่างกาย เป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจ ตลอดจนบทบาทและหน้าที่ และการยอมรับในสังคม มีผลทำให้บุคคลเผชิญปัญหาสุขภาพกาย สุขภาพใจ ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม แต่ผลจากความเจริญทางการแพทย์ และเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้ทำให้อายุเฉลี่ยของประชากรสูงขึ้นในปี 2533-2538 คาดว่าชายไทยจะมีอายุ 66.4 ปี และหญิงไทยมีอายุ 71.8 ปี เป็นไปได้ที่คนที่มีอายุ 60 ปี หลังเกษียณอายุมีโอกาสจะอยู่ถึง 80 ปี หรือมากกว่านั้น ปัญหาอยู่ที่ว่า จะทำอย่างไรกับชีวิตที่เหลืออีก 20 ปี ที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดี ช่วยตนเองได้ และมีประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่เคยมีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง เมื่อเกษียณอายุทำให้บทบาททางสังคมลดลง อำนาจต่าง ๆ ที่เคยมีหมดไปส่งผลให้ผู้เกษียณอายุคิดว่าตนเองหมดคุณค่าขาดคนเคารพ

¹⁰ อวีวรรณ จันทร์, "ความตั้งใจในการทำงานหลังเกษียณอายุของข้าราชการอัยการ," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาประชากรศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล, 2540).

ยกย่อง ก่อให้เกิดผลกระทบต่อจิตใจมีความเหงา และว่าเหว่ ถ้าไม่มีบทบาทใหม่ทดแทน ก็จะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในชีวิตและยังมีปัญหาอื่นหลายประการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้เกษียณอายุ ซึ่งได้แก่

1. ด้านร่างกาย เนื่องจากผู้เกษียณอายุเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งโดยปกติแล้วเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ อวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายเสื่อมลงผู้สูงอายุบางคนไม่สามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายได้จึงมีผลต่อการดำเนินชีวิต โดยทำให้เกิดความไม่พึงพอใจต่อชีวิต
2. ด้านจิตใจ ผู้เกษียณอายุงานอาจมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเกษียณอายุ เนื่องจากตนเองต้องออกจากงาน ตำแหน่งหน้าที่การงาน ตลอดจนอำนาจต่าง ๆ ก็หมดไป ทำให้รู้สึกว่าคุณค่า
3. ด้านสังคม การเกษียณอายุงาน เป็นการถอนบทบาทสังคมภายนอก ทำให้ผู้เกษียณมีสังคมแต่ในบ้าน ขาดการพบปะกับเพื่อนร่วมงาน ทำให้เกิดความเหงาและว่าเหว่
4. ด้านเศรษฐกิจ เมื่อเกษียณแล้วรายได้ต่าง ๆ จะลดลง รายได้หลังเกษียณมักจะเป็นจำนวนแน่นอน จะเห็นได้ว่าค่าแรงของเงินในสมัยก่อนกับปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปมาก ดังนั้นผู้สูงอายุจึงอาจประสบปัญหาทางเศรษฐกิจได้ เนื่องจากผู้เกษียณอายุงานมักจะมีรายจ่ายเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพที่เสื่อมลง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.4 หลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุ¹¹

หลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุ : ระบบราชการ

ปัจจุบันประเทศไทยมีระบบทางการ อยู่ 3 ระบบคือ

1. **โครงการบำเหน็จบำนาญเพื่อข้าราชการ** ซึ่งเป็นโครงการที่ภาระการจ่ายเงินทั้งหมดเป็นงบประมาณแผ่นดิน แต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงมาใช้ระบบสะสมเงินล่วงหน้าที่ข้าราชการต้องจ่ายเงินสมทบ แต่ผู้ที่เป็นข้าราชการอยู่ก่อนสามารถเลือกได้ว่าจะอยู่ในระบบเก่าหรือระบบใหม่

2. **พระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ** ได้มีการพยายามที่จะสร้างหลักประกันและสวัสดิการของลูกจ้างในภาคเอกชนขึ้น จึงได้มีการสร้างระบบที่ลูกจ้างและนายจ้างนำเงินมาสะสมร่วมกันเพื่อคืนเงินต้นและดอกผลให้ในยามที่ออกจางานหรือเกษียณอายุการทำงาน

3. **โครงการประกันสังคมกรณีชราภาพ** มีลักษณะเงินสมทบเพื่อการจ่ายบำนาญชราภาพจากลูกจ้างและนายจ้าง ส่วนรัฐบาลไม่ได้เข้าร่วมสมทบเงิน แต่จะทำหน้าที่เป็นผู้ประกันสุดท้ายและดำเนินการให้โครงการดำเนินงานตามสัญญา

หลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุ: ระบบไม่ใช่ทางการ ประกอบด้วย 2 ระบบ คือ

1. **การสงเคราะห์ผู้สูงอายุ** โดยปัจจุบันกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการรับผิดชอบดำเนินการสงเคราะห์ผู้สูงอายุใน 4 รูปแบบคือ สถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ศูนย์บริการทางสังคม การสงเคราะห์ทั่วไป และเบี้ยยังชีพ

2. **การเพิ่มรายได้ด้วยการทำงาน** โดยอาจจะมีการเพิ่มอายุเกษียณ และส่งเสริมผู้สูงอายุที่ต้องการริเริ่มอาชีพใหม่

¹¹ มัทนา พนานิรมัย, "การสร้างหลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย" ในหนังสือ "การสัมมนาทางวิชาการประจำปี 2546", คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หน้า 3-1 ถึง 3-58, 2546.

2.5 การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของต่างประเทศ

มัทนา พนานิรามัย (2546)¹² สังเคราะห์รายงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ 5 ประเทศในอาเซียน คือ มาเลเซีย เกาหลี ฮองกง สิงคโปร์ และไทย ในเรื่องนโยบายและทิศทางนโยบายด้านผู้สูงอายุ ในอนาคต (National Policy And Future Direction) และการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long-Term Care For The Elderly) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียมีสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุต่อประชากรทั้งหมดราว 6.4 จะไม่มีนโยบายด้านผู้สูงอายุที่แน่ชัด บริการที่รัฐเป็นผู้จัดหาให้ เช่น การดูแลภายในสถาบัน มีจำนวนน้อยมากเพราะถือว่าการดูแลผู้สูงอายุควรเป็นหน้าที่ของครอบครัวโดยมีสังคมเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ ต่อมาในปี ค.ศ. 1995 รัฐบาลได้ประกาศนโยบายแห่งชาติว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ เพื่อสร้างความพึงพอใจและความรู้สึกมีศักดิ์ศรีและมีโอกาสได้รับหลักประกันและบริการอย่างทั่วถึง

ทั้งนี้เนื่องจากหลักประกันได้รายได้ของผู้สูงอายุ รัฐได้จัดให้มีขึ้นเฉพาะในกลุ่มข้าราชการพลเรือนและทหาร ในรูปของเงินบำนาญรายเดือน โดยที่ข้าราชการเหล่านี้ไม่ต้องจ่ายเบี้ยประกัน และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพในกลุ่มลูกจ้างเอกชนซึ่งลูกจ้างต้องจ่ายเงินสมทบร้อยละ 12 เงินสมทบจะถูกนำไปออมไว้ในนามของลูกจ้างในระบบบัญชี 3 ประเภท โดยมีวัตถุประสงค์ของการออมเพื่อการลงทุน การซื้อบ้านและการรักษาพยาบาล ส่วนเงินที่เหลือจากกิจกรรมทั้งสามประเภท ผู้ประกันตนสามารถถอนออกไปได้เมื่อเกษียณอายุ แต่โครงการดังกล่าวยังคงครอบคลุมลูกจ้างเอกชนได้ไม่มากนัก

ระบบประกันสุขภาพยังไม่แพร่หลายในประเทศมาเลเซียมากนัก ผู้สูงอายุจะเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายของตนเองถึงร้อยละ 75 ดังนั้นนโยบายของประเทศในอนาคตจึงมุ่งเน้นการเพิ่มหลักประกันด้านรายได้และการแก้ปัญหาด้านการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อผู้สูงอายุ เป็นสำคัญ

¹² มัทนา พนานิรามัย. หลักประกันผู้สูงอายุไทย : บทเรียนจากบางประเทศในอาเซียน. (วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546).

- ประเทศเกาหลี

นโยบายการพัฒนาประเทศเกาหลีในอดีตมุ่งเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจมากกว่าด้านสังคม ประกอบกับวัฒนธรรมประเพณีในประเทศเกาหลีเองที่เคารพนับถือบรรพบุรุษ ดังนั้นสังคมและบุตรหลานจึงมีหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุ มาตรการและนโยบายของรัฐบาลจึงมุ่งเน้นการจัดบริการเพื่อผู้สูงอายุที่ยากจน และเป็นโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้ามากกว่าการมุ่งเน้นการป้องกันหรือแผนระยะยาว จึงส่งผลให้ปัญหาผู้สูงอายุที่มีความรุนแรงขึ้นในปัจจุบัน รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายสวัสดิการสังคมเพื่อผู้สูงอายุใน 4 ลักษณะคือ การประกันรายได้ การบริการด้านสุขภาพ หลักประกันด้านที่อยู่อาศัย และบริการอื่นๆ

หลักการประกันรายได้ของเกาหลีมีอยู่ 5 ประเภทคือ (1) บำนาญของรัฐ ซึ่งประกอบด้วยบำนาญที่จ่ายให้แก่ข้าราชการทั่วไปและครูโรงเรียนเอกชน และเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบอาชีพอิสระสามารถเข้าสู่การประกันดังกล่าวได้โดยการจ่ายเงินสมทบเป็น 2 เท่าของลูกจ้างทั่วไป และลูกจ้างในภาคเกษตรและประมงจะจ่ายเงินสมทบร่วมกับรัฐในอัตราคงที่อัตราหนึ่ง (2) โครงการความช่วยเหลือของรัฐ เพื่อช่วยเหลือชาวเกาหลีให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำ โดยผู้สูงอายุที่จะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐจะต้องเป็นผู้ขาดการอุปการะหรือผู้อุปการะมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน โดยจะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลกลางร้อยละ 80 รัฐบาลท้องถิ่นร้อยละ 20 (3) บำนาญแสดงความเคารพต่อผู้สูงอายุ โดยจะให้ความช่วยเหลือเฉพาะกลุ่มที่มีรายได้ต่ำเท่านั้น (4) โครงการให้เกียรติผู้สูงอายุ โดยให้นายจ้างต้องจ่ายเงินเข้ากองทุนเกษียณอายุปีละหนึ่งเดือนของค่าจ้างทุกปีสำหรับลูกจ้างที่ทำงานเต็มเวลาไม่ต่ำกว่า 1 ปี และจะจ่ายเงินก้อนนี้ให้แก่ลูกจ้างเมื่อเกษียณอายุ (5) โครงการเพื่อสร้างรายได้ เป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีโอกาสทำงานต่อไปได้ เช่น การสร้างศูนย์อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุที่ต้องการทำงานเป็นต้น

บริการสวัสดิการสังคมที่จัดขึ้นในประเทศเกาหลีมักมุ่งเน้นการบริการไปที่ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน เช่น โครงการประกันสุขภาพแห่งชาติ โครงการสงเคราะห์ซึ่งมีตั้งแต่การให้บริการฟรีจนถึงการให้กู้เงินโดยไม่คิดอัตราดอกเบี้ย เป็นต้น โครงการตรวจสุขภาพ เป็นต้น โดยยังไม่มีหลักประกันสำหรับผู้สูงอายุที่มีฐานะระดับปานกลาง ซึ่งมักจะประสบปัญหาด้านที่อยู่อาศัยเนื่องจากขนาดของครอบครัวที่เล็กลงและความเสื่อมลงของคุณค่าของความมั่งคูนต่อครอบครัวและผู้สูงอายุ

- ประเทศสิงคโปร์

ปรัชญาพื้นฐานของสิงคโปร์คือ การเน้นการพึ่งพาตนเองมากกว่ารัฐ ดังนั้นนโยบายด้านผู้สูงอายุจึงมุ่งเน้นความมีศักดิ์ศรีและการดูแลผู้สูงอายุจากครอบครัว โดยการออกกฎหมายและส่งเสริมให้บุตรต้องดูแลพ่อแม่ ผู้สูงอายุต้องอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกับบุตรหรือคู่สมรสของบุตรให้มากที่สุด และสนับสนุนให้บุตรได้มีบ้านพักอาศัยที่อยู่ในละแวกเดียวกับพ่อแม่ โดยรัฐจะเป็นผู้จ่ายเงินอุดหนุนให้แก่บุตรที่ดูแลพ่อแม่ ลดภาษีให้กับผู้ที่ดูแลผู้สูงอายุ และลดค่าเช่าบ้านให้แก่บุตรที่พักอยู่ละแวกเดียวกับพ่อแม่เป็นต้น

ในด้านหลักประกันด้านรายได้ของผู้สูงอายุคือ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ โดยแรงงานชาวสิงคโปร์จะต้องสะสมเงินในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพใน 3 บัญชี คือ บัญชีทั่วไป บัญชีเฉพาะและบัญชีเพื่อการรักษาพยาบาล ซึ่งเงินสะสมใน 2 บัญชีแรกจะสามารถแบ่งถอนออกมาเพื่อใช้ในการลงทุน ซื้อที่อยู่อาศัยและเพื่อการศึกษาของบุตรได้บางส่วน และสามารถถอนออกได้หมดเมื่อมีอายุ 55 ปี ส่วนในบัญชีรักษาพยาบาลนั้นมักไม่เพียงพอกับค่ารักษาพยาบาลที่ต้องจ่ายจริง นอกจากนี้รัฐบาลยังให้ความช่วยเหลือโดยการจัดตั้งโครงการช่วยเหลือทางสังคมแก่ผู้ที่มีรายได้ต่ำและคนยากจนที่ไม่สามารถจ่ายค่ารักษาพยาบาลได้อีกด้วย

การเข้าถึงบริการพื้นฐานที่จำเป็นของสิงคโปร์จะเน้นให้มีการนำเงินออมของตนเองออกมาใช้ก่อน หากไม่เพียงพอก็สามารถใช้ประกันสุขภาพและการสงเคราะห์ได้ตามลำดับและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการอิสระสามารถออมเข้ากองทุนค่ารักษาพยาบาลได้โดยสมัครใจ

เนื่องจากโครงการสร้างประชากรผู้สูงอายุในอนาคตของสิงคโปร์มีแนวโน้มจะเป็น ผู้ที่มีการศึกษาสูงขึ้น ฐานะดีและความคาดหวังในคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้น นโยบายด้านผู้สูงอายุในอนาคตจึงหันมามุ่งเน้นการสร้างระบบ ตลอดจนบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และการจัดสวัสดิการที่ตรงกับผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มเป้าหมายให้เพิ่มมากขึ้น และจำนวนบุตรที่จะดูแลผู้สูงอายุจะมีจำนวนลดลงจึงต้องพิจารณาการให้น้องดูแลพี่น้องญาติดูแลญาติแทนการดูแลผู้สูงอายุจากบุตรให้เพิ่มมากขึ้น

- ประเทศฮ่องกง

นโยบายด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุเมื่อครั้งฮ่องกงอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ มักมุ่งเน้นการจัดบริการในเรื่องที่ผู้สูงอายุขาดแคลน แต่ขาดการประสานงานในการจัดบริการดังกล่าวในเชิงการบูรณาการ และเมื่อฮ่องกงกลับไปอยู่ใต้การปกครองของจีนในปี ค.ศ. 1997 จึงได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการผู้สูงอายุขึ้น โดยมุ่งเน้นการจัดบริการเรื่องที่อยู่อาศัย และด้านการรักษาพยาบาลเป็นสำคัญ โดยรัฐทำหน้าที่เป็นผู้ผลิตบริการด้านสาธารณสุขรายใหญ่ของประเทศ และให้บริการในราคาถูกลง ประกอบกับผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักมีการศึกษาน้อย มีเงินออม น้อย ไม่ได้ทำงานและไม่มีเงินบำนาญ แม้จะได้รับเบี้ยยังชีพจากรัฐบาลอยู่บ้างก็ยังมีจำนวนผู้ได้รับบริการเพียงเล็กน้อยและเงินที่ได้ก็มีจำนวนไม่เพียงพอ จึงส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่หันมาใช้บริการสุขภาพจากโรงพยาบาลของรัฐจนก่อให้เกิดการขาดแคลนบริการด้านสาธารณสุขอย่างมากในฮ่องกง

ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สูงอายุชาวฮ่องกงมีความมั่นคงในชีวิต มีสุขภาพที่ดีและมีคุณค่า นโยบายด้านผู้สูงอายุในอนาคตจึงมุ่งเน้นให้ตนเองและครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการสร้างความมั่นคงดังกล่าว โดยมีรัฐเป็นผู้สนับสนุนโดยการบังคับให้มีการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเพื่อเป็นหลักประกันด้านรายได้ และการให้เงินอุดหนุนแก่ครอบครัวที่ดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.6 แนวคิดความต้องการที่อยู่อาศัยของมนุษย์

ในเรื่องความต้องการของมนุษย์นั้น โดยธรรมชาติจะมีความแตกต่างกันออกไปมากมาย หลายประการบางคนอยากทำงานเพราะต้องการมีความมั่นคงในอาชีพ และเพื่อสังคมเพื่อนฝูง เพื่อนร่วมงาน แต่บางคนกลับต้องทำงานที่มีคุณค่าสมกับความรู้ที่ได้ร่ำเรียนมามากกว่าเงินเดือน หรือค่าตอบแทนแต่เพียงอย่างเดียว ความต้องการเหล่านี้จะมีการปรับเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ความต้องการด้านที่อยู่อาศัยของมนุษย์ก็เช่นเดียวกันมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและรูปแบบไปตามสภาพแวดล้อมและระบบเศรษฐกิจ ตลอดจนความต้องการของผู้เป็นเจ้าของที่บทบาทและฐานะทางสังคมเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น อาทิความต้องการระดับแรกของมนุษย์ที่ต้องการบ้านเป็นที่อยู่อาศัยเพื่อการอยู่รอดและดำรงชีวิต ต่อมาเมื่อมนุษย์มีความสามารถ และมีเทคโนโลยีสูงขึ้น ความต้องการดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นความต้องการแสดงออกถึงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อสนองความต้องการดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นความต้องการในเรื่องความสะดวกสบายของการอยู่อาศัย

ประสงค์ เอี่ยมอนันต์¹³ ได้กล่าวถึง ความต้องการที่อยู่อาศัยของมนุษย์ไว้ว่า สาเหตุที่ทำให้บุคคลอยากเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย แม้ว่าการเป็นเจ้าของหน่วยอยู่อาศัยนั้นจะต้องเสียค่าใช้จ่ายต่างๆ มากกว่าการเช่ามาก แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีผู้ต้องการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยมาก และสาเหตุที่ทำให้มีผู้ที่ต้องการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยคือ

1. เหตุผลทางด้านสังคม

- 1.1 สร้างความมั่นคงถาวรให้แก่ครอบครัว
- 1.2 มีสวัสดิภาพดีเมื่อตอนแก่
- 1.3 ได้รับการนับหน้าถือตาในสังคม
- 1.4 การเป็นเจ้าของหน่วยอยู่อาศัยเป็นแนวคิดของผู้มีการศึกษา
- 1.5 เป็นการเพิ่มทรัพย์สิน
- 1.6 เป็นพลเมืองดี
- 1.7 เป็นโอกาสที่จะอยู่อาศัยตามที่ตนชอบ

¹³ ประสงค์ เอี่ยมอนันต์, อ้างถึงใน เสาวณีย์ นวกิจไพฑูรย์, "ความต้องการที่อยู่อาศัยของอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า 16-17.

2. เหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ

- 2.1 เป็นการลงทุนที่ถูกต้อง
- 2.2 เป็นสิ่งชักจูงใจให้รู้จักเก็บออม
- 2.3 มีเกียรติและได้รับการนับหน้าถือตาทางการเงิน
- 2.4 เป็นการอยู่อาศัยที่มีอิสระพ้นจากการเช่า

การเลือกทำเลที่อยู่อาศัย

ในด้านการเลือกทำเลที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุมีประเด็นที่เหมือนกับกลุ่มอายุอื่น ๆ มีผู้เขียนหลายท่านได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับเลือกทำเลที่อยู่อาศัยไว้ดังนี้คือ¹⁴

1. ราคาที่พักอาศัยสัมพันธ์กับรายได้และความสามารถในการจ่ายสำหรับที่อยู่อาศัย
2. ผู้ที่มีรายได้แตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันในเลือกที่ตั้งของที่อยู่อาศัยด้วย
3. เมื่อรายได้ของผู้สูงอายุมากขึ้นเท่าใด โอกาสของการเลือกชนิดของบ้าน ที่ตั้งและความพอใจในสิ่งที่ชอบก็จะได้รับการตอบสนองมากขึ้นเท่านั้น

ความต้องการของผู้สูงอายุ สามารถจำแนกได้ดังนี้¹⁵

1. ความต้องการสนับสนุนจากครอบครัว ผู้สูงอายุเมื่อถูกปล่อยให้อยู่โดดเดี่ยวหรือแยกอยู่คนเดียว จะขาดความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจรวมทั้งทางเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุจึงมีความต้องการการสนับสนุนจากครอบครัวดั้งเดิมควบคู่ไปกับความช่วยเหลือจากภายนอก
2. ความต้องการด้านการประกันรายได้ โดยเฉพาะการประกันสังคมด้านประกันสุขภาพได้เลิกประกอบอาชีพแล้วและได้รับบำนาญ เพื่อช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมั่นคงปลอดภัย ไม่เป็นภาระของบุตรหลาน และสังคม
3. ความต้องการมีชีวิตร่วมในชุมชน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางประการในสังคม สังคมจึงควรให้โอกาสแก่ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วม ในการปรับปรุงชีวิตให้มีโอกาสเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ในการพัฒนาตนเอง

¹⁴Alonsol, 1964; Brian Goodall, 1972; W. Lean and Brain Goodall, 1974, อ้างถึงใน สุทธิพงษ์ บุญฤทธิ์, "ความต้องการที่อยู่อาศัยเมื่อถึงวัยเกษียณอายุของข้าราชการตำรวจในเขตกรุงเทพมหานคร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาเคหกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538), หน้า24-25.

¹⁵ สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล และคณะ, ปัญหาสุขภาพผู้สูงอายุไทย (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยสาธารณสุขไทย มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติและสำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, 2542).

4. ความต้องการที่จะลดการพึ่งพาให้น้อยลง ถ้าครอบครัวและสังคมได้ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมต่างๆ จะเป็นการช่วยผู้สูงอายุให้รู้จักพึ่งตนเอง จะไม่เป็นภาระแก่สังคมในบ้านปลายของชีวิต

5. ความต้องการทางสังคมของผู้สูงอายุ

ก. ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว และกลุ่มของสังคม

ข. ต้องการความยอมรับและความเคารพยกย่องนับถือจากบุคคลในครอบครัวและสังคม

ค. ต้องการเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในสายตาของสมาชิกในครอบครัวของกลุ่มชุมชนและของสังคม

ง. ต้องการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลในครอบครัวและสังคมได้

นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังมีความต้องการด้านต่าง ๆ ดังนี้¹⁶

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physical Needs) ซึ่งได้แก่ ปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค หรือการรักษาพยาบาล โดยเฉพาะผู้สูงอายุควรจะได้รับ การดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษต่อเรื่องสุขภาพอนามัย เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่ มักจะประสบกับ ปัญหาสุขภาพกาย อันเนื่องมาจากระบบอวัยวะต่าง ๆ เสื่อมลงตามอายุขัยที่มากขึ้น

2. ความต้องการด้านจิตใจ (Psychological Needs) ซึ่งได้แก่ความรัก ความมั่นคงทางจิตใจ การได้รับการยอมรับและการสนับสนุนจากครอบครัว และกลุ่มสังคม

3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของ ครอบครัวกลุ่มและสังคม ความต้องการการเคารพยกย่อง ต้องการเป็นบุคคลสำคัญ ต้องการมีชีวิตหรือทำกิจกรรมร่วมในชุมชน และต้องการมีความสัมพันธ์ที่ดีและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ความต้องการทางสังคมของผู้สูงอายุเป็นสิ่งสำคัญหากได้รับการตอบสนองจะทำให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้สูงอายุไม่ได้รับการตอบสนองจะก่อให้เกิดปัญหาทางด้านจิตใจ คือ หดหู่ใจ เศร้าใจ ว้าวุ่น ไม่สดชื่นรื่นเริง และไม่มีความสุข

4. ความต้องการทางเศรษฐกิจ (Economical Needs) ความต้องการทำงานและมีรายได้ ผู้สูงอายุมักจะประสบปัญหาเชิงเศรษฐกิจ จึงส่งผลต่อการดำรงชีวิต ทำให้มีความเป็นอยู่ที่ไม่ดีซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย

จะเห็นได้ว่า ความต้องการของผู้สูงอายุดังที่ได้กล่าวมาทั้งหมด เน้นเรื่องของสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น การเป็นที่ยอมรับและยกย่องนับถือจากบุคคลในสังคมโดยเฉพาะผู้ใกล้ชิด ดังนั้น ถ้า

¹⁶ สิริสมร สุขสวัสดิ์. "ผู้สูงอายุกับความคาดหวังในการเข้ารับการสงเคราะห์ประเภทเสียค่าบริการ". (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534).

สามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้เพียงพอ ผู้สูงอายุย่อมจะเกิดความพึงพอใจและมีความสุข มีชีวิตที่ยืนยาวและเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีประโยชน์ต่อสังคม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.7 แนวคิดการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ

การจัดสภาพแวดล้อมมีความสำคัญกับผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้สูงอายุมีความสามารถในการควบคุมสภาวะแวดล้อมลดลง¹⁷ ไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการทนต่อความกดดัน ความเครียดต่าง ๆ รวมถึงการโยกย้ายจากที่อยู่อาศัยที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดปัญหา และมีผลกระทบต่อทั้งทางร่างกาย สังคม และจิตใจของผู้สูงอายุ

การจัดหรือการปรับเปลี่ยนสภาวะแวดล้อมนั้น (Environmental Design) หมายถึง การวางแผน และการแทรกแซงต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสภาวะแวดล้อม ซึ่งครอบคลุมในทุก ๆ เรื่องที่มีผลกระทบต่อปัจเจกบุคคล นับตั้งแต่การก่อสร้างบ้านเรือน การออกแบบตกแต่งภายใน การจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตต่าง ๆ การแต่งกาย การเมือง การปกครอง ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคคลเกิดการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสิ่งใหม่ขึ้นมาเพื่อนำไปสู่สิ่งที่ดี และเหมาะสมยิ่งขึ้น

หากมีการศึกษาและทำความเข้าใจกับสภาวะแวดล้อมที่เป็นอยู่ของผู้สูงอายุ และจัดสภาวะแวดล้อมเสียใหม่ให้เหมาะสม จะเป็นการช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ เป็นการป้องกันและฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้กับผู้สูงอายุได้ดีอีกด้วย ซึ่งการจัดสภาวะแวดล้อมให้เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุนั้น ควรยึดต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในสภาวะแวดล้อมทั้ง 3 ส่วน คือ

1. สภาวะแวดล้อมส่วนบุคคล (Individual Environment)

ควรปรับเปลี่ยนสภาวะแวดล้อมเพื่อให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาวะเสื่อมถอยของร่างกาย การผิดปกติ และสภาพปัญหาที่ผู้สูงอายุประสบอยู่ เช่น ผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางสายตา ควรจัดให้มีแว่นตา หรือผู้ที่มีปัญหาในการทรงตัว ควรจัดให้มีไม้เท้าช่วยในการทรงตัวและการเดิน ผู้สูงอายุที่มีอาการซึมเศร้าอาจเกิดจากสภาวะแวดล้อมในบ้านที่มีแสงสว่างน้อย ขาดสีสัน เก้าอี้ทึบหม่น ไร้มิติและราบเรียบเกินไป ทำให้ผู้ที่มีสภาพปัญหาทางด้านจิตใจอยู่แล้วเกิดความรู้สึกหดหู่มากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นสิ่งที่คนทั่วไปค่อนข้างละเลย คือเครื่องตกแต่งบ้าน หรืออุปกรณ์ที่ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกไม่สะดวก และอาจเกิดอันตรายได้ เช่น ประตูที่หนัก

¹⁷ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, *สวัสดิการผู้สูงอายุ* (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544).

โต๊ะที่ตั้งขวางทางเดิน ปลั๊กไฟที่มีสภาพชำรุด การวางของไม่เป็นที่เป็นทาง สิ่งเหล่านี้ควรได้รับการปรับปรุงเช่นเดียวกัน

2.สภาวะแวดล้อมทางสังคม (Social Environment)

ควรเน้นการจัดสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือแม้แต่การพูดคุยเพื่อเสริมสร้างกำลังใจ ดังนั้น การดำเนินงานเตรียมที่อยู่อาศัยให้กับผู้สูงอายุ หรือการดำเนินงานระหว่างวิศวกร สถาปนิก มัณฑนากร ครอบครัวยุและผู้สูงอายุควรมีการประสานงานกันเพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว เช่น การมีมุมเครื่องดื่ม หรือมุมหนังสือในห้องพักของผู้สูงอายุ จะทำให้ผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยเรื้อรัง หรือเคลื่อนไหวลำบากได้มีการดื่มเครื่องดื่มพร้อมกับสนทนากับเพื่อนฝูงในห้อง การมีกระดานหมากรุก หรือเกมอื่นๆ ไว้ในห้องเมื่อมีผู้มาเยี่ยมเยียนทำให้ผู้สูงอายุสามารถผ่อนคลายโดยการเล่นเกมชนิดนั้นกับเพื่อนฝูงได้ กรณีมีผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยไม่สามารถลุกนั่งได้ ควรจัดวางเก้าอี้ที่ทำให้แขนงั่งเรียงกันด้านเดียว จะทำให้ผู้สูงอายุหันหน้าพูดคุยได้สะดวก สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับทุกคน ดีกว่าการจัดที่นั่งเป็นวงกลมรอบตัวผู้สูงอายุ ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุต้องหัน หรือพลิกตัวพูดคุยกับแต่ละคนอย่างยากลำบาก

3.สภาวะแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment)

ควรให้ความสนใจในเรื่องความมั่นคงปลอดภัยของผู้สูงอายุ นอกเหนือจากความสวยงาม ตัวอย่างเช่น ผู้สูงอายุที่เดินไม่สะดวกอาจล้มหกล้มได้หากทางเดินไม่มีที่เกาะยึด หรือพื้นห้องน้ำอยู่ในสภาพที่ลื่นมาก เก้าอี้ล้อเลื่อนไม่สามารถใช้งานได้หากไม่มีทางลาดยาว หรือทางเดินไม่มีแสงสว่างที่เพียงพอ นอกจากนั้น การจัดอุปกรณ์ตกแต่งบ้านก็มีผลต่อสุขภาพจิตใจของผู้สูงอายุเช่นกัน มีผู้ศึกษาและพบว่า การจัดเก้าอี้นั่ง ให้หันหน้าชนกัน การใช้โต๊ะกลมมากกว่าโต๊ะสี่เหลี่ยมต่างมีส่วนช่วยให้ผู้สูงอายุมีการสนทนา พูดคุยกับผู้อื่นได้มากขึ้น

สภาวะแวดล้อมเป็นองค์ประกอบสำคัญของการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุมากกว่าวัย อื่น ๆ ดังนั้น เพียงการปรับเปลี่ยนสภาวะแวดล้อมของผู้สูงอายุให้เหมาะสม โดยใส่ใจในทุกรายละเอียดข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นสภาวะแวดล้อมส่วนบุคคล สภาวะแวดล้อมทางสังคม หรือสภาวะแวดล้อมทางกายภาพ จะช่วยป้องกัน ลด และแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี ซึ่งการปรับเปลี่ยนนี้ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของผู้สูงอายุแต่ละคนประกอบด้วย โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ทุพพลภาพ

2.8 แนวความคิดเกี่ยวกับการย้ายที่อยู่อาศัย

แนวความคิดเกี่ยวกับการย้ายที่อยู่อาศัยนั้น ได้บอกถึงสาเหตุในการย้ายที่อยู่อาศัยไว้ ซึ่งสาเหตุหนึ่ง คือ ช่วงวัยของชีวิต ซึ่งจากการศึกษาเกี่ยวกับการย้ายที่อยู่อาศัยนั้น ส่วนมากเห็นความสัมพันธ์ระหว่างจังหวะของวัยแห่งชีวิต เริ่มตั้งแต่ครอบครัวขยาย ครอบครัวเติบโต จนถึงขั้นอยู่ตัว และแยกครอบครัว ล้วนแต่ทำให้เกิดการย้ายที่อยู่อาศัย เช่น ตอนแต่งงานจะมีแนวโน้มการแยกครอบครัวมากที่สุด ช่วงที่ลูกอยู่ในวัยเรียน และหัวหน้าครอบครัวกำลังมีความก้าวหน้าและมีความมั่นคงในอาชีพ จะไม่มีการย้ายที่อยู่ และเมื่อลูกเติบโตแยกย้ายครอบครัว จะมีการเปลี่ยนที่อยู่อาศัยใหม่อีกครั้ง อย่างไรก็ตามสามารถสรุปสาเหตุหลักของการย้ายที่อยู่อาศัยหลักได้จากแรงกระตุ้นที่ไม่พึงปรารถนา และแรงกระตุ้นที่พึงปรารถนา¹⁶ ดังนี้

แรงกระตุ้นที่ไม่พึงปรารถนา ได้แก่

1. ขนาดของที่อยู่อาศัยที่ไม่เหมาะสมกับจำนวนสมาชิก โดยเฉพาะในช่วยวัยชรา สมาชิกค่อย ๆ ลดน้อย จึงต้องปรับขนาดของบ้านให้พอดีกับความต้องการ
2. ราคาบ้านที่ไม่เหมาะสมกับฐานะ
3. สภาพตัวบ้านและละแวกที่อยู่อาศัยที่ไม่ดี
4. ความไม่สะดวกในการเข้าถึงสาธารณูปโภคสาธารณูปการ

แรงกระตุ้นอันพึงปรารถนา ได้แก่

1. ความหวังในเรื่องการอยู่ดีกินดีขึ้น มีความสะดวกสบาย ใกล้แหล่งสาธารณูปโภคสาธารณูปการ
2. ความหวังเกี่ยวกับครอบครัว เพื่อสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของเด็ก

นอกจากนี้ ยังพบแรงด้านการย้ายที่อยู่อาศัยอีกด้วย เช่น ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย ซึ่งผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยจะมีแนวโน้มในการย้ายที่อยู่อาศัยน้อยกว่าผู้ที่ไม่มีการมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย หรือเรื่องระยะเวลาอยู่อาศัยก็เช่นเดียวกัน ซึ่งผู้ที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในที่อยู่อาศัยที่ใดที่หนึ่งนาน ๆ จะมีโอกาสที่จะย้ายน้อยลงเพราะเกิดความเคยชิน

¹⁶ ฉัตรชัย พงศ์ประยูร. ภูมิศาสตร์เมือง (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2527), หน้า 98-100.

ดังนั้น การวางแผนที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุจึงต้องพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดการย้ายที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่แล้วผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองและมีระยะเวลาการอยู่อาศัยค่อนข้างนาน¹⁹ ซึ่งทำให้เกิดความรักความผูกพันกับที่อยู่อาศัยเดิม และการวิจัยเรื่องความต้องการที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ พบว่า ผู้สูงอายุยังคงต้องการอยู่ในที่อยู่อาศัยเดิมกับลูกหลาน อย่างไรก็ตาม ความเป็นต่าง ๆ ซึ่งอาจทำให้ผู้สูงอายุต้องอยู่ลำพังมากขึ้น ทำให้ต้องมีการวางแผนที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดทางเลือกสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งนี้การวางแผนจะต้องคำนึงถึงแรงกระตุ้นที่จะทำให้เกิดการย้ายดังที่กล่าวข้างต้นประกอบด้วย เช่นการปรับขนาดที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับความต้องการ การจัดสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่ การจัดเตรียมสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่จำเป็น เป็นต้น

ปัญหาการย้ายถิ่นของผู้สูงอายุยังคงได้รับความสนใจจากนักวางแผนและนักวิจัยน้อยมาก ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มประชากรที่มีการเคลื่อนย้ายจำกัดด้วยสาเหตุต่างๆ เช่น ปัญหาสุขภาพ ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุมีการเดินทางเพื่อประกอบการด้านเศรษฐกิจน้อยมาก ดังนั้นผู้สูงอายุจึงอาศัยอยู่ในเขตภูมิศาสตร์ที่ค่อนข้างแคบกว่าประชากรกลุ่มอื่น การดูแลและเกื้อหนุนผู้สูงอายุจึงเป็นภาระขององค์กรในระดับท้องถิ่นและระดับชุมชนมากกว่าที่จะเป็นภาระขององค์กรในระดับประเทศ โครงสร้างของอายุของกลุ่มประชากรในชุมชนท้องถิ่นจะผันแปรออกไปจากโครงสร้างของอายุของประชากรทั้งประเทศอย่างมาก นอกจากนั้นในเขตต่างๆ ของแต่ละท้องถิ่นยังมีประชากรอายุ 65 ปี และมากกว่าในสัดส่วนที่แตกต่างกัน ประเทศต่างๆ ส่วนมากจะใช้แนวโน้มของภาวะเจริญพันธุ์และภาวะการตายในอดีตและอนาคต ในการสร้างโครงสร้างอายุของประชากร แต่การย้ายถิ่นก็สามารถเพิ่มจำนวนของผู้สูงอายุในชุมชนได้ กล่าวคือ

1. การไหลเข้าของผู้สูงอายุสามารถเพิ่มสัดส่วนของจำนวนประชากรทั้งหมดที่มีอายุ 65 ปี และมากกว่า
2. การไหลของคนหนุ่มสาวก็จะมีผลเช่นเดียวกัน

ในทางกลับกันจำนวนผู้สูงอายุในชุมชนจะลดลงเมื่อมีการไหลออกของผู้สูงอายุและมีการไหลเข้าของคนหนุ่มสาว การย้ายถิ่นของผู้สูงอายุที่มีผลกระทบต่อชุมชนมี 2 แบบคือ

¹⁹ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. สวัสดิการผู้สูงอายุ. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544).

1. ผู้สูงอายุย้ายถิ่นเมื่อมาอาศัยอยู่กับบุตรหลาน โดยเฉพาะสตรีสูงอายุที่เป็นหม้าย จะย้ายถิ่นมาอาศัยอยู่กับบุตรเมื่อสามีเสียชีวิตแล้ว สัดส่วนของผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นจะอยู่ในชุมชนเมือง และมีข้อมูลเล็กน้อยที่แสดงให้เห็นว่าสตรีสูงอายุจะมีบทบาทในการดูแลบ้านและเลี้ยงบุตรหลาน ชุมชนเมืองจะดึงดูดความสนใจของผู้สูงอายุเพศหญิงมากกว่าผู้สูงอายุเพศชาย
2. การย้ายถิ่นของคู่สมรสสูงอายุ เป็นรูปแบบการย้ายถิ่นจากเมืองสู่ชนบท และมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ เป็นการย้ายถิ่นกลับจากเมืองสู่ชนบทที่เป็นการย้ายถิ่นหลังการเกษียณอายุ สาเหตุสำคัญได้แก่ บำนาญ ซึ่งเป็นเงินที่ได้รับภายหลังการเกษียณอายุ จะทำให้ผู้สูงอายุใช้จ่ายในเขตชนบทได้มากกว่าในเขตเมือง ผู้สูงอายุที่เคยมีบ้านพักในเมืองต้องสูญเสียบ้านพักและไม่สามารถเช่าหรือซื้อที่อยู่อาศัยในเมืองซึ่งมีราคาแพงได้ ผู้สูงอายุบางรายอาจมีมรดกอยู่ในชนบท และการกลับสู่บ้านเกิดในชนบทจะทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย การย้ายถิ่นกลับชนบทของผู้สูงอายุจึงทำให้องค์กรในระดับท้องถิ่นและชุมชนต้องรับภาระในการดูแลและเกื้อหนุนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.9 การวางแผนทางการเงินเพื่อที่อยู่อาศัย

Larry R.Lang²⁰ ได้กล่าวไว้ในหนังสือ Strategy for Personal Finance โดยได้อธิบายถึงกระบวนการในการวางแผนทางการเงินไว้ 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ต้องดูแหล่งเงินและรายได้ที่ได้รับ ในขั้นนี้แหล่งเงินของผู้วางแผนจะได้แก่ทรัพย์สินทางการเงินที่มีอยู่ ได้แก่ บัญชีเงินฝากธนาคาร หุ้น ตราสารทางการเงินต่างๆ การคาดการณ์ถึงรายได้ที่จะได้ในอนาคตเป็นเรื่องรองลงมา สรุปได้ว่า แหล่งเงินและรายได้ที่คาดว่าจะได้ คือฐานสำคัญของการวางแผนทางการเงิน

ขั้นที่ 2 การกำหนดเป้าหมายทางการเงินและกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้จ่าย ในขั้นนี้ผู้วางแผนต้อง ทราบว่า ต้องการจะทำอะไร ต้องการทำเมื่อใด โดยประเมินมูลค่าของแต่ละเป้าหมาย และวิเคราะห์ถึงวิธีการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์นั้น

ขั้นที่ 3 การวางแผนเพื่อบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ ในขั้นนี้จะต้องวางกลยุทธ์เพื่อที่จะได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ การตั้งงบประมาณจะเป็นการวางแผนขั้นต้นที่จะต้องมีการแสดงถึงแหล่งเงินที่จัดหา การคาดการณ์รายได้ในอนาคตที่จะเกิดขึ้น

ขั้นที่ 4 การหาข้อมูลในการใช้จ่ายเพื่อการลงทุน ซึ่งเป็นส่วนช่วยให้การวางแผนทางการเงินประสบผลสำเร็จ โดยในขั้นนี้ผู้วางแผนจะต้องมีการหาข้อมูลเกี่ยวกับบ้านที่ต้องการเพื่อให้ประกอบการวางแผน

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ความก้าวหน้าของแผน และเตรียมการแก้ไข ในขั้นนี้ผู้วางแผนจะต้องประเมินถึงปัญหาและอุปสรรคของการวางแผนทางการเงิน มีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้เกิดปัญหาซึ่งหากจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนที่วางเอาไว้

²⁰ Larry R. Lang and Thomas H. Gillespie, *Strategy for Personal Finance*, 2nd ed. (New York: McGraw-Hill, 1981), pp. 3-7.

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุนั้น พบว่าสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มข้าราชการ

จากการศึกษาพบว่าได้มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุทั้งหมด 2 กลุ่ม คือ กลุ่มข้าราชการตำรวจ²¹ และกลุ่มข้าราชการทหาร²² ซึ่งพบว่าในกลุ่มข้าราชการตำรวจนั้นศึกษาความต้องการที่อยู่อาศัยเมื่อถึงวัยเกษียณอายุของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาลที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 259 ราย พบว่า ส่วนใหญ่พักอยู่บ้านพักของทางราชการ และมีรายได้ประมาณ 9,501 – 17,500 บาท คาดว่ามีเงินบำนาญที่จะได้ คือ เดือนละ 10,000-12,500 บาท เมื่อเกษียณอายุโดยไม่คิดที่จะซื้อที่อยู่อาศัย มีเพียง 1 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างที่มีความต้องการที่อยู่อาศัยใหม่ เนื่องจากยังไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ซึ่งต้องการเป็นบ้านเดี่ยวสร้างเอกมากที่สุด รองลงมาคือ บ้านจัดสรร บ้านไร่/สวนเกษตร ส่วนกลุ่มข้าราชการทหารนั้นศึกษาการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยเมื่อเกษียณอายุของทหารอากาศระดับประทวนอายุระหว่าง 51-60 ปี ที่ได้รับสวัสดิการที่พักอาศัย มีจำนวน 522 คน ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มไม่เตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัยและกลุ่มที่เตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งกลุ่มที่ไม่เตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัยพบว่าส่วนใหญ่สาเหตุที่ไม่เตรียมที่อยู่อาศัยก่อนเกษียณเพราะมีบ้านเป็นของตนเองแล้ว รองลงมา รายได้ไม่เพียงพอ และอันดับสามกลับไปอยู่บ้านพ่อแม่ ส่วนกลุ่มที่มีการเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัยนั้น ส่วนใหญ่อยู่ระหว่างกำลังผ่อน ร้อยละ 41.2 อัตราผ่อนต่อเดือน มากกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 42.9 อันดับสองเพื่อสร้างใหม่เพราะมีที่ดินแล้ว ร้อยละ 29.4 อันดับสาม เพื่อปรับปรุง ร้อยละ 15.1 ส่วนใหญ่ปรับปรุงบริเวณภายนอกรอบๆ บ้านให้ดีขึ้น ส่วนกรรมสิทธิ์เป็นของพ่อแม่-ญาติพี่น้อง ร้อยละ 61.1 งบประมาณในการปรับปรุง 50,000-100,000 บาท ร้อยละ 50 อันดับสุดท้ายอยู่ระหว่างกำลังหาซื้อ ร้อยละ 14.3 ราคาที่ต้องการ 500,000-1,000,000 บาท ร้อยละ 70.6 ปัจจัยที่สำคัญ 1-5 เรียงลำดับในการตัดสินใจซื้อ คือ 1. ราคา 2. เงื่อนไขการชำระเงิน 3. รูปแบบสวยงาม 4. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 5. สิ่งอำนวยความสะดวก แหล่งเงินที่นำมาใช้ในการเตรียม ส่วนใหญ่มาจากเงินกู้ อันดับสองเงิน

²¹ สุทธิพงษ์ บุญฤทธิ์, "ความต้องการที่อยู่อาศัยเมื่อถึงวัยเกษียณอายุของข้าราชการตำรวจในเขตกรุงเทพมหานคร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาเคหการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538).

²² นัญชลักษณ์ บุญยโพธิกุล, "การเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยเมื่อเกษียณอายุของทหารอากาศระดับประทวน," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาเคหการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548).

บำเหน็จ/บำนาญ และเงินออมอันดับสาม ประเภทที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่เป็นทาวน์เฮาส์ ร้อยละ 52.1 ทำเลที่ตั้ง ปริมาณพล ร้อยละ 67.2 ที่มาของรายได้เมื่อเกษียณส่วนใหญ่มาจากบำเหน็จ/บำนาญ

กลุ่มที่ 2 กลุ่มเอกชน

จากการวิจัยเรื่องความต้องการที่อยู่อาศัยในวัยผู้สูงอายุของผู้ที่ทำงานบริษัทชั้นนำในกรุงเทพมหานคร²³ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 50-55 ปี มีรายได้ครอบครัวเฉลี่ย 20,000-50,000 บาท ส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านเดี่ยว มีลักษณะการดำเนินชีวิต คือชอบพักผ่อนอยู่บ้าน มีงานอดิเรกในการปลูกต้นไม้ ไม่นิยมเล่นกีฬาเป็นประจำ และมีความต้องการบ้านหลังที่สองเป็นบ้านเดี่ยวหรือบ้านที่เป็นสวนเกษตร ในส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับที่อยู่สำหรับผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดสร้างชุมชนผู้สูงอายุโดยเฉพาะ และคิดจะไปอยู่ถ้ามีชุมชนผู้สูงอายุที่ตนพอใจต้องการในลักษณะบ้านเป็นกลุ่มชั้นเดียวอยู่ในเขตปริมาณพลและอยู่อาศัยเดี่ยว ๆ มีบริการด้านแพทย์ พยาบาล อาหาร ทำความสะอาด ซักรีด รถรับส่งไปที่ต่าง ๆ และสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ โรงพยาบาล-คลินิก สวนสุขภาพ ศูนย์กายภาพบำบัด สวนพักผ่อน และห้องปฏิบัติการ ส่วนการวิจัยเรื่องความต้องการที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตคลองเตย²⁴ ซึ่งศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่มีอายุ 55-64 ปี ส่วนใหญ่มีรายได้ครอบครัวน้อยกว่า 16,801 บาทต่อเดือน ด้านความต้องการที่อยู่อาศัยหลังเกษียณอายุ พบว่า ยังคงต้องการอยู่กับลูกหลานและญาติในบ้านหลังเดิม รองลงมาคืออยู่กับคู่สมรสหรือลำพังในบ้านหลังเดิม โดยจะปรับปรุงที่อยู่อาศัย ไม่สนใจซื้อที่อยู่อาศัยใหม่ 25.5 % ต้องการไปหาที่อยู่ใหม่ เพราะเบื่อชีวิตในเมืองซึ่งกลุ่มรายได้ต่ำต้องการบ้านเดี่ยวสร้างเอง 41-60 ตารางวา ราคา 1.0-2.9 ล้านบาท และกลุ่มรายได้สูงต้องการบ้านไร่/สวนเกษตร ไม่ระบุขนาด ราคา 5.0-5.9 ล้านบาท โดยส่วนใหญ่ต้องการทำเลต่างจังหวัด สำหรับการวิจัยเรื่องแนวทางในการจัดเตรียมที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ : กรณีศึกษา ชมรมอยู่ร้อยปี²⁵ ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มเอกชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีรายได้ครัวเรือนระหว่าง 20,000-50,000 บาทต่อเดือน ที่อยู่ปัจจุบันอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นลักษณะบ้านเดี่ยวโดยเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ อยู่กับลูกหลานและคู่สมรส ยังคงพักอยู่ชั้นบนของที่อยู่อาศัย และพบว่าไม่มีปัญหาด้านที่อยู่อาศัยทั้งด้านพื้นที่ใช้สอย สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก

²³ บัญชา บุรณสิงห์, "ความต้องการที่อยู่อาศัยในวัยสูงอายุ ของผู้ที่ทำงานบริษัทชั้นนำในกรุงเทพมหานคร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาเคหการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539).

²⁴ วรวรรณ นิตบงกช, "ความต้องการที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตคลองเตย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาเคหการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541).

²⁵ วิไลลักษณ์ ไกรสุวรรณสาร, "แนวทางในการจัดเตรียมที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ : กรณีศึกษา ชมรมอยู่ร้อยปี," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาเคหการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545).

ความสะดวก กลุ่มตัวอย่างไม่เคยคิดแยกจากลูกหลานไปอยู่ที่อื่น เนื่องจากรักและผูกพันกับที่อยู่อาศัยปัจจุบัน ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีผู้อยู่อาศัยหลากหลายวัย ที่ตั้งควรอยู่ในเขตปริมณฑลหรือต่างจังหวัดที่มีสภาพแวดล้อมดี ลักษณะเป็นหลัง ๆ ห่างหรือติดกันบ้าง ไม่ใช่อาคารสูง ควรมีผู้อยู่อาศัยร่วมอาศัยด้วย

กลุ่มที่ 3 กลุ่มชุมชน

กลุ่มชุมชนนั้นมีการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในที่อยู่อาศัยแบบแฟลต เคหะชุมชนดินแดง 1 และกรุงเทพมหานคร²⁶ ผลการศึกษาพบว่ามีกิจกรรม 3 ประเภท คือ กิจกรรมขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การรับประทานอาหาร การนอนและการขับถ่าย กิจกรรมการทำงานช่วยเหลือครอบครัว ได้แก่ การทำงานบ้าน ดูแลหลานและทำงานค้าขาย และกิจกรรมพักผ่อนใช้เวลาว่าง ได้แก่ การดูโทรทัศน์ พูดคุยกับเพื่อนบ้าน นั่งพักผ่อน นอนกลางวัน ออกกำลังกาย อ่านหนังสือ ทำงานอดิเรก และฟังวิทยุ โดยใช้เนื้อที่สำหรับทำกิจกรรมเรียงตามลำดับพื้นที่ที่มีการใช้จากมากไปหาน้อย คือ ภายในห้องพักอาศัย โถงทางเดินของอาคาร ด้านข้างหรือระหว่างอาคาร ตลาดใต้ถุนอาคารและสนามกีฬา

สภาพปัญหาในพื้นที่ชุมชน ได้แก่ การขาดพื้นที่สำหรับพักผ่อน สภาพปัญหาในพื้นที่ส่วนกลางของอาคาร ได้แก่ ปัญหาการขึ้นลงบันได ขนาดและส่วนประกอบของโถงทางเดินไม่เหมาะสม สภาพปัญหาในห้องพักอาศัย ได้แก่ พื้นที่ใช้สอยไม่เพียงพอ ปัญหาการสัญจร ปัญหาการระบายอากาศ แสงสว่างไม่เพียงพอ ขาดทัศนียภาพเนื่องจากตำแหน่งและลักษณะของช่องเปิดขนาดพื้นที่และอุปกรณ์ในห้องน้ำไม่เหมาะสม

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²⁶ จิระภา ศรีคำ, "สภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในที่อยู่อาศัยแบบแฟลต เคหะชุมชนดินแดง 1 และ 2 กรุงเทพมหานคร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาเคหการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545).

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ สภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในกรุงเทพมหานครและเพื่อศึกษาการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในกรุงเทพมหานคร โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 กำหนดขอบเขตของการศึกษา

ในการกำหนดขอบเขตของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ กลุ่มประชากร คือ ข้าราชการที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป จำนวน 19,204 คน ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2549 โดยสามารถจำแนกประเภทสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการที่มีอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป ได้ตามช่วงอายุ แสดงดังตารางที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 แสดงจำนวนประชากรของผู้สูงอายุสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญในกรุงเทพมหานคร

จังหวัด/ช่วงอายุ	55-59ปี	60 - 64 ปี	65ขึ้นไป	รวม
กรุงเทพมหานคร	16,645	2,444	115	19,204

ที่มา : กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

3.2 จำนวนและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ อิงตามสูตรคำนวณของ YAMANE ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ โดยมีสูตรดังต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

ซึ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับประชากร 19,204 คน คือ 392 ตัวอย่าง สำหรับการสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ(Stratified Sampling)ตามกลุ่มช่วงอายุ และตามกลุ่มประเภทข้าราชการ โดยเลือกประเภทข้าราชการที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ 5 อันดับแรกจากข้าราชการที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ 12 ประเภท คือ ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการครู ข้าราชการทหาร ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย และข้าราชการตำรวจ ตามลำดับ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 95.86 ของกลุ่มประชากรทั้งหมด แสดงดังตารางที่ 3-2 และนำมาแบ่งตามสัดส่วนตามจำนวนประชากร จะได้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา แสดงดังตารางที่ 3-3

ตารางที่ 3-2 แสดงจำนวนสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไป แบ่งตามประเภทข้าราชการ

ประเภทข้าราชการ	จำนวนสมาชิก	ร้อยละ
ข้าราชการพลเรือน	5,739	29.88
ข้าราชการครู	3,962	20.63
ข้าราชการทหาร	3,700	19.27
ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย	3,138	16.34
ข้าราชการตำรวจ	1,869	9.73
ข้าราชการฝ่ายตุลาการ	344	1.79
ข้าราชการฝ่ายอัยการ	223	1.16
ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน	100	0.52
ข้าราชการรัฐสภาสามัญ	62	0.32
ข้าราชการสำนักงานศาลปกครอง	50	0.26
ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	17	0.09
ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	0	0
รวม	19,204	100

ตารางที่ 3-3 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาจำแนกจากช่วงอายุและประเภทของข้าราชการ

ประเภทข้าราชการ	55-59 ปี	60-64 ปี	จำนวนรวม
ข้าราชการพลเรือน	106	16	122
ข้าราชการครู	73	11	84
ข้าราชการทหาร	69	10	79
ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย	58	9	67
ข้าราชการตำรวจ	35	5	40
รวม	341	51	392

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (QUESTIONNAIRE) ซึ่งมีขั้นตอนในการทำเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

1. ชนิดและรูปแบบคำถาม คำถามที่ใช้ในแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภท คือ

1.1 คำถามปลายปิด (Closed Questionnaire) เป็นคำถามแบบให้ตอบตามคำตอบที่กำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว

1.2 คำถามปลายเปิด (Opened Questionnaire) เป็นคำถามแบบให้ตอบอย่างเสรี

2. กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถาม ในการกำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามนั้น ได้มาจากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ รวมถึงการศึกษาจากเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปทางด้านลักษณะทางสังคม

- เพศ
- อายุ
- สถานภาพ

- จำนวนบุตร
- การศึกษา
- สุขภาพ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ ได้กรอบแนวคิดจากกระบวนการในการวางแผนทางการเงิน 5 ขั้นตอนของ Larry R.Lang¹ ดังนี้

- อาชีพ (ประเภทของข้าราชการ)และจำนวนปีที่รับราชการ
- รายได้ต่อเดือน (บุคคล,ครอบครัว)
- ที่มาของรายได้
- เงินบำเหน็จ เงินบำนาญและเงินกบข.
- การวางแผนการใช้จ่ายเงินบำเหน็จ เงินบำนาญและเงินกบข.
- โครงสร้างการใช้จ่ายของแต่ละเดือน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านสภาพที่อยู่อาศัย

- ประเภทที่อยู่อาศัย
- กรรมสิทธิ์ของที่อยู่อาศัย
- ระยะเวลาในการอยู่อาศัย
- ทำเลที่ตั้ง
- ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านสภาพการอยู่อาศัย

- อยู่อาศัยกับใคร
- จำนวนสมาชิกในครอบครัว
- การอยู่อาศัยชั้นบน/ชั้นล่าง
- อนาคตต้องการอยู่อาศัยกับใคร

¹ Larry R. Lang and Thomas H. Gillespie, Strategy for Personal Finance, 2nd ed. (New York: McGraw-Hill, 1981), pp. 3-7.

ส่วนที่ 5 ข้อมูลในการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มเตรียมตัว

- ปรับปรุงที่อยู่อาศัย (ปรับปรุงอย่างไร,งบประมาณ)
- ย้ายที่อยู่อาศัย (ย้ายอย่างไร,ทำเล,ประเภทที่อยู่อาศัย,ปัจจัยในการเลือก,งบประมาณ)
- กำลังผ่อน (อัตราผ่อนต่อเดือน,ทำเล,ราคาของที่อยู่อาศัย)

กลุ่มไม่เตรียมตัว

- สาเหตุที่ไม่เตรียมตัว
- ทุกกลุ่มถามความต้องการช่วยเหลือจากรัฐอย่างไร

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย เมื่อกำหนดตัวแปรเรียบร้อยแล้ว จึงนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) ของเครื่องมือที่สร้างขึ้นว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยเพียงใดและนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Pilot Test) จำนวน 40 ชุด คิดเป็น 10 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในด้านการสื่อความหมายระหว่างผู้วิจัยกับผู้ตอบแบบสอบถาม และเพื่อดูความชัดเจน ถูกต้องของภาษาที่ใช้ จากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงเพื่อจัดพิมพ์

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลจากหลักฐานและเอกสารต่าง ๆ ที่ได้เก็บรวบรวมได้จากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เป็นต้น
2. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้ โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 ขอบหนังสือแนะนำตนเองจากภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2 แจกแบบสอบถามไปยังข้าราชการประเภทต่าง ๆ โดยในการแจกแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยได้ แจกแบบสอบถาม 3 แบบ ดังนี้

- 2.2.1 ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยตรง จำนวน 500 ชุด โดยผู้วิจัยได้ทำหนังสือถึงกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการเพื่อขอรายชื่อและที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่างไปจำนวน 800 ตัวอย่าง แต่ผู้วิจัยเลือกส่งแค่ 500 ตัวอย่าง โดยแบ่งการส่งเป็น 3 ครั้ง ดังตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3-4 แสดงจำนวนชุดแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์

ครั้งที่	จำนวนแบบสอบถามที่ส่ง (ชุด)	จำนวนแบบสอบถามที่ได้คืน (ชุด)
1	200	83
2	200	58
3	100	36
รวม	500	177

- 2.2.2 ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังผู้แทนสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ จำนวน 15 คน คนละ 10 ชุด เพื่อให้ผู้แทนสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการเป็นผู้ดำเนินการและรวบรวมส่งคืนมายังผู้วิจัย รวมแบบสอบถามที่ส่ง จำนวน 150 ชุด ได้แบบสอบถามคืนมาทั้งหมด 9 คน แบบสอบถามที่ได้คืนจำนวน 82 ชุด
- 2.2.3 ติดต่อไปยังหน่วยงานที่มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 5 อันดับแรก จากนั้นทิ้งแบบสอบถามให้แก่ผู้รับผิดชอบแต่ละหน่วยงานเป็นผู้ดำเนินการและจัดเก็บโดยมีการนัดหมายรับคืนแบบสอบถามประมาณ 15 – 30 วัน โดยส่งไปที่หน่วยงาน ดังตารางที่ 3-5

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3-5 แสดงจำนวนชุดแบบสอบถามที่ส่งไปยังหน่วยงานต่าง ๆ

ชื่อหน่วยงาน	จำนวนแบบสอบถาม ที่ส่ง(ชุด)	จำนวนแบบสอบถาม ที่ได้คืน(ชุด)
กรมป่าไม้	30	25
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	20	15
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	50	16
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	10	24
โรงเรียนราชวินิต	10	8
โรงเรียนยานนาเวศ	10	6
โรงเรียนศิลาจารพิพัฒน์	10	6
โรงเรียนวัดราชาธิวาส	20	10
กรมที่ดิน	20	14
กรมสรรพากร	20	12
กองบัญชาการทหารสูงสุด	20	16
รวม	220	152

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

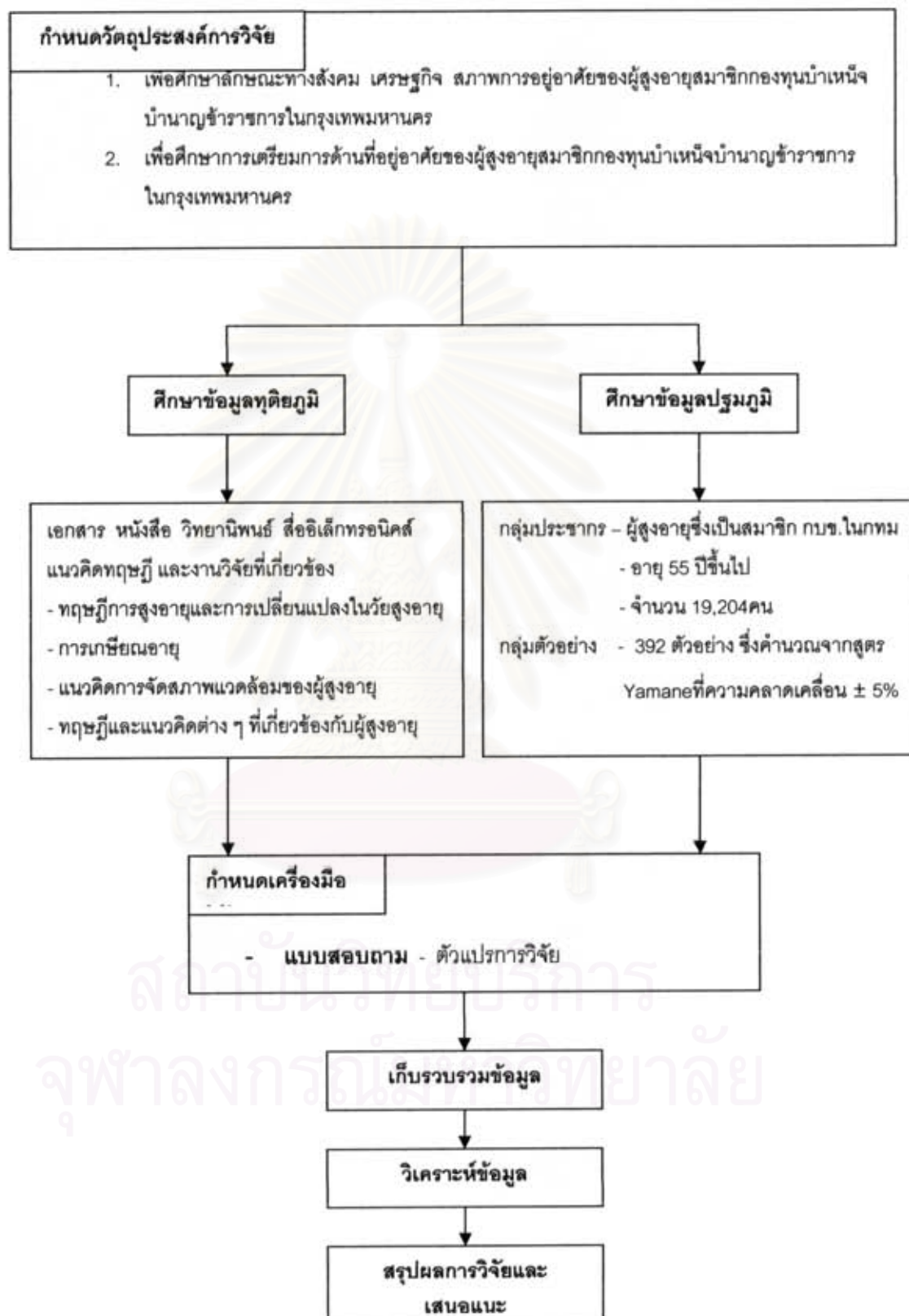
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของคำตอบก่อนการวิเคราะห์ ถ้าพบว่าแบบสอบถามฉบับใดไม่สมบูรณ์จะคัดออก จากการดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามข้างต้น ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทั้งหมด 870 ชุด และได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 411 ชุด จากนั้นนำมาคัดเลือกโดยการสุ่มเลือกให้ได้ข้อมูลแบบสอบถามตามที่กำหนดสัดส่วนไว้ข้างต้นจำนวน 392 ชุด ซึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์นั้นจะใช้คอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในรูปแบบตารางความสัมพันธ์ เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Cross-Tab Table) และใช้โปรแกรม Microsoft Excel ในการแสดงค่าข้อมูลให้เป็นกราฟฟิก

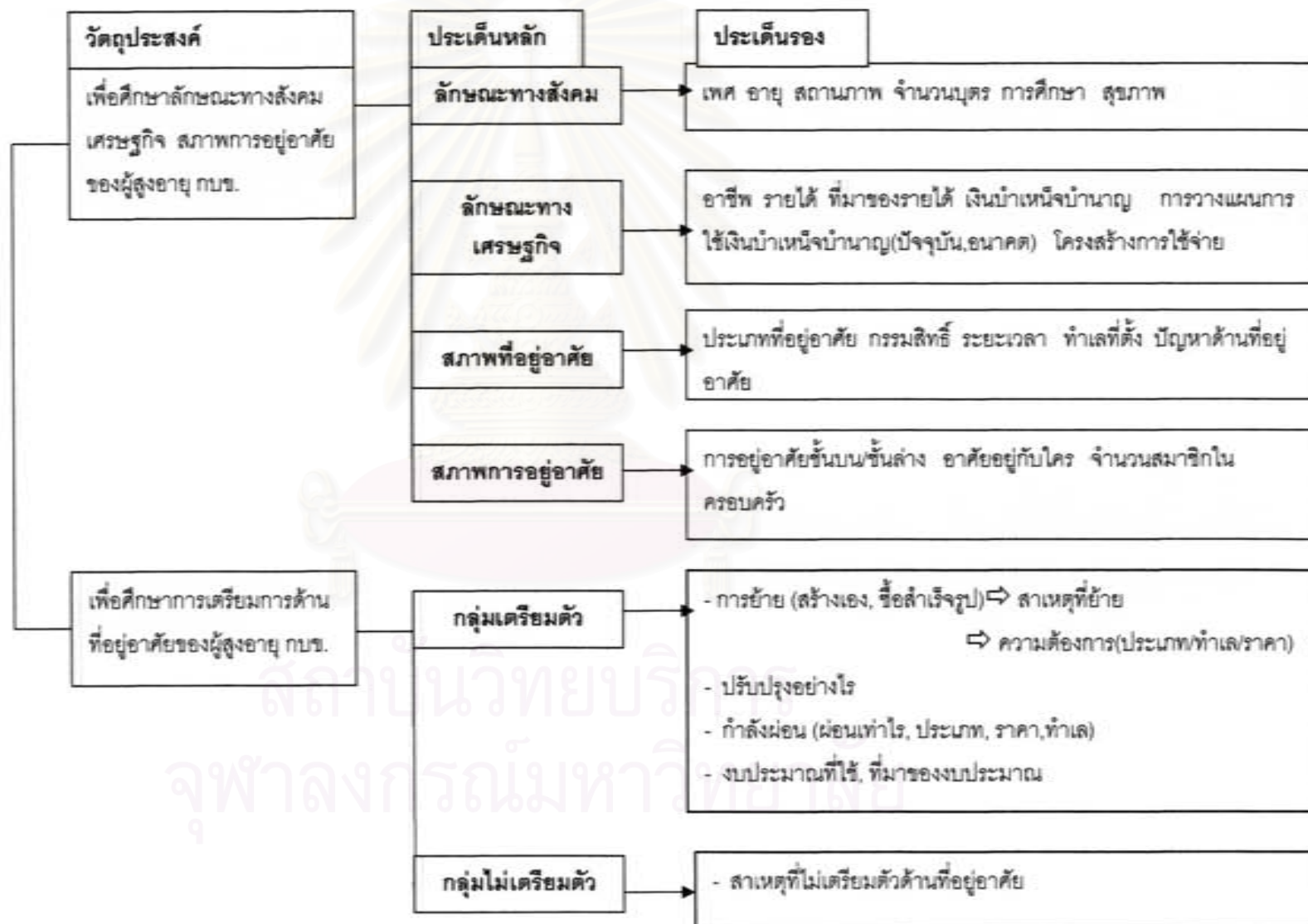

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนผังที่ 3-1 แสดงวิธีการดำเนินการวิจัย เรื่อง การเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

แผนผังที่ 3-2 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาและตัวแปรต่างๆ ในการวิจัย

บทที่ 4 รายละเอียดขององค์กร

4.1 ความเป็นมาของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ¹

ระบบบำเหน็จบำนาญในประเทศ เริ่มขึ้นตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) โดยพระองค์ทรงมีพระราชดำริว่า "ราชการบ้านเมืองมีมากขึ้นกว่าแต่ก่อน แม้จะเพิ่มเงินเดือนให้มากขึ้นก็ตาม แต่ข้าราชการมีหน้าที่ต้องรับราชการเต็มเวลา ใครได้มีโอกาสที่จะสะสมทรัพย์ไว้เลี้ยงตนเองเมื่อยามแก่ชราหรือทุพพลภาพ" ด้วยเหตุนี้ จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการตราพระราชบัญญัติเพื่อจ่ายเบี้ยบำนาญขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปีพุทธศักราช 2444 เรียกว่า พระราชบัญญัติเบี้ยบำนาญรัตนโกสินทร์ศก 120 ซึ่งภายหลังได้มีการปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมตลอดมา

ต่อมาปี พ.ศ.2534 คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงการคลัง พิจารณาปรับปรุงระบบบำเหน็จบำนาญข้าราชการให้เป็นระบบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพกลาง (Central provident fund) โดยให้ใช้หลักการคำนวณมิให้ข้าราชการเสียสิทธิ และผลของการศึกษา ในที่สุดออกมาเป็นการจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)

1. เหตุผลและความจำเป็นในการปรับปรุงระบบบำเหน็จบำนาญ

ระบบบำเหน็จบำนาญตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2494 นั้นจะจ่ายเงินเดือนเดือนสุดท้ายเป็นหลักในการคำนวณ ทำให้รัฐไม่สามารถปรับปรุงอัตราเงินเดือนของข้าราชการที่ยังรับราชการอยู่ให้สอดคล้องกับภาวะค่าครองชีพที่แท้จริงได้ เพราะหากมีการปรับปรุงอัตราเงินเดือนของข้าราชการ ก็จะส่งผลให้รายจ่ายบำเหน็จบำนาญของข้าราชการที่ออกจากงานไปแล้วเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ประกอบกับที่ผ่านมา รัฐมีภาระผูกพันในการจ่ายบำเหน็จบำนาญ โดยเพียงแต่ตั้งงบประมาณรายจ่ายเป็นรายปีตามแต่จะคำนวณภาระเงินได้ในแต่ละปีเท่านั้น ไม่มีการกันเงินสำรองไว้ล่วงหน้า ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการบริหารการคลังที่ดี และเมื่อ

¹ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. ประวัติ กบข [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [http:// www.gpf.go.th](http://www.gpf.go.th) [20 ก.ย. 2549].

พิจารณาแล้วจะพบว่า ภาระการจ่ายบำเหน็จบำนาญในอนาคตนั้น เมื่อเทียบเป็นอัตราส่วนกับรายจ่ายประจำแล้ว จะเพิ่มสูงมาก ทำให้ขาดหลักประกันแก่ผู้รับบำนาญและข้าราชการปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้ รัฐจึงจำเป็นต้องหาแนวทางที่จะสร้างหลักประกันให้แก่ข้าราชการ เมื่อออกจากราชการและเพื่อให้สามารถวางแผนเชิงบริหารการคลังในระยะยาวได้ จึงได้เริ่มแนวคิดให้มีการปรับปรุงระบบบำเหน็จบำนาญโดยให้จัดตั้งในรูปแบบของกองทุน นอกจากนี้ยังต้องการมุ่งหวังให้กองทุนเป็นสถาบันเงินออมที่สำคัญและมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

2. พัฒนาการของการจัดตั้ง

ในระยะแรกของการศึกษาเพื่อจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการกระทรวงการคลัง ได้มีแนวคิดที่จะจัดตั้งเป็นกองทุนบำเหน็จกลาง โดยในหลักการจะออกเป็นพระราชบัญญัติเป็นการเฉพาะขึ้นใหม่ ให้กองทุนมีสถานะเป็นนิติบุคคล มีคณะกรรมการกองทุนเป็นผู้กำหนดนโยบายการบริหาร และว่าจ้างเอกชนให้บริหารเงิน ข้าราชการและลูกจ้างประจำทุกคนต้องเป็นสมาชิก ซึ่งต้องสะสมเงินเข้ากองทุนโดยรัฐบาลจะจ่ายสมทบให้เป็นประจำทุกเดือนเมื่อข้าราชการออกจากราชการจะได้รับเงินบำเหน็จเท่านั้น ยกเว้นข้าราชการที่รับราชการอยู่ก่อนการจัดตั้งกองทุน ซึ่งอาจจะได้รับบำเหน็จหรือบำนาญจากงบประมาณอีกส่วนหนึ่งด้วย อย่างไรก็ตาม เมื่อนำร่างกฎหมายดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีได้มีข้อสังเกตและให้กลับไปทบทวนอีกครั้ง โดยเกรงว่าอาจจะมีการได้เปรียบเสียเปรียบเกิดขึ้นระหว่างข้าราชการ ที่บรรจุก่อน และหลังวันที่พระราชบัญญัติมีผลบังคับใช้

ต่อมากระทรวงการคลังได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อศึกษาการจัดตั้งกองทุนบำเหน็จกลางอีกครั้ง โดยในการศึกษาของคณะกรรมการชุดดังกล่าวได้นำข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรี และข้อสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญด้านการเงิน ระหว่างประเทศ (International Monetary Fund หรือ IMF) มาพิจารณา และในที่สุดได้เสนอร่างพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งได้ผ่านขั้นตอนการออกกฎหมายเป็นลำดับ จนในที่สุดได้ตราเป็นพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 27 กันยายน 2539 กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการจึงเกิดขึ้นตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

3. หลักการสำคัญของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ²

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือ กบข. คือกองทุนที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง 3 ประการ คือ

1. เพื่อเป็นหลักประกันการจ่ายบำเหน็จบำนาญ ให้แก่ข้าราชการ
2. ส่งเสริมการออมทรัพย์
3. จัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นให้สมาชิก

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการมีสถานะเป็นนิติบุคคล มีคณะกรรมการที่ประกอบด้วยตัวแทนจากภาครัฐ ผู้แทนจากสมาชิก ผู้ทรงคุณวุฒิและเลขาธิการ เป็นผู้กำหนดนโยบายการบริหารกองทุน โดยข้าราชการเท่านั้นที่เป็นสมาชิกกองทุนได้ มีข้าราชการที่เป็นสมาชิก 12 ประเภท คือ

1. ข้าราชการพลเรือน
2. ข้าราชการตุลาการ
3. ข้าราชการอัยการ
4. ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย
5. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
6. ข้าราชการรัฐสภาสามัญ
7. ข้าราชการตำรวจ
8. ข้าราชการทหาร
9. ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
10. ข้าราชการศาลปกครอง
11. ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
12. ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

โดยข้าราชการที่รับราชการอยู่ก่อน การจัดตั้งกองทุนให้เป็นไปด้วยความสมัครใจ สำหรับข้าราชการที่เข้ารับราชการตั้งแต่วันที่กฎหมายมีผลบังคับใช้ จะต้องเป็นสมาชิกกองทุนทุก

² กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ, คู่มือสมาชิกกบข (กรุงเทพฯ : 2548) หน้า 17.

คน ในระหว่างที่รับราชการ ส่วนราชการจะหักเงินเดือนของสมาชิกในอัตราร้อยละ 3 ของเงินเดือน ส่งเข้ากองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พร้อมกับส่งเงินที่ส่วนราชการเบิกเงินงบประมาณเป็นเงินสมทบร้อยละ 3 ของเงินเดือน และเงินชดเชยร้อยละ 2 ของเงินเดือน หลังจากนั้น กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการจะนำเงินดังกล่าวไปลงทุน

เงินกองทุนประกอบด้วยเงินที่ข้าราชการออมสะสมเงินที่รัฐจ่ายเข้ากองทุนเพื่อจูงใจการออม และรัฐจ่ายเพื่อชดเชยการจ่ายบำนาญ และเป็นหลักประกันการจ่ายบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการอีกส่วนหนึ่ง เงินดังกล่าวของกองทุน จะต้องนำไปลงทุนหาผลประโยชน์ และจ่ายคืนให้สมาชิกเมื่อสมาชิกออกจากราชการหรือเสียชีวิต ข้าราชการที่เป็นสมาชิก เมื่อลาออกจากราชการจะได้รับเงินจากกองทุนจำนวนหนึ่งโดยยังคงได้รับสวัสดิการจากรัฐ เช่น การศึกษาบุตร หรือค่ารักษาพยาบาล เช่นเดียวกับผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุน ข้าราชการที่เป็นสมาชิกและไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนมีความแตกต่างกันไปในเรื่องของบำเหน็จบำนาญที่จะได้รับจากรัฐ กล่าวคือ ข้าราชการที่ไม่อยู่ในระบบกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หากออกจากราชการและเลือกรับบำนาญ จะได้รับบำนาญตามสูตรเดิม คือเงินเดือนสุดท้าย คูณ เวลาราชการ หารด้วย 50 หรือ 55 แล้วแต่กรณีแต่ข้าราชการที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เมื่อออกราชการ จะได้รับบำนาญด้วยสูตรใหม่ คือ เงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย คูณเวลาราชการ หารด้วย 50 ทั้งนี้เงินจำนวนดังกล่าวต้องไม่เกินร้อยละ 70 ของเงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย

สรุปได้ว่า ระบบกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เป็นระบบผสมระหว่างระบบบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ซึ่งเป็นระบบที่กำหนดว่าเมื่อออกจากงานแล้วจะได้รับเงินจำนวนหนึ่งที่แน่นอน คือ ได้รับบำเหน็จบำนาญตามสูตรที่กำหนด และหลักการของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ คือ ระบบที่มีความแน่นอนในการจ่ายเงินเข้ากองทุน แต่จำนวนเงินที่จะรับเมื่อออกจากกองทุนนั้นไม่แน่นอน เพราะจำนวนเงินที่จ่ายออก จะเท่ากับเงินที่จ่ายเข้า รวมกับผลประโยชน์ที่ได้จากการลงทุนของเงิน ดังกล่าว ดังนั้น กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ก็คือ กองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเสริมระบบบำเหน็จบำนาญในปัจจุบันนั่นเอง

ระบบบำเหน็จบำนาญเดิมนั้น มีลักษณะของการที่รัฐบาลรับภาระ ที่จะชำระเงินให้แก่ข้าราชการแต่ละคนด้วยเงินจำนวนหนึ่ง เมื่อเกษียณอายุตามสูตรการคำนวณ ที่อิงจากเงินเดือนสุดท้าย และอายุงานเป็นหลัก และจัดตั้งงบประมาณไว้ปีละ 1 ครั้ง ตามแต่การคำนวณยอดของผู้ครบเกษียณอายุในปีนั้น ๆ โดยมีได้มีการกันเงินสำรองล่วงหน้าระยะยาว และไม่ได้

กำหนดให้สมาชิกสะสมเงินออมไว้ในยามเกษียณอายุ ซึ่งเป็นช่วงที่ไม่มีรายรับจากการทำงานต่อไป

ดังนั้น ในหลายประเทศ แม้ประเทศที่พัฒนาแล้ว ก็เริ่มมองเห็นแนวโน้มของปัญหาที่อาจส่งผลกระทบ ต่อความสามารถของรัฐบาล ในการรับผิดชอบต่อการดูแลผู้เกษียณอายุ ในระบบดังกล่าว ซึ่งจะใช้ได้ดีในช่วงที่จำนวนผู้เกษียณอายุไม่มากนัก แต่ในภาวะปัจจุบันที่จำนวนข้าราชการเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และผู้เกษียณอายุก็เพิ่มขึ้นมาก ประกอบกับการแพทย์สมัยใหม่ได้ทำให้คนมีอายุยืนนานขึ้น ในขณะที่เดียวกันจำนวนประชากรมีแนวโน้มลดลงจากนโยบายรณรงค์การคุมกำเนิดที่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรายได้ของรัฐบาลจากการเก็บภาษีอากรในอนาคต เมื่อเปรียบเทียบกับภาวะที่จะต้องชำระต่อผู้ครบเกษียณอายุ ด้วยเหตุนี้ประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ จึงหันมาสนับสนุนให้ระบบการออกเพื่อเกษียณมากยิ่งขึ้น

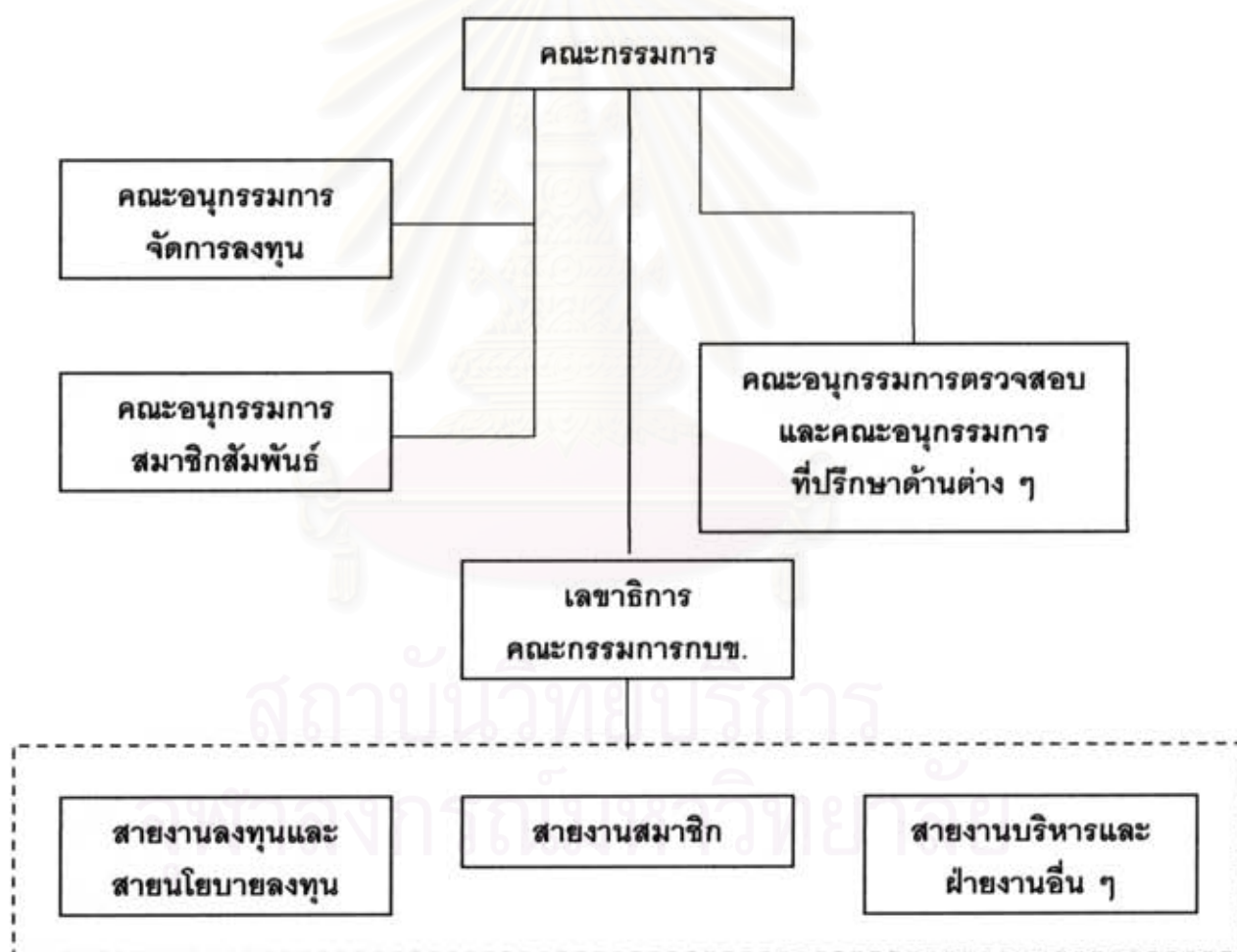
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2 ภาพรวมกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ³

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 โดยมีคณะกรรมการกองทุน ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่งในการบริหารกิจการของกองทุน ทั้งยังมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการจัดการกองทุนตลอดกำหนดนโยบายการลงทุนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงต่าง ๆ

โครงสร้างองค์กรกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ มีดังนี้ (ดังแผนผังที่ 4-1)

แผนผังที่ 4-1 แสดงโครงสร้างองค์กรกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

³ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. คู่มือสมาชิกกบข. (กรุงเทพฯ : 2548) หน้า 5-7.

1. องค์ประกอบของคณะกรรมการ

คณะกรรมการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ประกอบด้วย

1. กรรมการผู้แทนภาครัฐ (ในฐานะตัวแทนฝ่ายนายจ้าง) มีปลัดกระทรวงการคลัง เป็นประธานกรรมการ และมีกรรมการอื่น ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง อธิบดีกรมบัญชีกลาง ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
2. กรรมการผู้แทนสมาชิก (ในฐานะตัวแทนฝ่ายลูกจ้าง) ซึ่งเป็นตัวแทนจากข้าราชการสมาชิกแต่ละประเภท ๆ ละ 1 คน
3. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (เสนอคัดเลือกและแต่งตั้งโดยกรรมการใน ข้อ 1 และ 2)
4. เลขาธิการคณะกรรมการ กบข. (สรรหาและแต่งตั้งโดยกรรมการใน ข้อ 1, 2 และ 3)

2. บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

1. กำหนดนโยบายและออกระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ ประกาศและคำสั่งในการบริหารกิจการกองทุน
2. กำหนดนโยบายการลงทุนของกองทุนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง
3. กำกับดูแลการจัดการของกองทุน
4. ออกข้อบังคับว่าด้วยการปฏิบัติงานของเลขาธิการและการมอบอำนาจให้ผู้อื่นปฏิบัติงานแทนเลขาธิการ
5. กำหนดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสำนักงานและค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการกองทุน
6. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรับ เก็บรักษา และจ่ายเงินของกองทุน
7. ออกระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งเกี่ยวกับงานบริหารบุคคล การบรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน และวินัยของพนักงานและลูกจ้าง ตลอดจนการกำหนดเงินเดือนและเงินอื่น รวมถึงการสงเคราะห์และสวัสดิการ
8. พิจารณามอบหมายให้สถาบันการเงินจัดการเงินของกองทุน
9. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
10. แต่งตั้งผู้แทนเข้าประชุมและออกเสียงลงคะแนนในการประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทหรือหน่วยงานอื่นใดที่กองทุนถืออยู่

11. ปฏิบัติงานอื่นใดเพื่อให้เป็นตามวัตถุประสงค์ของกองทุนตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

เพื่อให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการเป็นไปอย่างสมบูรณ์ กฎหมายจึงกำหนดให้มี คณะอนุกรรมการ ชั้น 2 ชุด ได้แก่ คณะอนุกรรมการจัดการลงทุน และคณะอนุกรรมการสมาชิก สัมพันธ์ นอกจากนี้ยังอนุญาตให้คณะกรรมการสามารถแต่งตั้งคณะอนุกรรมการอื่น ๆ เพื่อ ปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการเห็นสมควรได้อีกด้วย

3. บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการจัดการลงทุน

1. ให้คำแนะนำปรึกษาด้านการลงทุนต่อคณะกรรมการ
2. ให้คำแนะนำปรึกษาการกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกสถาบันการเงินที่มอบหมาย ให้จัดการเงินของกองทุน
3. ติดตามดูแลการดำเนินงานของสถาบันการเงินที่ได้รับมอบหมายให้จัดการเงินของ กองทุน
4. รายงานผลการดำเนินการด้านการลงทุน และเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ
5. ปฏิบัติการในเรื่องอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

4. บทบาทและหน้าที่ของคณะอนุกรรมการสมาชิกสัมพันธ์

1. เป็นสื่อกลางระหว่างกองทุนกับสมาชิก ตลอดจนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ สมาชิก
2. เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และรายงานความคืบหน้าของการจัดการกองทุน
3. รับฟังความคิดเห็นและปัญหาต่าง ๆ จากสมาชิก
4. พิจารณาเสนอแนะต่อคณะกรรมการ ในการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่น ให้แก่สมาชิก
5. ปฏิบัติการในเรื่องอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

5. ผู้แทนสมาชิก

ผู้แทนสมาชิก กบข. แบ่งตามบทและหน้าที่ได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กรรมการผู้แทนสมาชิกในคณะกรรมการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ด้วยเหตุที่กรรมการผู้แทนสมาชิกเป็นผู้แทนจากข้าราชการทุกประเภท จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลผลประโยชน์ของสมาชิก และการประสานความเข้าใจโดยเป็นสื่อกลางระหว่างสมาชิกกับกองทุน นอกเหนือไปจากบทบาทและหน้าที่ตามกฎหมาย ทั้งนี้การคัดเลือกผู้แทนเพื่อดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการกองทุนบำเหน็จบำนาญ ตามประกาศกระทรวงการคลัง กำหนดให้คัดเลือกตามวิธีการที่คณะกรรมการของข้าราชการแต่ละประเภทกำหนด

กรรมการผู้แทนสมาชิกจะมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี แต่จะดำรงตำแหน่ง 2 วาระติดต่อกันไม่ได้ ณ ปี 2548 มีกรรมการผู้แทนสมาชิก 12 คน เนื่องจากมีข้าราชการที่เป็นสมาชิก 12 ประเภท ซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีผู้แทนสมาชิกได้ประเภทละ 1 คน

2. ผู้แทนสมาชิกในคณะอนุกรรมการสมาชิกสัมพันธ์
การคัดเลือกผู้แทนเพื่อดำรงตำแหน่งในคณะอนุกรรมการสมาชิกสัมพันธ์นั้น คณะกรรมการกบข. ได้กำหนดให้เจ้าสังกัดของข้าราชการที่เป็นสมาชิก 12 ประเภท แต่ละประเภท เป็นผู้คัดเลือกและส่งรายชื่อตัวแทนมายังกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และให้ตัวแทนทั้ง 12 ประเภท ลงคะแนนเลือกตั้งกันเองให้เหลือ 5 คน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้แทนสมาชิกในคณะอนุกรรมการ
3. ผู้แทนสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี
ผู้แทนสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมใหญ่ ประกอบด้วย ผู้แทนจากส่วนราชการทั่วประเทศ และผู้แทนจากทุกจังหวัด ซึ่งการคัดเลือกผู้แทนจังหวัด จะคัดเลือกจังหวัดละ 1 คน โดยผู้ว่าราชการจังหวัด ส่วนการคัดเลือกผู้แทนจากส่วนราชการทั่วไป กำหนดให้มีผู้แทนอย่างส่วนราชการละ 1 คน หรือให้มีผู้แทนได้ 1 คน จากจำนวนสมาชิกทุก ๆ 4,000 คน โดยส่วนราชการแต่ละแห่งจะเป็นผู้กำหนดวิธีการคัดเลือกและดำเนินการคัดเลือกเองแล้วส่งรายชื่อมาให้กองทุนบำเหน็จบำนาญ

6. การลงทุนและนโยบายการลงทุนของกองทุนบำเหน็จบำนาญ

ด้วยเหตุที่ กองทุนบำเหน็จบำนาญ ก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันแก่ข้าราชการให้มีเงินเก็บเพียงพอ เพื่อใช้ในยามเกษียณ ดังนั้น นโยบายการลงทุนของกองทุนบำเหน็จบำนาญ คือ การบริหารเงินของกองทุนโดยเน้นให้ความสำคัญกับความสมดุลระหว่างความปลอดภัยของเงินต้น กับผลตอบแทนของการลงทุนภายใต้ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ เพื่อให้สมาชิกมีมาตรฐานการดำรงชีพ และคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมภายหลังเกษียณ

การลงทุนของกองทุนบำเหน็จบำนาญ ต้องอยู่ในกรอบ พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2539 และกฎกระทรวงที่ใช้บังคับ โดยมีกระบวนการตัดสินใจลงทุนอย่างรอบคอบ มีการวิเคราะห์ความเสี่ยง และการตัดสินใจลงทุนภายใต้อัตราผลตอบแทนที่เหมาะสมพร้อมมีการติดตาม การประเมินสถานะตลาดการลงทุนอย่างใกล้ชิดโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับเป็นสำคัญ ซึ่งจะต้องเป็นไปตามปรัชญาการลงทุนของกองทุนบำเหน็จบำนาญ ที่มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. เสริมสร้างผลประโยชน์ของสมาชิก
 2. เสริมสร้างผลประโยชน์ของประเทศโดยรวม
 3. เป็นกิจการที่มีการบริหารจัดการที่ดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม
- นอกจากนี้ กองทุนบำเหน็จบำนาญจะไม่ส่งเสริมการลงทุนในกิจการที่มีลักษณะดังต่อไปนี้
1. กิจการที่ก่อให้เกิดปัญหามลภาวะหรือปัญหาสิ่งแวดล้อม
 2. กิจการที่ประกอบธุรกิจบนพื้นฐานของการกลั่นแกล้งแบบ และขัดต่อกฎหมายด้านทรัพย์สินทางปัญญา
 3. กิจการที่ประกอบธุรกิจอันขัดต่อศีลธรรมและจารีตประเพณีอันดี
 4. กิจการที่ประกอบธุรกิจอันเป็นภัยต่อสังคมหรือความมั่นคงของประเทศ
 5. กิจการที่ประกอบธุรกิจที่ไม่โปร่งใสและไม่สามารถอธิบายต่อบุคคลภายนอกได้

7. เป้าหมายการลงทุน

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เป็นกองทุนเงินออมระยะยาว ดังนั้นกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ จึงกำหนดเป้าหมายอัตราผลตอบแทนสำหรับเงินสมาชิก (Return Objective) ในระยะยาว 12 ปี ก่อนหักค่าใช้จ่าย ต้องเป็นอัตราที่สูงกว่าอัตราเงินเฟ้อ 2.75% และกำหนดเป้าหมายอัตราผลตอบแทนรายปี ก่อนหักค่าใช้จ่ายต้องสูงกว่าอัตราผลตอบแทนของตัวเทียบวัดที่เหมาะสม

8. โครงสร้างการตัดสินใจในการลงทุน

โครงสร้างการตัดสินใจในการลงทุนของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ มีองค์ประกอบหลัก 5 ระดับ ที่สะท้อนถึงแนวทางการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์การลงทุนของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ที่จะต้องผ่านกระบวนการกลั่นกรองและการคัดสรรมาเป็นอย่างดี เพื่อบรรลุเป้าหมายผลตอบแทนการลงทุน โครงสร้างดังกล่าว ได้แก่

1. พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการและกฎกระทรวง
เป็นข้อกำหนดของกฎหมายเพื่อใช้กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบการลงทุน
2. คณะกรรมการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
เป็นผู้กำหนดนโยบายและกำกับดูแลด้านการจัดการกองทุนและการลงทุนต่างๆของกองทุน
3. คณะอนุกรรมการจัดการลงทุน
มีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำปรึกษา ติดตามดูแลการดำเนินงานด้านการลงทุนของกองทุน เพื่อเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ และปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
4. เลขานุการและคณะจัดการกลยุทธ์การลงทุน
เป็นผู้พิจารณา วางแนวทาง และปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การลงทุนของกองทุน เพื่อให้เหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจและสถานการณ์ในการลงทุน
5. ฝ่ายจัดการลงทุน
จัดการด้านการลงทุนอย่างอิสระเยี่ยงมืออาชีพโดยดำเนินการภายใต้กรอบ อำนาจหน้าที่และนโยบายที่ได้รับมอบหมายจากระดับ 1-4 ข้างต้น

9. การจัดสรรเงินลงทุน (Asset Allocation)

การจัดสรรเงินลงทุน คือการจัดสัดส่วนเงินที่มีอยู่ว่าจะลงทุนในตราสารทางการเงินแต่ละประเภทอย่างไรให้เหมาะสม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ผลตอบแทนและระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ซึ่งตราสารที่กองทุนบำเหน็จบำนาญลงทุน ได้แก่

1. ตราสารหนี้ (Fixed Income)
2. ตราสารทุน (Equity)
3. การลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ (Real Estate)
4. การลงทุนทางเลือก (Alternative Investment)
5. การลงทุนในตราสารต่างประเทศ (Foreign Investment)

10. กลยุทธ์ด้านการลงทุน

1. กระจายการลงทุนเพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มโอกาสในการสร้างผลตอบแทนจากการลงทุน
2. กำหนดเป้าหมายผลการดำเนินงาน ตัวเทียบวัด และแนวทางการลงทุน ให้ชัดเจน ควบคู่ไปกับการกำกับดูแลและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ
3. ให้สามารถจัดจ้างบริษัทจัดการกองทุนที่ชำนาญการบริหารการลงทุนสำหรับสินทรัพย์แต่ละประเภท (Specialization) โดยแต่ละรายต้องมีคุณสมบัติเหมาะสม และมีความเชี่ยวชาญในการบริหารกองทุนเงินออมระยะยาวเป็นสำคัญ
4. กระจายเงินกองทุนแก่ผู้จัดการกองทุนแต่ละราย (Fund Allocation) ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดทั้งด้านผลตอบแทนและค่าใช้จ่าย
5. จะปรับสัดส่วนของเงิน (Rebalancing) ให้สอดคล้องกับข้อกำหนดการจัดสรรเงินลงทุน (Strategic Asset Allocation) ของคณะกรรมการ
6. ทบทวนและประเมินผลการจัดสรรเงินลงทุน (Strategic Asset Allocation) ทุกๆ 3 ปี หรือเมื่อมีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงที่สำคัญ

4.3 สิทธิประโยชน์ของสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

ข้าราชการที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ จะได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ ดังนี้

1. สิทธิประโยชน์ในสวัสดิการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
 - 1.1 สมาชิกผู้เลือกรับบำนาญยังมีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการและเงินช่วยเหลือต่างๆ เช่นเดียวกับผู้รับบำนาญที่ไม่เปิดสมาชิก
 - 1.2 มีสิทธิเข้าร่วมโครงการสวัสดิการต่าง ๆ ที่ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ จัดขึ้น
2. สิทธิประโยชน์ทางภาษี
 - 2.1 ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในส่วนของเงินสะสมที่ส่งเข้ากองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ตามที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 15 % ของเงินเดือน และไม่เกิน 300,000 บาท ในแต่ละปีภาษี
 - 2.2 หากสมาชิกพ้นสมาชิกภาพด้วยเหตุสูงอายุ เหตุทดแทน เหตุทุพพลภาพ และเหตุเสียชีวิต สมาชิก/ทายาทจะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในส่วนของเงินที่ได้รับจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ในปีที่ได้รับเงินนั้น
3. สิทธิที่จะได้รับเงินก้อนเมื่อพ้นสมาชิกภาพ ตามสิทธิและจำนวนเงินในบัญชีต่างๆ ซึ่งเป็นสิทธิเฉพาะตัว ไม่อาจโอนให้แก่กันได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4-1 แสดงสิทธิประโยชน์และเงินต่าง ๆ ที่สมาชิกจะได้รับเมื่อพ้นสมาชิกภาพ

เหตุออกจาก ราชการ	อายุราชการ	สิทธิรับ บำเหน็จ บำนาญ	เงินที่ได้รับ	
			จากกบข.	จาก กระทรวงการคลัง
ลาออก ให้ออก ปลดออก	ไม่ถึง 10 ปี	-	สะสม + สมทบ + ผลประโยชน์	-
	10 - 25 ปี	บำเหน็จ	สะสม + สมทบ + ผลประโยชน์	บำเหน็จ
	25 ปีขึ้นไป	เลือกบำนาญ	ประเดิม(ถ้ามี) + ขดเชย + สะสม + สมทบ + ผลประโยชน์	บำนาญสูตรสมาชิก
		เลือกบำเหน็จ	สะสม + สมทบ + ผลประโยชน์	บำเหน็จ
เกษียณ สูงอายุ ทุพพลภาพ ทดแทน	ไม่ถึง 1 ปี		สะสม + สมทบ + ผลประโยชน์	
	1 - 10 ปี	บำเหน็จ	สะสม + สมทบ + ผลประโยชน์	บำเหน็จ
	10 ปีขึ้นไป	เลือกบำนาญ	ประเดิม(ถ้ามี) + ขดเชย + สะสม + สมทบ + ผลประโยชน์	บำนาญสูตรสมาชิก
		เลือกบำเหน็จ	สะสม + สมทบ + ผลประโยชน์	บำเหน็จ
เสียชีวิต(ปกติ)	1 ปีขึ้นไป	บำเหน็จตก ทอด	สะสม + สมทบ + ผลประโยชน์	เงินเดือนเดือน สุดท้าย x เวลาราชการ
เสียชีวิตเพราะ ความผิดร้ายแรง			สะสม + สมทบ + ผลประโยชน์	
ไล่ออก			สะสม + สมทบ + ผลประโยชน์	
ออกรับเบี้ยหวัด			สะสม + สมทบ + ผลประโยชน์	เบี้ยหวัด
ย้ายประเภทเบี้ยหวัดเป็นรับ บำเหน็จบำนาญ(ต่อเนื่องจากออกรับ เบี้ยหวัด		บำนาญ	ประเดิม(ถ้ามี) + ขดเชย + ผลประโยชน์	บำนาญสูตรสมาชิก
โอนไปหน่วยงานของรัฐที่ไม่ใช่ประเภท ข้าราชการตาม พรบ.กบข.			สะสม + สมทบ + ผลประโยชน์	

สูตรการคำนวณเงินประเภทต่าง ๆ

เงินบำนาญ คือ เงินเดือนเดือนสุดท้าย x เวลาราชการ

เงินบำนาญสูตรเดิม คือ $\frac{\text{เงินเดือนเดือนสุดท้าย} \times \text{เวลาราชการ}}{50}$

เงินบำนาญสูตรสมาชิก คือ $\frac{\text{เงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย} \times \text{เวลาราชการ}}{50}$

แต่ไม่เกินร้อยละ 70 ของเงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย

หมายเหตุ : การนับเวลาราชการเพื่อกำหนดสิทธิในบำนาญบำนาญจะนับจากวันบรรจุจนถึงวันที่ออกจากราชการโดยรวมวันวิเศษด้วย การนับให้เกิดสิทธิรับบำนาญบำนาญ ถ้ามีเศษของปีถึง 6 เดือน ให้นับเป็นหนึ่งปี เช่น เวลาราชการ 9 ปี 6 เดือน ถือว่าเกิดสิทธิในการรับบำนาญ หรือ 24 ปี 6 เดือน ถือว่าเกิดสิทธิในการรับบำนาญ แต่การคำนวณเงินบำนาญบำนาญ ให้ใช้เวลาราชการจริง เช่น เวลาราชการ 24 ปี 6 เดือน วิธีคำนวณ = $24 + 6/12$ เท่ากับ 24.5 ปี

เงินประเดิม คือ $\frac{25 \times \text{เงินเดือน} \{ (1.09)^{\text{เวลาราชการ}} - (1.08)^{\text{เวลาราชการ}} \}}{(1.08)^{\text{เวลาราชการ} - 1}}$

หมายเหตุ : ในการคำนวณเงินประเดิมตามสูตรข้างต้น

เงินเดือน หมายถึง เงินเดือน ณ วันที่สมาชิกสมัครเข้ากองทุน (วันที่ 26 มีนาคม 2540)

เวลาราชการ หมายถึง เวลาที่สามารถนับเป็นเวลาราชการได้ โดนนับจากวันบรรจุเข้ารับราชการ จนถึงวันที่ 26 มีนาคม 2540 และให้คำนวณเศษของปีโดยใช้ทศนิยมสี่ตำแหน่ง ทั้งนี้ไม่รวมเวลาราชการวิเศษ

ตัวอย่างเช่น ถ้าผู้ที่จะเกษียณมีเงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้ายเท่ากับ 30,000 บาท และมีอายุราชการ 34 ปี ซึ่งจะสามารถเลือกได้ทั้งบำนาญ หรือ บำนาญ ถ้าผู้ที่จะเกษียณผู้นี้เลือกเงินบำนาญ จะได้เงินจากกองทุนบำนาญบำนาญ ดังนี้ คือ เงินประเดิม (ถ้ามี) เงินชดเชย เงินสะสม เงิน สมทบ และเงินผลประโยชน์ ซึ่งเงินบำนาญจะคิดตามสูตรเงินบำนาญสูตรสมาชิกตามที่กล่าวมาข้างบน ซึ่งจะได้เงินบำนาญไม่เกินร้อยละ 70 ของเงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้ายเท่ากับ 20,400 บาท

4.4 การจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่สมาชิก

นับตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นมา กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ มีการจัดสรรผลประโยชน์เข้าบัญชีสมาชิกเป็นรายวันทุกวัน โดยใช้คิดมูลค่าทรัพย์สินสุทธิเป็นหน่วยลงทุน (Daily Unitization) โดยกองทุนบำเหน็จบำนาญได้นำเรื่อง ระบบหน่วยลงทุนมาใช้ในงานทะเบียนสมาชิกรายบุคคล เพื่อประโยชน์ในการบันทึกบัญชีของสมาชิกที่มีประสิทธิภาพและให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของกองทุน โดย ณ วันที่ 1 มกราคม 2545 จำนวนเงินในบัญชีของสมาชิกทั้งสิ้น จะถูกคำนวณเป็นจำนวนหน่วยด้วยมูลค่าหน่วยเริ่มต้นที่ 10 บาท ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด จากนั้นจำนวนหน่วยในบัญชีของสมาชิกจะเพิ่มขึ้นเมื่อมีการส่งเงินเพิ่มเข้ามาใหม่ และจะลดลงเมื่อมีการถอนเงินออกจากกองทุน ส่วนมูลค่าต่อหน่วยจะเปลี่ยนแปลงตามผลการดำเนินงานของกองทุน โดยที่มูลค่าต่อหน่วยเพิ่มขึ้น หมายถึง กองทุนมีผลการลงทุนที่มีกำไร มูลค่าต่อหน่วยลดลง หมายถึง กองทุนมีผลการลงทุนที่ขาดทุน

1. วิธีการหาจำนวนหน่วย จะคำนวณได้จาก

$$\text{จำนวนหน่วย} = \frac{\text{จำนวนเงิน}}{\text{มูลค่าต่อหน่วย ณ วันที่ทำรายการ}}$$

จำนวนหน่วยในบัญชีของสมาชิกจะเปลี่ยนแปลงเมื่อมีการเพิ่มหรือถอนเงินจากกองทุน

- จำนวนหน่วยเพิ่มขึ้นเมื่อสมาชิกมีการส่งเงินใหม่เพิ่มเข้ามา
- จำนวนหน่วยลดลงเมื่อมีการถอนเงินออกจากกองทุน

2. วิธีหามูลค่าต่อหน่วย คำนวณได้จากการนำมูลค่าสินทรัพย์สุทธิรวมของกองทุน ณ สิ้นวันหารด้วยจำนวนหน่วยลงทุนรวมทั้งกองทุน

$$\text{มูลค่าต่อหน่วย} = \frac{\text{มูลค่าสินทรัพย์สุทธิรวมของกองทุน}}{\text{จำนวนหน่วย}}$$

มูลค่าต่อหน่วยจะเปลี่ยนแปลงตามผลการดำเนินงานของกองทุน

- มูลค่าต่อหน่วยเพิ่มสูงขึ้น หมายถึง การลงทุนของกองทุนมีผลกำไร
- มูลค่าต่อหน่วยลดลง หมายถึง การลงทุนของกองทุนมีผลขาดทุน

3. จำนวนเงินในบัญชีสมาชิก

$$\text{จำนวนเงินในบัญชีสมาชิก} = \text{จำนวนหน่วย} \times \text{มูลค่าต่อหน่วย}$$

การนำ ระบบหน่วยลงทุน มาใช้ในงานทะเบียนสมาชิกรายบุคคล สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบันทึกบัญชีของสมาชิก และใช้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของกองทุนได้เป็นอย่างดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างการจัดสรรผลประโยชน์ในสมาชิกเป็นรายวัน

สมมติ ยอดเงินของสมาชิกสิ้นปี 2544 เท่ากับ 170,000 บาท
 มูลค่าต่อหน่วย ณ วันเริ่มใช้ (1ม.ค. 2545) เท่ากับ 10 บาท
 ดังนั้น จำนวนหน่วย ณ วันเริ่มใช้ จะเท่ากับ $170,000/10 = 17,000$ หน่วย
 และเมื่อสิ้นวันทำการ รายการของสมาชิกจะเป็น ดังนี้

วันที่	เงินนำส่ง	จำนวนหน่วย (หน่วย)	มูลค่าต่อหน่วย (บาท)	ยอดเงิน (บาท)
1 มกราคม 2545	-	17,000	10.00	170,000.00

ต่อมาเมื่อได้รับผลประโยชน์จากการลงทุน เช่นมีกำไรทำให้มูลค่าต่อหน่วยเพิ่มเป็นหน่วยละ 11.00 บาท ยอดเงินรวมของสมาชิกจะเพิ่มสูงไปด้วย ถึงแม้ไม่มีการนำส่งเงินเพิ่มและจำนวนหน่วยยังคงเดิมก็ตาม ดังนี้

วันที่	เงินนำส่ง	จำนวนหน่วย (หน่วย)	มูลค่าต่อหน่วย (บาท)	ยอดเงิน (บาท)
15 มกราคม 2545	-	17,000	11.00	187,000.00

ในทางกลับกันหากผลเงินการลงทุนติดลบ อาจทำให้มูลค่าต่อหน่วยลดลง เช่นจาก 11.00 เป็น 10.95 ยอดเงินในของบัญชีสมาชิกรวมแล้วก็ลดลงด้วย ดังนี้

วันที่	เงินนำส่ง	จำนวนหน่วย (หน่วย)	มูลค่าต่อหน่วย (บาท)	ยอดเงิน (บาท)
21 มกราคม 2545	-	17,000	10.95	186,150.00

และเมื่อถึงวันจ่ายเงินเดือน จะมีการส่งเงินเข้ากองทุนอีกสมมติว่า 2,100 บาท ซึ่งในวันนั้นมูลค่าต่อหน่วยลงทุนอยู่ที่ 12.00 บาท จะทำให้จำนวนหน่วยเพิ่มขึ้น 175 หน่วย (จำนวนเงิน 2,100 หารด้วย 12 = 175 หน่วย) และยอดเงินรวมเพิ่มเป็นดังนี้

วันที่	เงินนำส่ง	จำนวนหน่วย (หน่วย)	มูลค่าต่อหน่วย (บาท)	ยอดเงิน (บาท)
31 มกราคม 2545	2,100.00	17,175	12.00	206,100.00

4. การคำนวณอัตราผลตอบแทนสุทธิที่จัดสรรเข้าบัญชีสมาชิก เพื่อทราบผลการดำเนินงานของกองทุนในแต่ละงวด

$$\text{อัตราผลตอบแทนสุทธิ} = \frac{100 \times (\text{มูลค่าต่อหน่วยปลายงวด} - \text{มูลค่าต่อหน่วยต้นงวด})}{\text{มูลค่าต่อหน่วยต้นงวด}}$$

ตัวอย่างการคิดอัตราผลตอบแทนสุทธิประจำปี 2548 ได้แก่

$$\frac{100 \times (\text{มูลค่าหน่วย ณ 30ธค.48} - \text{มูลค่าหน่วย ณ 30 ธค.47})}{\text{มูลค่าหน่วย ณ 30 ธค.47}} = \frac{13.0946 - 12.3145}{12.3145} = 6\%$$

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษา เรื่อง การเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ สภาพการอยู่อาศัย และรวมถึงการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นรวม 392 ตัวอย่าง และได้นำเสนอผลการศึกษาในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

5.1 ข้อมูลทั่วไปทางด้านลักษณะทางสังคม

1. เพศ

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 52.55 และเพศชายมีจำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 47.45 ดังตารางที่ 5-1

ตารางที่ 5-1 แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	186	47.45
หญิง	206	52.55
รวม	392	100

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. อายุ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุ 55-59 ปี จำนวน 341 คน คิดเป็นร้อยละ 86.99 และ มีอายุ 60-64 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 13.01 ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 แสดงอายุของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
55 – 59 ปี	341	86.99
60 – 64 ปี	51	13.01
รวม	392	100

3. สถานภาพ

สภาพภาพของกลุ่มตัวอย่างนั้น โดยส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 271 คน คิดเป็นร้อยละ 69.13 รองลงมาคือ สถานภาพโสด จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.39 สถานภาพม่าย จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.95 และสถานภาพแยกกันอยู่จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.53 ตามลำดับ ดังตารางที่ 5-3

ตารางที่ 5-3 แสดงสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	76	19.39
สมรส	271	69.13
ม่าย	39	9.95
แยกกันอยู่	6	1.53
รวม	392	100

4. จำนวนบุตร

สำหรับจำนวนบุตรของกลุ่มตัวอย่างเฉพาะสถานภาพสมรส ม่าย และแยกกันอยู่นั้น จำนวน 316 คน พบว่า ส่วนใหญ่มีกลุ่มที่มีบุตร 2 คน จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 43.67 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีบุตร 1 คน จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 33.86 กลุ่มที่มีบุตร 3 คน จำนวน 35 คิดเป็นร้อยละ 11.08 กลุ่มที่ไม่มีบุตร จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 10.44 และกลุ่มที่มีบุตรตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.95 ตามลำดับ ดังตารางที่ 5-4

ตารางที่ 5-4 แสดงจำนวนบุตรของกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนบุตร	จำนวน	ร้อยละ
0	33	10.44
1	107	33.86
2	138	43.67
3	35	11.08
4	2	0.63
6	1	0.32
รวม	316	100.00

5. ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 54.85 รองลงมาคือการศึกษาในระดับปริญญาโท จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 22.19 การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.88 และการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.08 ตามลำดับ ดังตารางที่ 5-5

ตารางที่ 5-5 แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	74	18.88
ปริญญาตรี	215	54.85
ปริญญาโท	87	22.19
ปริญญาเอก	16	4.08
รวม	392	100

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6. สุขภาพ

สุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่พบว่า ไม่มีโรคประจำตัว จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 53.32 และมีโรคประจำตัว จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 46.68 สำหรับผู้ที่ดูแลยามที่กลุ่มตัวอย่างเจ็บป่วย พบว่า คู่สมรสเป็นผู้ดูแล จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.96 รองลงมา คือ ดูแลตัวเอง จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.91 บุตรหลาน จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.97 ญาติพี่น้อง จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.91 และว่าจ้างผู้ดูแล จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.26 ดังตารางที่ 5-6 สำหรับกลุ่มที่มีโรคประจำตัว พบว่า เป็นโรคความดันโลหิตสูงมากที่สุด จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 26.23 รองลงมาคือ โรคไข้มันในเส้นเลือด จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 17.49 เบาหวาน จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 14.75 โรคกระดูก จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 11.48 ดังตารางที่ 5-7

ตารางที่ 5-6 แสดงสุขภาพและผู้ดูแลยามเจ็บป่วยของกลุ่มตัวอย่าง

โรคประจำตัว	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	209	53.32
มี	183	46.68
รวม	392	100
ผู้ดูแลยามเจ็บป่วย	จำนวน	ร้อยละ
คู่สมรส	188	47.96
บุตรหลาน	43	10.97
ญาติพี่น้อง	31	7.91
ดูแลตนเอง	129	32.91
ว่าจ้างผู้ดูแล	1	0.26
รวม	392	100.00

ตารางที่ 5-7 แสดงโรคประจำตัวของกลุ่มตัวอย่าง

โรคประจำตัว	จำนวน	ร้อยละ
ความดันโลหิตสูง	48	26.23
ไขมันในเส้นเลือด	32	17.49
เบาหวาน	27	14.75
กระดูก	21	11.48
ปวดเมื่อย	15	8.20
ภูมิแพ้	12	6.56
หัวใจ	6	3.28
เก๊าท์	3	1.64
ไทรอยด์	3	1.64
ระบบทางเดินอาหาร	3	1.64
ระบบทางเดินปัสสาวะ	2	1.09
หอบหืด	2	1.09
ไวรัสตับอักเสบ	2	1.09
ไมเกรน	2	1.09
ตา	2	1.09
วิตสิ่ดวง	1	0.55
ไต	1	0.55
อัมพฤกษ์ครึ่งซีก	1	0.55
รวม	183	100.00

5.2 ข้อมูลทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ

1. อาชีพ (ประเภทของข้าราชการ) และจำนวนปีที่รับราชการ

จากกลุ่มตัวอย่าง 392 ตัวอย่างนั้น อาชีพของกลุ่มตัวอย่างสามารถแยกได้ตามประเภทของข้าราชการ ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างนั้นเป็นข้าราชการพลเรือน จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 31.12 รองลงมาคือ ข้าราชการครู จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 ข้าราชการทหาร จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 20.15 ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 17.09 และข้าราชการตำรวจ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.20 ดังตารางที่ 5-8 โดยจำนวนปีที่กลุ่มตัวอย่างเข้ารับราชการ ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างรับราชการ 30-39 ปี จำนวน 296 คน คิดเป็นร้อยละ 75.51 รองลงมาคือรับราชการ 20-29 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 และรับราชการจำนวน 40-49 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.06 ดังตารางที่ 5-9

ตารางที่ 5-8 แสดงประเภทของข้าราชการของกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทข้าราชการ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการพลเรือน	122	31.12
ข้าราชการครู	84	21.43
ข้าราชการทหาร	79	20.15
ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย	67	17.09
ข้าราชการตำรวจ	40	10.20
รวม	392	100

ตารางที่ 5-9 แสดงจำนวนปีที่รับราชการของกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนปีที่รับราชการ	จำนวน	ร้อยละ
20 - 29 ปี	84	21.43
30 - 39 ปี	296	75.51
40 - 50 ปี	12	3.06
รวม	392	100.00

2. ระดับรายได้

ระดับรายได้ต่อบุคคลต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 392 ตัวอย่างนั้น โดยรวมพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีระดับรายได้ต่อบุคคลต่อเดือนที่ 20,000 – 30,000 บาท จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.73 รองลงมาคือ ระดับรายได้ต่อบุคคลต่อเดือนที่ 30,000 – 40,000 บาท จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 34.44 ระดับรายได้ต่อบุคคลต่อเดือนที่ 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.24 ระดับรายได้ต่อบุคคลต่อเดือนที่ 40,000 – 50,000 บาท จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.71 ระดับรายได้ต่อบุคคลต่อเดือนที่ 60,000 บาท ขึ้นไป 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.32 และระดับรายได้ต่อบุคคลต่อเดือนที่ 50,000 – 60,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.55 ดังตารางที่ 5-10

ส่วนระดับรายได้ต่อครอบครัวต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ระดับรายได้ต่อครอบครัวต่อเดือนที่ 30,001 – 60,000 บาท จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 47.70 รองลงมาคือ ระดับรายได้ต่อครอบครัวต่อเดือนที่ 60,001 - 90,000 บาท และ $\leq 30,000$ บาท จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.35 ระดับรายได้ต่อครอบครัวต่อเดือนที่ 90,001 - 120,000 บาท จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.40 ระดับรายได้ต่อครอบครัวต่อเดือนที่ 120,001 บาทขึ้นไป จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.34 และไม่ระบุ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.87 ดังตารางที่ 5-11

ตารางที่ 5-10 แสดงรายได้ต่อบุคคลต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง

รายได้ต่อบุคคลต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
10,000-20,000 บาท	48	12.24
20,001-30,000 บาท	144	36.73
30,001-40,000 บาท	135	34.44
40,001-50,000 บาท	42	10.71
50,001-60,000 บาท	10	2.55
60,001 บาทขึ้นไป	13	3.32
รวม	392	100

ตารางที่ 5-11 แสดงรายได้ต่อครอบครัวต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง

รายได้ต่อครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
≤ 30,000 บาท	68	17.35
30,001 - 60,000 บาท	187	47.70
60,001 - 90,000 บาท	68	17.35
90,001 – 120,000 บาท	29	7.40
120,001 บาทขึ้นไป	17	4.34
รวม	369	94.13
ไม่ระบุ	23	5.87
รวมทั้งหมด	392	100.00

3. ที่มาของรายได้

ที่มาของรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ที่มาของรายได้มาจากการประกอบอาชีพ จำนวน 368 คน คิดเป็นร้อยละ 93.88 รองลงมาคือ ได้มาจากเงินบำนาญ/บำนาญ และเงินจากกบข. จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.12 ดังตารางที่ 5-12

ตารางที่ 5-12 แสดงที่มาของรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง

ที่มาของรายได้	จำนวน	ร้อยละ
จากการประกอบอาชีพ	368	93.88
บำนาญ/บำนาญ/เงินจากกบข.	24	6.12
รวม	392	100.00

4. เงินที่ได้รับเมื่อเกษียณอายุ/รายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เกษียณอายุแล้วนั้น มีจำนวน 24 คน ดังตารางที่ 4-12 พบว่า ทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างได้เงินบำนาญเมื่อเกษียณอายุ จำนวน 24 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ได้เกษียณอายุนั้นจำนวนทั้งหมด 368 คน ดังตารางที่ 5-12 พบว่า รายได้ที่คาดว่าจะได้รับเงินจากบำนาญ จำนวน 365 คน และรายได้ที่คาดว่าจะได้รับเงินจากบำเหน็จ จำนวน 3 คน และรายได้ที่คาดว่าจะได้รับเงินจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ จำนวน 359 คน และรายได้ที่คาดว่าจะได้รับเงินจากสหกรณ์ จำนวน 187 คน ดังตารางที่ 5-13

ตารางที่ 5-13 แสดงรายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตของกลุ่มตัวอย่าง

รายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต (ตอบได้มากกว่า 1)	จำนวน	ร้อยละ
เงินบำนาญ	365	37.78
เงินบข.	359	37.16
เงินสหกรณ์	187	19.36
เงินบำเหน็จ	3	0.31
เงินจากแหล่งอื่นๆ	52	5.38
รวม	966	100.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. เงินบำเหน็จบำนาญและเงินกบข.

จากข้างต้น สามารถแบ่งกลุ่มตัวอย่างได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เกษียณอายุราชการ และกลุ่มที่ยังไม่ได้เกษียณอายุราชการ ซึ่งพบว่า กลุ่มที่เกษียณอายุราชการ จำนวน 24 คน เลือกรับเงินบำนาญทั้งหมด ซึ่งจำนวนเงินบำนาญที่ได้รับอยู่ระหว่าง 10,000 – 20,000 บาท และ 20,000 -30,000 บาท ซึ่งมีสัดส่วนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 45.83 ดังตารางที่ 5-14 และส่วนใหญ่ได้รับเงินจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ จำนวน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 500,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.83 ดังตารางที่ 5-15

ตารางที่ 5-14 แสดงเงินบำนาญของกลุ่มตัวอย่างที่เกษียณอายุราชการ

เงินบำนาญ	จำนวน	ร้อยละ
10,000-20,000 บาท	11	45.83
20,001-30,000 บาท	11	45.83
30,001-40,000 บาท	2	8.33
รวม	24	100.00

ตารางที่ 5-15 แสดงเงินกบข.ของกลุ่มตัวอย่างที่เกษียณอายุราชการ

เงินกบข.	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 500,000 บาท	11	45.83
500,001 ขึ้นไป	7	29.17
ไม่ระบุ	6	25.00
รวม	24	100.00

สำหรับกลุ่มที่ยังไม่ได้เกษียณอายุราชการนั้น พบว่าส่วนใหญ่คาดหวังจะได้รับเงินบำนาญ จำนวน 10,000-20,000 บาท จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 36.96 รองลงมาคือ 20,000 – 30,000 บาท จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 26.09 ดังตารางที่ 5-16 และส่วนเงินบำเหน็จนั้น มีจำนวน 3 คน แต่มี 1 คน ที่บอกจำนวนเงิน คือ ได้รับ ประมาณ 1,000,000 บาท และ เงินกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการที่คาดหวังจะได้รับนั้น พบว่าส่วนใหญ่จะได้รับเงิน 500,001 บาทขึ้นไป จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 25.54 และ ต่ำกว่า หรือเท่ากับ 500,000 บาท จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 23.10 ดังตารางที่ 5-17

ตารางที่ 5-16 แสดงเงินบำนาญที่คาดหวังจะได้รับของกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ได้เกษียณอายุราชการ

เงินบำนาญ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	2	0.54
10,000-20,000 บาท	136	36.96
20,001-30,000 บาท	96	26.09
30,001-40,000 บาท	12	3.26
ไม่ระบุ	122	33.15
รวม	368	100.00

ตารางที่ 5-17 แสดงเงินกบข.ที่คาดหวังจะได้รับของกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ได้เกษียณอายุราชการ

เงินกบข.	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 500,000 บาท	85	23.10
500,001 ขึ้นไป	94	25.54
ไม่ระบุ	189	51.36
รวม	368	100.00

สำหรับรายได้ที่ได้รับในอนาคตนั้น ส่วนใหญ่ เป็นเงินมาจากสหกรณ์ออมทรัพย์ของข้าราชการประเภทนั้นๆ และ เงินอื่นๆ เช่น เงินประกันชีวิต เงินจากอาชีพเสริม เงินจากค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น จำนวนเงินแสดงดังตารางที่ 5-18 และ 5-19

ตารางที่ 5-18 แสดงจำนวนเงินสหกรณ์ของกลุ่มตัวอย่าง

เงินสหกรณ์	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 500,000 บาท	95	50.80
500,001 ขึ้นไป	9	4.81
ไม่ระบุ	83	44.39
รวม	187	100.00

ตารางที่ 5-19 แสดงจำนวนเงินอื่นๆของกลุ่มตัวอย่าง

เงินประเภทอื่นๆ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 100,000บาท	22	42.31
100,001 - 500,000 บาท	20	38.46
500,001 บาทขึ้นไป	2	3.85
ไม่ระบุ	8	15.38
รวม	52	100.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6. การวางแผนการใช้จ่ายเงินบำเหน็จบำนาญและเงินกบข.

การวางแผนการใช้จ่ายเงินบำเหน็จบำนาญและเงินกบข.ของกลุ่มตัวอย่างนั้นพบว่า ส่วนใหญ่วางแผนนำไปเป็นค่าใช้จ่ายประจำเดือนหลังเกษียณอายุราชการ จำนวน 364 คน คิดเป็นร้อยละ 27.29 รองลงมาคือนำไปใช้ในด้านดูแลสุขภาพหลังเกษียณอายุราชการ จำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 22.26 นำไปฝากธนาคาร จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 16.42 นำไปใช้จ่ายสำหรับด้านที่อยู่อาศัยเช่น ซื้อบ้าน ปรับปรุงบ้าน ค่าน้ำ เป็นต้น จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 14.24 นำไปชำระหนี้สินต่างๆ จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 9.15 นำไปลงทุนกิจการต่างๆ จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 6.07 และนำไปใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ทำบุญ ท่องเที่ยว ให้ทุนการศึกษาหลาน เป็นต้น จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 4.57 ดังตารางที่ 5-20

ตารางที่ 5-20 แสดงการวางแผนการใช้จ่ายเงินบำเหน็จบำนาญและเงินกบข.ของกลุ่มตัวอย่าง

การวางแผนในการใช้เงิน (ตอบได้มากกว่า1)	จำนวน	ร้อยละ
นำไปเป็นค่าใช้จ่ายประจำเดือนหลังเกษียณอายุราชการ	364	27.29
นำไปใช้ในด้านดูแลสุขภาพหลังเกษียณอายุราชการ	297	22.26
นำไปลงทุนกิจการต่างๆ	81	6.07
นำไปใช้จ่ายสำหรับด้านที่อยู่อาศัยเช่น ซื้อบ้าน ปรับปรุงบ้าน ค่าน้ำ เป็นต้น	190	14.24
นำไปฝากธนาคาร	219	16.42
นำไปชำระหนี้สินต่างๆ	122	9.15
อื่นๆ	61	4.57
รวม	1334	100.00

7. โครงสร้างการใช้จ่ายของแต่ละเดือน

7.1 ค่าใช้จ่ายทั่วไป

ค่าใช้จ่ายทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่า โดยส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายทั่วไป 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 34.44 รองลงมาคือ 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 20.92 ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.82 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.78 และ 20,001 บาทขึ้นไป จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.42 และไม่ระบุ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.63 ดังตารางที่ 5-21

ตารางที่ 5-21 แสดงค่าใช้จ่ายทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ค่าใช้จ่ายทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	62	15.82
5,001 - 10,000 บาท	135	34.44
10,001 - 15,000 บาท	54	13.78
15,001 - 20,000 บาท	82	20.92
20,001 บาทขึ้นไป	33	8.42
รวม	366	93.37
ไม่ระบุ	26	6.63
รวมทั้งหมด	392	100.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7.2 ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ

ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 44.39 รองลงมาคือ 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.57 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.51 10,001 - 15,000 บาท และ 20,001 บาทขึ้นไป จำนวนอย่างละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.26 และไม่ระบุ จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 51.02 ดังตารางที่ 5-22

ตารางที่ 5-22 แสดงค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	174	44.39
5,001 – 10,000 บาท	14	3.57
10,001 - 15,000 บาท	1	0.26
15,001 - 20,000 บาท	2	0.51
20,001 บาทขึ้นไป	1	0.26
รวม	192	48.98
ไม่ระบุ	200	51.02
รวมทั้งหมด	392	100.00

7.3 ค่าใช้จ่ายสำหรับที่อยู่อาศัย

7.3.1 ค่าเช่าหรือค่าผ่อนที่อยู่อาศัย

ค่าใช้จ่ายสำหรับที่อยู่อาศัย(ค่าเช่า/ค่าผ่อน) ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายสำหรับที่อยู่อาศัย 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.85 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.34 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.32 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.02 และ 20,001 บาทขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.02 ดังตารางที่ 5-23

ตารางที่ 5-23 แสดงค่าใช้จ่ายสำหรับที่อยู่อาศัย (ค่าเช่า/ค่าผ่อน) ของกลุ่มตัวอย่าง

ค่าใช้จ่ายเพื่อที่อยู่อาศัย (ค่าเช่า/ค่าผ่อน)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	17	4.34
5,001 - 10,000 บาท	19	4.85
10,001 - 15,000 บาท	13	3.32
15,001 - 20,000 บาท	4	1.02
20,001 บาทขึ้นไป	3	0.77
รวม	56	14.29
ไม่ระบุ	336	85.71
รวมทั้งหมด	392	100.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7.3.2 ค่าน้ำ/ค่าไฟ

ค่าใช้จ่ายเพื่อที่อยู่อาศัย เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ เป็นต้น ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่าย 1,001 - 2,000บาท จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.89 รองลงมาคือ ต่ำกว่า หรือเท่ากับ 1,000 บาท จำนวน 110 คิดเป็นร้อยละ 28.06 2,001 - 3,000 บาท จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.89 4,001 บาทขึ้นไป จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.40 และ 3,001 - 4,000 บาท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.85 และไม่ระบุจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ของทั้งหมด ดังตารางที่ 5-24

ตารางที่ 5-24 แสดงค่าใช้จ่ายเพื่อที่อยู่อาศัย (ค่าน้ำค่าไฟ) ของกลุ่มตัวอย่าง

ค่าใช้จ่ายเพื่อที่อยู่อาศัย (ค่าน้ำ/ค่าไฟ)	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 1,000 บาท	110	28.06
1,001 - 2,000บาท	125	31.89
2,001 - 3,000 บาท	53	13.52
3,001 - 4,000 บาท	19	4.85
4,001 บาทขึ้นไป	29	7.40
รวม	336	85.71
ไม่ระบุ	56	14.29
รวมทั้งหมด	392	100.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7.4 ค่าใช้จ่ายอื่นๆ

ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ทำบุญ ค่าภาษีสังคม ค่าน้ำมัน ค่าโทรศัพท์ เป็นต้น ของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่าย ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.35 รองลงมาคือ 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.06 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.02 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.51 และ 20,001 บาทขึ้นไป จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.26 และไม่ระบุ จำนวน 305 คน คิดเป็นร้อยละ 77.81 ของทั้งหมด ดังตารางที่ 5-25

ตารางที่ 5-25 แสดงค่าใช้จ่ายประเภทอื่นๆ ของกลุ่มตัวอย่าง

ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	68	17.35
5,001 – 10,000 บาท	12	3.06
10,001 - 15,000 บาท	2	0.51
15,001 - 20,000 บาท	4	1.02
20,001 บาทขึ้นไป	1	0.26
รวม	87	22.19
ไม่ระบุ	305	77.81
รวมทั้งหมด	392	100.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.3 ข้อมูลด้านสภาพที่อยู่อาศัย

1. ประเภทที่อยู่อาศัย

ประเภทของที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ประเภทของที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่เป็นบ้านเดี่ยว จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 61.48 รองลงมาคือ ทาวน์เฮ้าส์/ตึกแถว/อาคารพาณิชย์ จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 27.30 คอนโดมิเนียม/แฟลต จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.42 และบ้านแฝด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.81 ดังตารางที่ 5-26

ตารางที่ 5-26 แสดงประเภทที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทของที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
บ้านเดี่ยว	241	61.48
บ้านแฝด	11	2.81
ทาวน์เฮ้าส์/ตึกแถว/อาคารพาณิชย์	107	27.30
คอนโดมิเนียม/แฟลต	33	8.42
รวม	392	100.00

2.กรรมสิทธิ์ของที่อยู่อาศัย

กรรมสิทธิ์ของที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เอง จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 76.53 รองลงมาคือ ไม่มีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเอง จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.27 บ้านพักของหน่วยงานที่สังกัด จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 เช่ารายเดือน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.55 และอื่นๆ คือเช่าที่ดิน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.51 ดังตารางที่ 5-27

ตารางที่ 5-27 แสดงกรรมสิทธิ์ของที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง

กรรมสิทธิ์ที่อยู่ในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เอง	300	76.53
เช่ารายเดือน	10	2.55
ไม่มีกรรมสิทธิ์ (อยู่กับลูกหลานพี่น้อง)	52	13.27
บ้านพักของหน่วยงานที่สังกัด	28	7.14
อื่นๆ	2	0.51
รวม	392	100.00

3.ระยะเวลาในการอยู่อาศัย

ระยะเวลาในการอยู่อาศัยในที่อยู่ปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่อาศัยในที่อยู่ปัจจุบันระยะเวลา มากกว่า 20 ปีขึ้นไป จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 43.62 รองลงมาคือ ระยะเวลา 16-20 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.47 ระยะเวลา 11-15 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.31 ระยะเวลา 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.97 และต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.63 ดังตารางที่ 5-28

ตารางที่ 5-28 แสดงระยะเวลาอยู่อาศัยที่อยู่อาศัยปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง

ระยะเวลาอยู่อาศัยที่อยู่ปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5 ปี	26	6.63
6-10 ปี	43	10.97
11-15ปี	60	15.31
16-20 ปี	92	23.47
มากกว่า 20ปี	171	43.62
รวม	392	100.00

4.ทำเลที่ตั้ง

ทำเลที่ตั้งที่อยู่อาศัยปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานครชั้นกลาง จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.65 รองลงมาคือ กรุงเทพมหานครเมืองชั้นใน จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 24.74 และปริมณฑล จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 17.09 และไม่ระบุเขต จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 ดังตารางที่ 5-29

ตารางที่ 5-29 แสดงทำเลที่ตั้งที่อยู่อาศัยปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง

ทำเลที่ตั้งปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
กรุงเทพมหานครเมืองชั้นใน	97	24.74
กรุงเทพมหานครเมืองชั้นกลาง	128	32.65
กรุงเทพมหานครชั้นนอก	16	4.08
ปริมณฑล	67	17.09
ไม่ระบุเขต	84	21.43
รวม	392	100.00

5.ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย

ปัญหาด้านที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาด้านที่อยู่อาศัย จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 65.6 และมีปัญหาด้านที่อยู่อาศัย จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4 ดังตารางที่ 5-30

สำหรับกลุ่มที่มีปัญหาด้านที่อยู่อาศัยนั้น ส่วนใหญ่พบว่า มีปัญหาด้านตัวอาคาร เช่น สภาพชำรุดทรุดโทรม เป็นต้น จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 35.95 รองลงมาคือ ด้านการใช้พื้นที่ เช่น ขนาดและพื้นที่ใช้สอยไม่เพียงพอ เป็นต้นจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 20.25 ด้านสภาพแวดล้อม เช่น อยู่ใกล้แหล่งเสื่อมโทรม น้ำท่วม มลพิษทางเสียง อากาศ เป็นต้น จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 17.36 ด้านการเงิน เช่น ค่าใช้จ่ายด้านการอยู่อาศัย เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าบำรุงรักษา เป็นต้น จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 10.74 ด้านความสะดวก เช่น เดินทางไปไหนไม่สะดวก ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 6.61 ด้านความปลอดภัยของในชีวิตและทรัพย์สิน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 6.61 และ ด้านอื่น ๆ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.48 ดังตารางที่ 5-31

ตารางที่ 5-30 แสดงปัญหาด้านที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง

ปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
มี	135	34.4
ไม่มี	257	65.6
รวม	392	100.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5-31 แสดงประเภทของปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย (ตอบมากกว่า1)

ประเภทปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
ด้านตัวอาคาร	87	35.95
ด้านการใช้พื้นที่	49	20.25
ด้านสภาพแวดล้อม	42	17.36
ด้านความสะดวก	16	6.61
ด้านความปลอดภัย	16	6.61
ด้านการเงิน	26	10.74
ด้านอื่นๆ	6	2.48
รวม	242	100.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.4 ข้อมูลด้านสภาพการอยู่อาศัย

1. บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่กับคู่สมรส และบุตรหลาน จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 50.51 รองลงมาคือ อื่นๆ เช่น อยู่อาศัยกับคู่สมรส ญาติ คนรับใช้ พ่อแม่ เป็นต้น จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 18.11 ญาติพี่น้อง จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.22 บุตรหลาน จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.42 คู่สมรส จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.16 และอยู่คนเดียว 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.57 ดังตารางที่ 5-32

ตารางที่ 5-32 แสดงบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ด้วย

บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย	จำนวน	ร้อยละ
คนเดียว	14	3.57
คู่สมรส	32	8.16
คู่สมรสและบุตรหลาน	198	50.51
บุตรหลาน	33	8.42
ญาติพี่น้อง	44	11.22
อื่นๆ	71	18.11
รวม	392	100.00

2.จำนวนสมาชิกในครอบครัว

จำนวนสมาชิกในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวจำนวน 3 คน จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 33.93 รองลงมาคือมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวจำนวน 4 คน จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.96 จำนวนสมาชิกในครอบครัวจำนวน 2 คน จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.80 จำนวนสมาชิกในครอบครัวจำนวน 5 คน จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.27 ดังตารางที่ 5-33

ตารางที่ 5-33 แสดงจำนวนสมาชิกในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนสมาชิกในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
1 คน	14	3.57
2 คน	58	14.80
3 คน	133	33.93
4 คน	90	22.96
5 คน	52	13.27
6 คน	24	6.12
7 คน	13	3.32
8 คน	2	0.51
10 คน	4	1.02
13 คน	1	0.26
14 คน	1	0.26
รวม	392	100.00

3.การอยู่อาศัยภายในที่อยู่อาศัย (ห้องนอน)

การอยู่อาศัยภายในที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่า ส่วนใหญ่พักอาศัยชั้นบน จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 71.94 และพักอาศัยชั้นล่าง จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 28.06 ดังตารางที่ 5-34

ตารางที่ 5-34 แสดงการพักอยู่อาศัยในที่พักอาศัยของกลุ่มตัวอย่าง

การอยู่อาศัยในที่พักอาศัย	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นบน	282	71.94
ชั้นล่าง	110	28.06
รวม	392	100.00

4.บุคคลที่ต้องการอยู่อาศัยในอนาคต (ตอบได้มากกว่า 1)

บุคคลที่ต้องการอยู่อาศัยด้วยในอนาคตของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่เป็นคู่สมรส จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 39.16 รองลงมาคือ บุตร จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 33.48 ญาติพี่น้อง จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 14.35 หลาน จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 10.16 อยู่อาศัยคนเดียว จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 1.49 และต้องการอยู่อาศัยกับบุคคลอื่น เช่น คนรับใช้ เป็นต้น จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 1.35 ดังตารางที่ 5-35

ตารางที่ 5-35 แสดงบุคคลที่ต้องการอยู่ด้วยในอนาคตของกลุ่มตัวอย่าง

บุคคลที่ต้องการอยู่ด้วยในอนาคต (ตอบได้มากกว่า1)	จำนวน	ร้อยละ
คู่สมรส	262	39.16
บุตร	224	33.48
หลาน	68	10.16
ญาติพี่น้อง	96	14.35
คนเดียว	10	1.49
อื่นๆ	9	1.35
รวม	669	100.00

5.5 ข้อมูลในการวางแผนเพื่อเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย

สำหรับการวางแผนเพื่อเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่า มีกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 63.27 และกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.74 ดังตารางที่ 5-36 ซึ่งในกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยจำนวน 248 คนนั้น พบว่าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่จะปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสม จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 54.03 รองลงมาคือ กลุ่มที่จะย้ายที่อยู่อาศัยใหม่โดยเช่าหรือซื้อหรือสร้างบ้านใหม่ จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 27.82 และอยู่ระหว่างการผ่อนชำระที่อยู่อาศัย จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 18.15 ดังตารางที่ 5-36

ตารางที่ 5-36 แสดงการวางแผนเตรียมด้านที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง

การวางแผนเตรียมด้านที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย	144	36.73
กลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย	248	63.27
รวม	392	100.00
กลุ่มเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
ปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสม	134	54.03
ย้ายที่อยู่ใหม่โดยเช่า/ซื้อ/สร้างบ้านใหม่	69	27.82
อยู่ระหว่างการผ่อนชำระที่อยู่อาศัย	45	18.15
รวม	248	100.00

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. กลุ่มไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย

สำหรับกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยนั้น สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยนั้น พบว่า ส่วนใหญ่เหตุผลคือ มีบ้านเป็นของตนเองแล้ว จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 76.70 รองลงมาคือ ไปอยู่อาศัยกับลูกหลาน/พี่น้อง/ญาติ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 สาเหตุอื่นๆ เช่น ไม่อยากเป็นหนี้สินเพราะอายุมากแล้ว เป็นต้น จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 5.11 ราคาที่อยู่อาศัยมีราคาสูง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.55 หนี้สินด้านอื่น ๆ สูง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.98 รายได้ไม่เพียงพอ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.27 และต้องการเช่าที่อยู่อาศัย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.14 ดังตารางที่ 5-37

ตารางที่ 5-37 แสดงสาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง

สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย (ตอบได้มากกว่า1)	จำนวน	ร้อยละ
มีบ้านเป็นของตนเองแล้ว	135	76.70
ไม่มีแหล่งเงินทุน	0	0.00
รายได้ไม่เพียงพอ	4	2.27
ราคาที่อยู่อาศัยมีราคาสูง	8	4.55
หนี้สินด้านอื่นๆสูง	7	3.98
ต้องการเช่าที่อยู่อาศัย	2	1.14
ไปอยู่อาศัยกับลูกหลาน/พี่น้อง/ญาติ	11	6.25
อื่นๆ	9	5.11
รวม	176	100.00

2. กลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย

กลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

- 2.1 กลุ่มที่ต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสม
- 2.2 กลุ่มที่จะย้ายที่อยู่อาศัยใหม่โดยเช่าหรือซื้อหรือสร้างบ้านใหม่
- 2.3 กลุ่มที่อยู่ระหว่างการผ่อนชำระที่อยู่อาศัย

2.1 กลุ่มที่ต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสม

2.1.1 สิ่งที่ย่างแผนปรับปรุงที่อยู่อาศัย

สิ่งที่ย่างแผนปรับปรุงที่อยู่อาศัยของกลุ่มที่ต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมนั้น พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการซ่อมแซมเฉพาะส่วนที่เสียหาย จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 28.90 รองลงมาคือ ปรับปรุงภายนอกบ้านให้ดีขึ้น เช่น ทาสี ทำพื้นทางเดิน เป็นต้น ซึ่งเท่ากับ ปรับปรุงภายในตัวบ้านใหม่ให้ดีขึ้น เช่น ทาสีภายในบ้าน เป็นต้น จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 26.95 ต่อเติมเพิ่มพื้นที่ใช้สอย จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 15.26 เพิ่มจำนวนชั้นของที่อยู่อาศัย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.62 และปรับปรุงอื่นๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.32 ดังตารางที่ 5-38 และส่วนใหญ่อุปสงค์ก่อสร้างเองและจ้างช่างรับเหมาก่อสร้าง จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 49.25 รองลงมาคือ ต้องการจ้างช่างรับเหมาก่อสร้างดำเนินการทั้งหมด จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 42.54 จ้างสถาปนิกออกแบบและจ้างช่างรับเหมาก่อสร้าง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.48 และซื้อวัสดุก่อสร้างและซ่อมแซมเอง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.73 ดังตารางที่ 5-39

ตารางที่ 5-38 แสดงสิ่งที่ย่างแผนปรับปรุงที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง

สิ่งที่ย่างแผนปรับปรุงที่อยู่อาศัย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน	ร้อยละ
เพิ่มจำนวนชั้นของที่อยู่อาศัย	5	1.62
ต่อเติมเพิ่มพื้นที่ใช้สอย	47	15.26
ซ่อมแซมเฉพาะส่วนที่เสียหาย	89	28.90
ปรับปรุงภายนอกบ้านให้ดีขึ้น	83	26.95
ปรับปรุงภายในตัวบ้านใหม่ให้ดีขึ้น	83	26.95
อื่นๆ	1	0.32
รวม	308	100.00

ตารางที่ 5-39 แสดงการวางแผนปรับปรุงที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง

การวางแผนในการปรับปรุงที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
ซื้อวัสดุก่อสร้างและซ่อมแซมเอง	5	3.73
จ้างช่างรับเหมาก่อสร้างดำเนินการทั้งหมด	57	42.54
ซื้อวัสดุก่อสร้างเองและจ้างช่างรับเหมาก่อสร้าง	66	49.25
จ้างสถาปนิกออกแบบและจ้างช่างรับเหมาก่อสร้าง	6	4.48
รวม	134	100.00

2.1.2 งบประมาณที่ใช้ในการปรับปรุงที่อยู่อาศัย

งบประมาณที่ใช้ในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่า ส่วนใหญ่งบประมาณในการปรับปรุงอยู่ที่ 100,000 – 500,000 บาท จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 82.09 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 100,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 10.45 500,000 – 1,000,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.48 และ 1,000,001 บาทขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.99 ดังตารางที่ 5-40

ตารางที่ 5-40 แสดงงบประมาณในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง

งบประมาณในการปรับปรุงที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 100,000 บาท	14	10.45
100,000 – 500,000 บาท	110	82.09
500,001 - 1,000,000 บาท	6	4.48
1,000,001 บาทขึ้นไป	4	2.99
รวม	134	100.00

2.1.3 ที่มาของงบประมาณในการปรับปรุงที่อยู่อาศัย

ที่มาของงบประมาณในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของกลุ่มอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ที่มาของงบประมาณในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยมาจาก เงินออม จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 44.85 รองลงมาคือ เงินจากกบข. จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 38.14 เงินกู้ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9.28 เงินจากบุตรหลานจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.12 เงินบำนาญ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.58 และ เงินจากส่วนอื่นๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.03 ดังตารางที่ 5-41

ตารางที่ 5-41 แสดงที่มาของงบประมาณในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง

ที่มาของงบประมาณในการปรับปรุงที่อยู่อาศัย (ตอบมากกว่า 1)	จำนวน	ร้อยละ
เงินออม	87	44.85
เงินกู้	18	9.28
เงินบำเหน็จ	0	0.00
เงินบำนาญ	5	2.58
บุตรหลาน	8	4.12
เงินจากกบข.	74	38.14
อื่น ๆ	2	1.03
รวม	194	100.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2 กลุ่มที่ย้ายที่อยู่อาศัยใหม่

2.2.1 สาเหตุที่ย้ายที่อยู่อาศัยใหม่

สาเหตุที่ย้ายที่อยู่อาศัยใหม่ เช่น เช่า หรือ ซื้อ หรือ สร้างใหม่ ของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่า ส่วนใหญ่มีสาเหตุอยากย้ายไปบ้านใหม่ที่มีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเอง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 31.88 รองลงมาคือ บ้านหลังปัจจุบันมีสภาพไม่เหมาะสม จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 26.09 ต้องการความสงบและอิสระ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 21.74 ต้องการย้ายกลับไปอยู่ภูมิลำเนาเดิม จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 10.14 และสาเหตุอื่นๆ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 10.14 ดังตารางที่ 5-42

ตารางที่ 5-42 แสดงสาเหตุในการย้ายที่อยู่อาศัยใหม่ของกลุ่มตัวอย่าง

สาเหตุในการย้าย	จำนวน	ร้อยละ
บ้านหลังปัจจุบันมีสภาพไม่เหมาะสม	18	26.09
อยากย้ายไปบ้านใหม่ที่มีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเอง	22	31.88
ต้องการความสงบและอิสระ	15	21.74
ต้องการย้ายกลับไปอยู่ภูมิลำเนาเดิม	7	10.14
อื่นๆ	7	10.14
รวม	69	100.00

2.2.2 การวางแผนในการย้ายที่อยู่อาศัยใหม่

การวางแผนในการย้ายที่อยู่ใหม่ของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่า ส่วนใหญ่ ต้องการสร้างบ้านใหม่เอง จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 55.07 และ ต้องการซื้อบ้านจัดสรร เช่น บ้านเดี่ยว คอนโดมิเนียม บ้านมือสอง เป็นต้น จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 44.93 ดังตารางที่ 5-43

ตารางที่ 5-43 แสดงการวางแผนในการย้ายที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง

การวางแผนในการย้ายที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
ซื้อบ้านจัดสรร	31	44.93
สร้างบ้านใหม่เอง	38	55.07
รวม	69	100.00

2.2.3 กรณีที่ต้องการสร้างบ้านใหม่เอง

ในกรณีที่ต้องการสร้างบ้านใหม่เองของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ กลุ่มตัวอย่างมีที่ดินอยู่แล้ว จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 65.79 รองลงมาคือ ไร้ที่ดินของบ้านหลังเดิม จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 21.05 และ ยังไม่มีที่ดิน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 13.16 ดังตารางที่ 5-44

ตารางที่ 5-44 แสดงการมีที่ดินของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการสร้างบ้านใหม่เอง

ที่ดิน	จำนวน	ร้อยละ
มีที่ดินอยู่แล้ว	25	65.79
ยังไม่มีที่ดิน	5	13.16
ที่ดินของบ้านหลังเดิม	8	21.05
รวม	38	100.00

2.2.4 การวางแผนในการสร้างบ้านใหม่เอง

ในกรณีที่ต้องการสร้างบ้านใหม่เองของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการจ้างผู้รับเหมาก่อสร้างทั้งหมด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 55.26 รองลงมาคือ ต้องการจ้างบริษัทสร้างบ้าน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 23.68 จ้างสถาปนิกออกแบบและช่างรับเหมาก่อสร้าง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 18.42 และอื่นๆ เช่น ชื้อบ้านทรงไทยสำเร็จรูป เป็นต้น จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.63 ดังตารางที่ 5-45

ตารางที่ 5-45 แสดงการวางแผนสร้างบ้านใหม่ของกลุ่มตัวอย่าง

การวางแผนสร้างบ้านใหม่	จำนวน	ร้อยละ
จ้างบริษัทรับสร้างบ้าน	9	23.68
จ้างผู้รับเหมาก่อสร้างทั้งหมด	21	55.26
จ้างสถาปนิกออกแบบและช่างรับเหมาก่อสร้าง	7	18.42
อื่นๆ	1	2.63
รวม	38	100.00

2.2.5 ประเภทของที่อยู่อาศัยใหม่

ประเภทของที่อยู่อาศัยใหม่ของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการย้ายที่อยู่อาศัยนั้น พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการบ้านเดี่ยว จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 84.05 รองลงมาคือ ทาวน์เฮ้าส์ อาคารพาณิชย์ ตึกแถว จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 10.15 บ้านประเภทอื่นๆ เช่น ชื้อบ้านทรงไทย สำเร็จรูป เป็นต้น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.90 และ บ้านแฝดและคอนโดมิเนียม อย่างละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.45 ดังตารางที่ 5-46

ตารางที่ 5-46 แสดงประเภทของที่อยู่อาศัยใหม่ของกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทของที่อยู่อาศัยใหม่	จำนวน	ร้อยละ
บ้านเดี่ยว	58	84.06
บ้านแฝด	1	1.45
ทาวน์เฮ้าส์ อาคารพาณิชย์ ตึกแถว	7	10.14
คอนโดมิเนียม	1	1.45
อื่นๆ	2	2.90
รวม	69	100.00

2.2.6 ทำเลที่ตั้งของที่อยู่อาศัยใหม่

ทำเลที่ตั้งของที่อยู่อาศัยใหม่ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ทำเลที่ตั้งของที่อยู่อาศัยใหม่ส่วนใหญ่เป็นปริมณฑล จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 31.88 รองลงมาคือ ต่างจังหวัด จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 23.19 กรุงเทพฯแต่ไม่ระบุเขต จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 17.39 กรุงเทพฯเขตเมืองชั้นกลาง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 14.49 กรุงเทพฯเขตเมืองชั้นใน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7.25 และกรุงเทพฯเขตชั้นนอก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.80 ดังตารางที่ 5-47

ตารางที่ 5-47 แสดงทำเลที่ตั้งของที่อยู่อาศัยใหม่ของกลุ่มตัวอย่าง

ทำเลที่ตั้งใหม่	จำนวน	ร้อยละ
กรุงเทพฯเขตเมืองชั้นใน	5	7.25
กรุงเทพฯเขตเมืองชั้นกลาง	10	14.49
กรุงเทพฯเขตชั้นนอก	4	5.80
ปริมณฑล	22	31.88
ต่างจังหวัด	16	23.19
กรุงเทพฯไม่ระบุเขต	12	17.39
รวม	69	100.00

ตารางที่ 5-48 แสดงรายชื่อต่างจังหวัดที่กลุ่มตัวอย่างต้องการย้าย

ชื่อจังหวัด	จำนวน
สุราษฎร์ธานี	1
สุพรรณบุรี	1
กาญจนบุรี	1
นครราชสีมา	4
จันทบุรี	1
ลพบุรี	1
อุทัยธานี	1
ไม่ระบุ	6
รวม	16

2.2.7 ปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกที่อยู่อาศัยใหม่

เมื่อจัดลำดับปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกที่อยู่อาศัยใหม่
อันดับ 1 คือ ราคาเหมาะสม อันดับ 2 คือ สภาพแวดล้อมดี อันดับ 3 คือ มีความปลอดภัยใน
ชีวิตทรัพย์สิน อันดับ 4 คือ เงื่อนไขการชำระเงิน และอันดับ 5 คือ อยู่ใกล้กับลูกหลาน ญาติพี่น้อง
ดังตารางที่ 5-49

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5-49 แสดงปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกที่อยู่อาศัยใหม่ของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัย	จำนวน	ระดับความสำคัญ					รวม	ค่าเฉลี่ย	ลำดับ
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
		1	2	3	4	5			
ราคาเหมาะสม	53	-	-	13	25	15	214	4.037	1
		-	-	(39)	(100)	(75)			
เงื่อนไขการชำระเงิน	17	1	9	3	3	1	45	2.647	4
		(1)	(18)	(9)	(12)	(5)			
รูปแบบสวยงาม	16	3	5	6	2	-	39	2.437	6
		(3)	(10)	(18)	(8)	-			
มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	73	11	10	10	16	26	255	3.493	3
		(11)	(20)	(30)	(64)	(130)			
สิ่งอำนวยความสะดวกในโครงการ	14	7	3	2	2	-	27	1.928	8
		(7)	(6)	(6)	(8)				
สภาพแวดล้อมดี	68	7	9	16	14	22	239	3.514	2
		(7)	(18)	(48)	(56)	(110)			
ที่ใกล้สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น โรงพยาบาล ห้างสรรพสินค้า โรงเรียน ฯ	36	26	8	-	2	-	50	1.388	9
		(26)	(16)	-	(8)	-			
พื้นที่ใช้สอยภายในบ้าน	37	8	18	4	3	4	88	2.378	7
		(8)	(36)	(12)	(12)	(20)			
อยู่ใกล้ ลูกหลานญาติพี่น้อง	31	6	7	15	2	1	76	2.451	5
		(6)	(12)	(45)	(8)	(5)			

2.2.8 งบประมาณที่ใช้ในซื้อที่อยู่อาศัยใหม่/เช่า/สร้างที่อยู่อาศัยใหม่ เอง

งบประมาณที่ใช้ในการย้ายที่อยู่อาศัยใหม่ของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่า ส่วนใหญ่มีงบประมาณ 1,000,000 – 2,000,000 บาท จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 55.07 รองลงมาคือ 3,000,001 บาทขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 14.49 งบประมาณ 2,000,001 – 3,000,000 บาท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 13.04 งบประมาณต่ำกว่า 1,000,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8.70 และไม่ระบุงบประมาณ จำนวน 6 คน จำนวน 8.70 ดังตารางที่ 5-50

ตารางที่ 5-50 แสดงงบประมาณในการย้ายที่อยู่อาศัยใหม่ของกลุ่มตัวอย่าง

งบประมาณในการย้ายที่อยู่อาศัยใหม่	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 1,000,000 บาท	6	8.70
1,000,000 - 2,000,000 บาท	38	55.07
2,000,001 - 3,000,000 บาท	9	13.04
3,000,000 บาทขึ้นไป	10	14.49
ไม่ระบุ	6	8.70
รวม	69	100.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2.9 ที่มาของงบประมาณในการย้ายที่อยู่อาศัยใหม่

ที่มาของงบประมาณในการย้ายที่อยู่อาศัยใหม่ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่งบประมาณมาจากเงินออมจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 30.81 รองลงมาคือ เงินจาก กบข. จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 26.74 เงินกู้ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 24.42 เงินจาก บุตรหลาน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 8.72 เงินบำนาญ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.98 และ เงินจากแหล่งอื่นๆ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.33 ดังตารางที่ 5-51

ตารางที่ 5-51 แสดงที่มาของงบประมาณในการย้ายที่อยู่อาศัยใหม่ (ตอบมากกว่า1)

ที่มาของงบประมาณในการย้ายที่อยู่อาศัยใหม่ (ตอบมากกว่า1)	จำนวน	ร้อยละ
เงินออม	53	30.81
เงินกู้	42	24.42
เงินบำเหน็จ	0	0.00
เงินบำนาญ	12	6.98
บุตรหลาน	15	8.72
เงินจากกบข.	46	26.74
อื่นๆ	4	2.33
รวม	172	100.00

2.3 กลุ่มที่อยู่ระหว่างการผ่อนชำระที่อยู่อาศัย

2.3.1 อัตราการผ่อนชำระต่อเดือน

อัตราการผ่อนชำระต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีอัตราการผ่อนต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือ อัตราผ่อนต่อเดือน 10,001 -20,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็น ร้อยละ 35.56 อัตราผ่อนต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 17.78 และ อัตราผ่อนต่อเดือน 20,001 ขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ดังตารางที่ 5-52

ตารางที่ 5-52 แสดงอัตราการผ่อนต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง

อัตราการผ่อนต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
≤5,000 บาท	8	17.78
5,001 – 10,000 บาท	18	40.00
10,001 - 20,000 บาท	16	35.56
20,001 ขึ้นไป	3	6.67
รวม	45	100.00

2.3.2 ราคาที่อยู่อาศัยที่กำลังผ่อน

ราคาที่อยู่อาศัยที่กำลังผ่อนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ราคาที่อยู่อาศัยที่กำลังผ่อนอยู่ระหว่าง 1,000,001 – 2,000,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 31.11 รองลงมาคือ 500,001 – 1,000,000 บาท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 28.89 ราคา 3,000,001 ขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 17.78 ราคา 2,000,001 – 3,000,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 15.56 และต่ำกว่า หรือเท่ากับ 500,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ดังตารางที่ 5-53

ตารางที่ 5-53 แสดงราคาที่อยู่อาศัยที่กำลังผ่อนของกลุ่มตัวอย่าง

ราคาที่อยู่อาศัยที่กำลังผ่อน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 500,000 บาท	3	6.67
500,001 – 1,000,000 บาท	13	28.89
1,000,001 – 2,000,000 บาท	14	31.11
2,000,001 – 3,000,000 บาท	7	15.56
3,000,001 ขึ้นไป	8	17.78
รวม	45	100.00

2.3.3 ประเภทที่อยู่อาศัยที่กำลังผ่อนชำระที่อยู่อาศัย

สำหรับประเภทที่อยู่อาศัยที่กำลังผ่อนชำระ พบว่า เป็นบ้านเดี่ยว จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 51.11 รองลงมาคือ ทาวเฮ้าส์/ตึกแถว/อาคารพาณิชย์ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 37.78 คอนโดมิเนียม/แฟลต จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 และ บ้านแฝด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.44 ดังตารางที่ 5-54

ตารางที่ 5-54 แสดงประเภทที่อยู่อาศัยของกลุ่มที่กำลังผ่อนชำระที่อยู่อาศัย

ประเภทที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
บ้านเดี่ยว	23	51.11
บ้านแฝด	2	4.44
ทาวเฮ้าส์/ตึกแถว	17	37.78
คอนโดมิเนียม/แฟลต	3	6.67
รวม	45	100.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3.4 ทำเลที่ตั้งที่กำลังผ่อนชำระที่อยู่อาศัย

จากตารางที่ 5-54 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่กำลังผ่อนชำระที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่มีทำเลที่ตั้งของที่อยู่อาศัยที่กำลังผ่อน อยู่ในกรุงเทพมหานครเมืองชั้นกลาง เช่น ลาดพร้าว บางกะปิ วังทองหลาง เป็นต้น จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 31.11 รองลงมาคือ ปริมณฑล เช่น นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ เป็นต้น จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 ดังตารางที่ 5-55

ตารางที่ 5-55 แสดงทำเลที่ตั้งของกลุ่มตัวอย่างที่กำลังผ่อนชำระที่อยู่อาศัย

ทำเลที่ตั้ง	จำนวน	ร้อยละ
กรุงเทพมหานครเมืองชั้นใน	9	20.00
กรุงเทพมหานครเมืองชั้นกลาง	14	31.11
กรุงเทพมหานครชั้นนอก	2	4.44
ปริมณฑล	12	26.67
ไม่ระบุเขต	8	17.78
รวม	45	100.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3.5 งบประมาณในการซื้อที่อยู่อาศัยที่กำลังผ่อนชำระ

งบประมาณในการซื้อที่อยู่อาศัยที่กำลังผ่อนชำระของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างได้งบประมาณมาจากเงินกู้ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 รองลงมาคือ เงินออม จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 เงินจากแหล่งอื่น ๆ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 เงินจากบุตรหลาน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 และเงินจากบ้านญาติ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.25 ดังตารางที่ 5-56

ตารางที่ 5-56 แสดงที่มาของงบประมาณการซื้อที่อยู่อาศัยที่กำลังผ่อนของกลุ่มตัวอย่าง

ที่มาของงบประมาณการซื้อที่อยู่อาศัยที่กำลังผ่อน (ตอบมากกว่า1)	จำนวน	ร้อยละ
เงินออม	22	27.50
เงินกู้	45	56.25
เงินบำเหน็จ	0	0.00
เงินบ้านญาติ	1	1.25
บุตรหลาน	5	6.25
เงินจากกบข.	0	0.00
อื่น ๆ	7	8.75
รวม	80	100.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ความต้องการช่วยเหลือจากรัฐ

ความต้องการช่วยเหลือจากรัฐเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่าส่วนใหญ่ต้องการให้จัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อซ่อมแซมปรับปรุงที่อยู่อาศัยเดิม จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 33.16 รองลงมาคือ จัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำในการผ่อนที่อยู่อาศัยใหม่ จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.35 จัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ในที่ดินเดิม จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.23 ร่วมมือกับเอกชน/การเคหะจัดสร้างที่อยู่อาศัยให้ผ่อนซื้อในราคาถูกลง จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.91 ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐอื่นๆ เช่น ปรับปรุงสิ่งแวดล้อม ให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี ควบคุมการก่อสร้างให้ได้มาตรฐาน เป็นต้น จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.29 และไม่ต้องการ 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.05 ดังตารางที่ 5-57

ตารางที่ 5-57 แสดงความต้องการช่วยเหลือจากรัฐของกลุ่มตัวอย่าง

ความต้องการช่วยเหลือจากรัฐ (ตอบได้มากกว่า1)	จำนวน	ร้อยละ
จัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำในการผ่อนที่อยู่อาศัยใหม่	112	28.35
จัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อซ่อมแซมที่อยู่อาศัยเดิม	131	33.16
จัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ในที่ดินเดิม	72	18.23
ร่วมมือกับเอกชน/การเคหะจัดสร้างที่อยู่อาศัยให้ผ่อนซื้อในราคาถูกลง	51	12.91
อื่นๆ	13	3.29
ไม่ต้องการ	16	4.05
รวม	395	100.00

4.6 การวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์

1. เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยกับกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย

1.1 เพศ

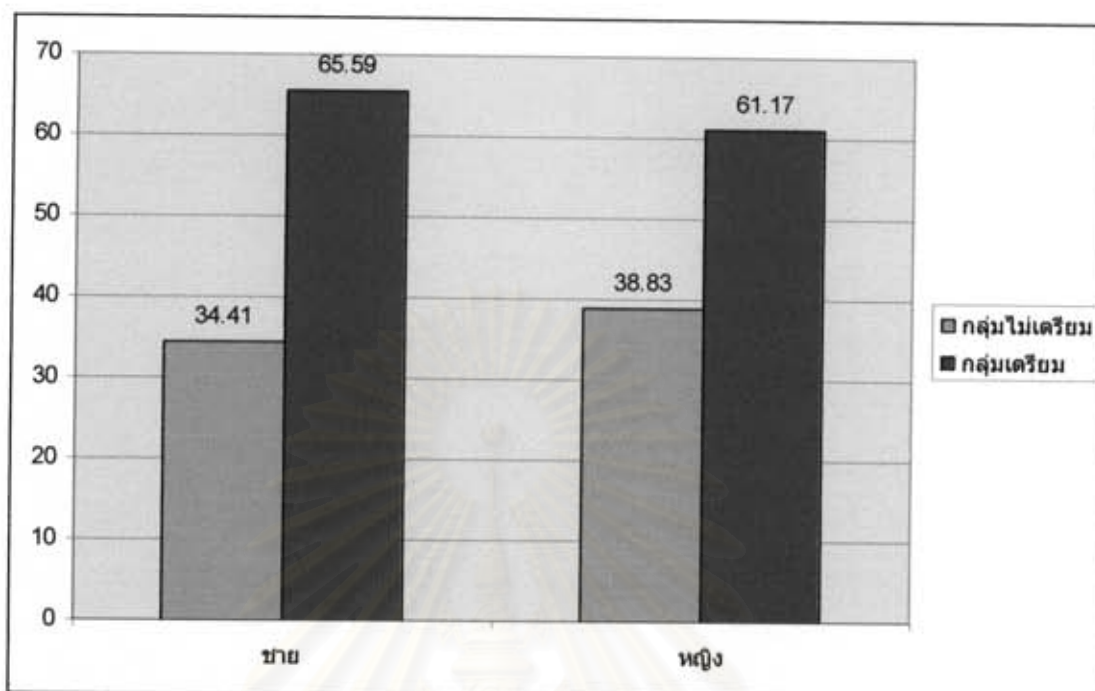
เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางพบว่า จำนวนเพศที่ได้ทำการศึกษาเป็นเพศหญิงทั้งหมด 206 คน และเพศชายทั้งหมด 186 คน ถ้าดูในกลุ่มที่เตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย จำนวน 248 คน พบว่า คนที่มีการเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัยเป็นเพศหญิง 126 คน คิดเป็นร้อยละ 50.80 ของกลุ่มเตรียมทั้งหมด และเป็นเพศชาย 122 คน คิดเป็นร้อยละ 49.20 ของกลุ่มเตรียมทั้งหมด และเมื่อดูในกลุ่มที่ไม่เตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย จำนวน 144 คน พบว่า เป็นเพศหญิงจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 55.56 ของกลุ่มไม่เตรียมทั้งหมด และเป็นเพศชาย จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 ของกลุ่มไม่เตรียมทั้งหมด ซึ่งพบว่าทั้งกลุ่มไม่เตรียมและกลุ่มเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย มีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสัดส่วนของผู้ที่ไม่มีการเตรียมและมีการเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย กลับพบว่า เพศชายมีสัดส่วนในการให้ความสำคัญในการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยมากกว่าเพศหญิง โดยเพศชายที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยคิดเป็นร้อยละ 65.59 ด้านเพศหญิงแม้ว่าจะมีสัดส่วนที่น้อยกว่าแต่ก็นับได้ว่าส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 61.16 ดังตารางที่ 5-58

ตารางที่ 5-58 แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มไม่เตรียมและเตรียมโดยจำแนกตามเพศ

เพศ	กลุ่มไม่เตรียม		กลุ่มเตรียม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	64	34.41	122	65.59	186	100.00
หญิง	80	38.84	126	61.16	206	100.00
รวม	144	36.73	248	63.27	392	100.00

แผนภูมิที่ 5-1 แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มไม่เตรียมและเตรียมโดยจำแนกตามเพศ

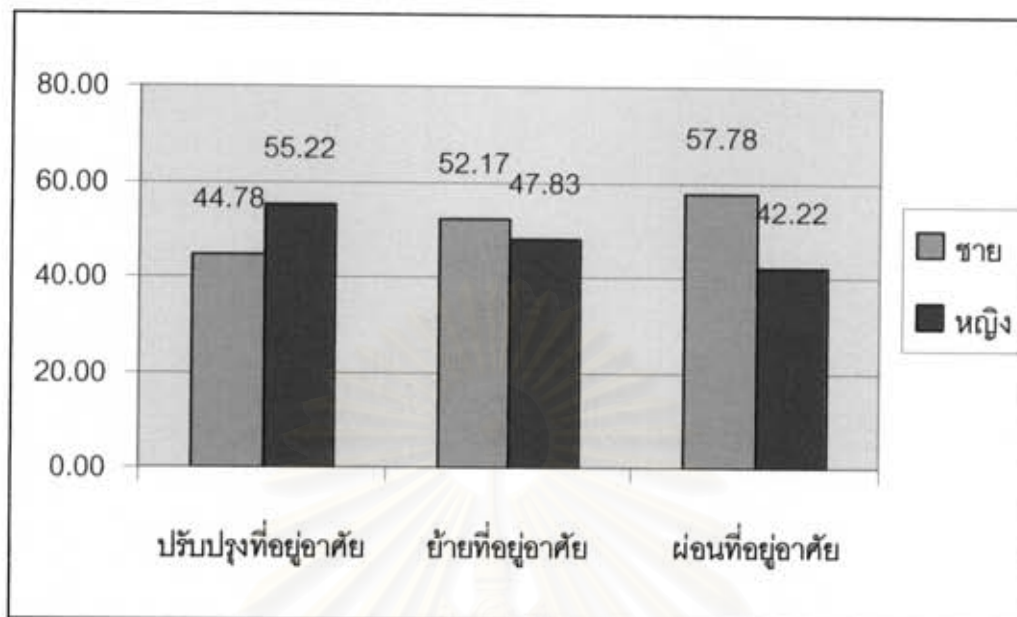

จากตารางที่ 5-59 เป็นการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มเตรียมที่อยู่อาศัย พบว่า กลุ่มที่ปรับปรุงที่อยู่อาศัย พบว่า เป็นเพศหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.22 กลุ่มที่ย้ายที่อยู่อาศัย พบว่า เป็นเพศชายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.17 กลุ่มที่ผ่อนที่อยู่อาศัย พบว่า เป็นเพศชายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.78

ตารางที่ 5-59 แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มเตรียมโดยจำแนกตามเพศ

เพศ	ปรับปรุงที่อยู่อาศัย		ย้ายที่อยู่อาศัย		ผ่อนที่อยู่อาศัย		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ชาย	60	44.78	36	52.17	26	57.78	122
หญิง	74	55.22	33	47.83	19	42.22	126
รวม	134	100.00	69	100.00	45	100.00	248

แผนภูมิที่ 5-2 แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มเตรียมโดยจำแนกตามเพศ

1.2 สถานภาพ

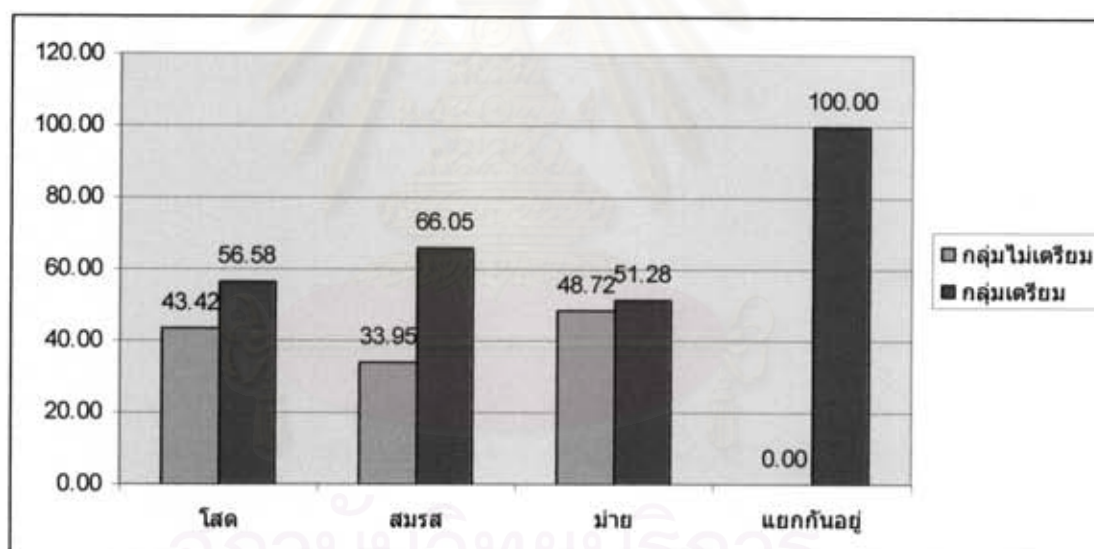
เมื่อพิจารณาข้อมูลสถานภาพของกลุ่มไม่เตรียมและกลุ่มเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย พบว่า กลุ่มเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่สถานภาพสมรสมากที่สุด จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 72.18 ของกลุ่มเตรียมทั้งหมด รองลงมาคือ สถานภาพโสด จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 17.33 ของกลุ่มเตรียมทั้งหมด และกลุ่มที่ไม่เตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย พบว่าส่วนใหญ่เป็นสถานภาพสมรสมากที่สุดเช่นเดียวกับกลุ่มเตรียม จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 63.89 ของกลุ่มไม่เตรียมทั้งหมด รองลงมาคือ สถานภาพโสด จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 22.92 ของกลุ่มไม่เตรียมทั้งหมด

แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างสถานภาพของผู้ที่ไม่มีการเตรียมและมีการเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย กลับพบว่า สัดส่วนของกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย เป็นกลุ่มที่มีสภาพแยกกันอยู่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ สถานภาพสมรส ร้อยละ 66.05 ส่วนกลุ่มไม่มีการเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย พบว่าเป็นกลุ่มสถานภาพม่ายมากที่สุด ร้อยละ 48.72 รองลงมาคือ สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 43.42 ดังตารางที่ 5-60

ตารางที่ 5-60 แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มไม่เตรียมและเตรียมโดยจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	กลุ่มไม่เตรียม		กลุ่มเตรียม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	33	43.42	43	56.58	76	100.00
สมรส	92	33.95	179	66.05	271	100.00
ม่าย	19	48.72	20	51.28	39	100.00
แยกกันอยู่	0	0	6	100.00	6	100.00
รวม	144	36.73	248	63.27	392	100.00

แผนภูมิที่ 5-3 แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มไม่เตรียมและเตรียมโดยจำแนกตามสถานภาพ

จากตารางที่ 5-61 แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มเตรียม พบว่า

กลุ่มที่ปรับปรุงที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 71.64 ของกลุ่มที่ปรับปรุงทั้งหมด รองลงมาคือ สถานภาพโสด จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 16.41 แต่เมื่อเทียบเทียบสัดส่วนกลับพบว่า เป็นกลุ่มสถานภาพม่ายมากที่สุด ร้อยละ 65.00 รองลงมาคือ สถานภาพสมรส ร้อยละ 53.63

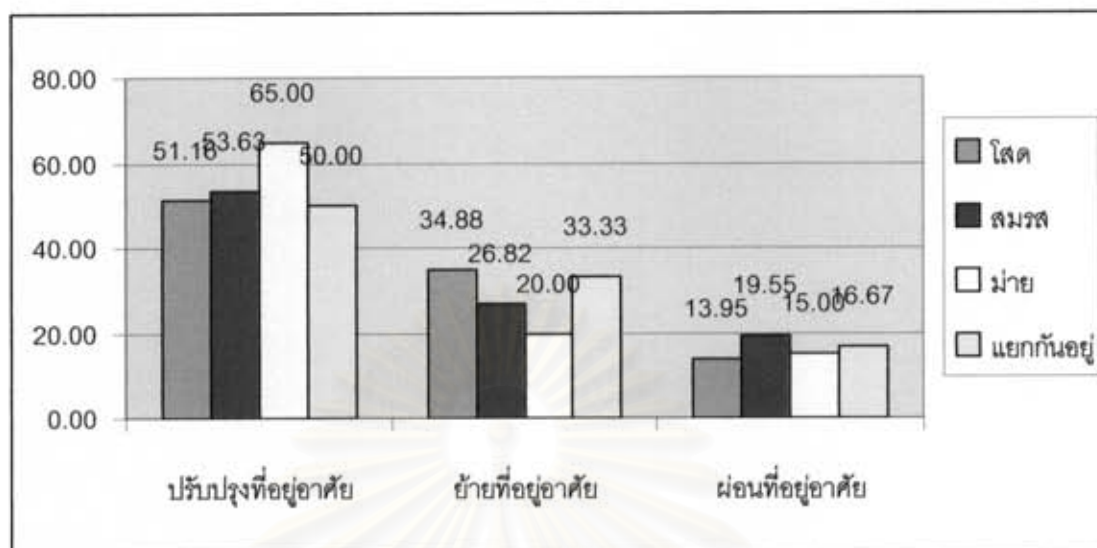
กลุ่มที่ย้ายที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสมากที่สุด จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 69.57 ของกลุ่มที่ย้ายที่อยู่อาศัยทั้งหมด รองลงมาคือ สถานภาพโสด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 21.74 ของกลุ่มที่ย้ายที่อยู่อาศัยทั้งหมด แต่เมื่อนำมาเปรียบเทียบสัดส่วน กลับพบว่าเป็นกลุ่มสถานภาพโสดมากที่สุดที่คิดจะย้ายที่อยู่อาศัยใหม่ ร้อยละ 34.88 รองลงมาคือ สถานภาพแยกกันอยู่ ร้อยละ 33.33

กลุ่มที่ผ่อนที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 77.78 ของกลุ่มที่ผ่อนที่อยู่อาศัยทั้งหมด รองลงมาคือ สถานภาพโสด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ของกลุ่มที่ผ่อนที่อยู่อาศัยทั้งหมด และเมื่อนำมาเปรียบเทียบสัดส่วน พบว่า เป็นกลุ่มสถานภาพสมรสมากที่สุด ร้อยละ 19.55 รองลงมาคือ สถานภาพแยกกันอยู่ ร้อยละ 16.67

ตารางที่ 5-61 แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มเตรียมโดยจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	ปรับปรุงที่อยู่อาศัย		ย้ายที่อยู่อาศัย		ผ่อนที่อยู่อาศัย		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
โสด	22	51.16	15	34.88	6	13.95	43
สมรส	96	53.63	48	26.82	35	19.55	179
ม่าย	13	65.00	4	20.00	3	15.00	20
แยกกันอยู่	3	50.00	2	33.33	1	16.67	6
รวม	134		69		45		248

แผนภูมิที่ 5-4 แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มเตรียมโดยจำแนกตามสถานภาพ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3 อายุ

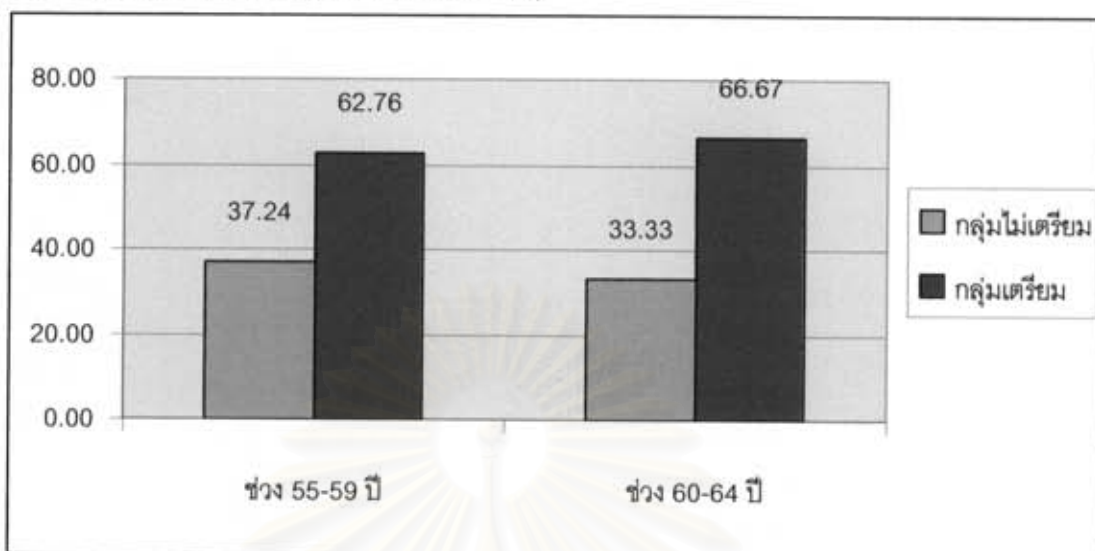
จากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดสามารถแบ่งได้ ออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ไม่เตรียมตัว กับ กลุ่มที่เตรียมตัว และในการศึกษาได้แบ่งช่วงอายุออกเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งศึกษา กลุ่มช่วงอายุ 55-59 ปี จำนวน 341 คน คิดเป็นร้อยละ 86.99 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและช่วงอายุ 60-64 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 13.01 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และเมื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบหาสัดส่วนระหว่างกลุ่มช่วงอายุ พบว่า สัดส่วนของกลุ่มช่วงอายุ 60-64 ปี เป็นกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยมากที่สุด ร้อยละ 66.67 ซึ่งใกล้เคียงกับช่วงอายุ 55-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 62.76 ดังตารางที่ 5-62 และกลุ่มไม่เตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย ช่วงอายุระหว่าง 55-59 ปี และช่วงอายุ 60-64 ปี มีสัดส่วนใกล้เคียงเช่นเดียวกัน ร้อยละ 37.24 และ 33.33 ตามลำดับ ดังตารางที่ 5-62

ตารางที่ 5-62 แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามประเภทอายุ

การวางแผนเตรียม ด้านที่อยู่อาศัย	จำนวน ทั้งหมด	กลุ่มไม่เตรียม		กลุ่มเตรียม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ช่วง 55-59 ปี	341	127	37.24	214	62.76
ช่วง 60-64 ปี	51	17	33.33	34	66.67
รวม	392	144	36.73	248	63.27

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 5-5 แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามประเภทอายุ

เมื่อพิจารณาที่มาของรายได้รวมด้วยกับอายุ นั้น พบว่า มีกลุ่มที่มีรายได้มาจากการประกอบอาชีพนั้น จำนวน 368 คน คิดเป็นร้อยละ 93.87 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งมีช่วงอายุ 55- 59 ปี จำนวน 338 คน เป็นกลุ่มไม่เตรียม จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 37.38 เป็นกลุ่มเตรียม จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 62.72 และ ช่วงอายุ 60- 64 ปี จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มไม่เตรียม จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 เป็นกลุ่มเตรียม จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 73.3

สำหรับกลุ่มที่รายได้มาจกบำเหน็จบำนาญข้าราชการและเงินกบข. นั้น มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.13 ของทั้งหมด ซึ่งมีช่วงอายุ 55- 59 ปี จำนวน 3 คน เป็นกลุ่มไม่เตรียม 1 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 เป็นกลุ่มเตรียม 2 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 และ ช่วงอายุ 60- 64 ปี จำนวน 21 คน เป็นกลุ่มไม่เตรียม จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 และเป็นกลุ่มเตรียมจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14

ซึ่งจากทุกกลุ่มที่กล่าวไปนั้น เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนเฉพาะกลุ่มเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัยและรายได้มาจากการประกอบอาชีพ พบว่า กลุ่มช่วงอายุ 60-64 ปีเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนในการเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.33 และเมื่อเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มไม่เตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัยและรายได้มาจากการประกอบอาชีพ พบว่า กลุ่มช่วงอายุ 55-59 ปีมีสัดส่วนไม่เตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.28 และเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนเฉพาะกลุ่มเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัยและรายได้มาจากเงินบำเหน็จบำนาญ พบว่า กลุ่มช่วงอายุ 55-59 ปีเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนในการไม่เตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.67

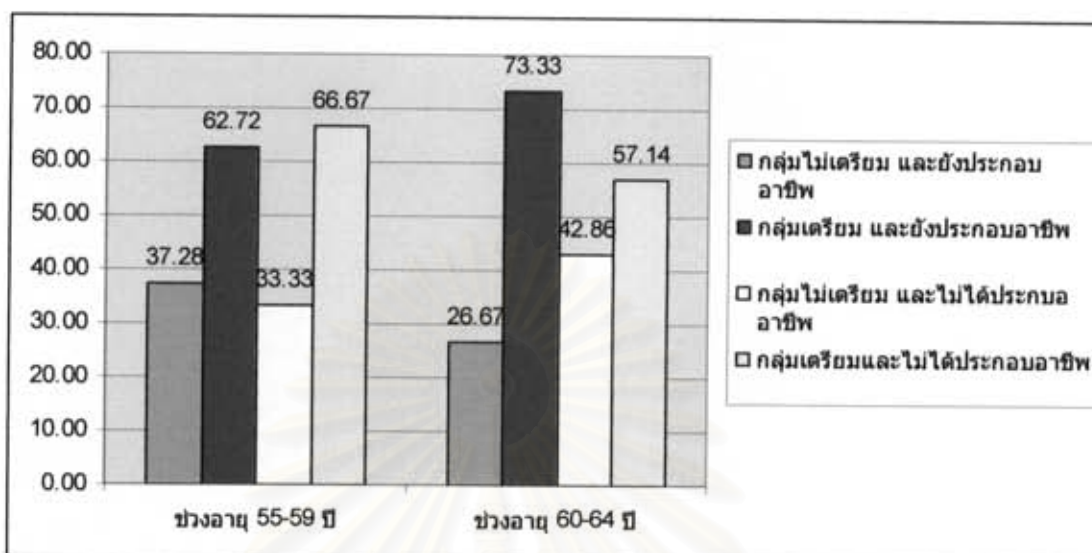
และเมื่อเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มไม่เตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัยและรายได้มาจากเงินบำเหน็จบำนาญ พบว่า กลุ่มช่วงอายุ 60-64 ปีมีสัดส่วนไม่เตรียมด้านที่อยู่อาศัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.86 ดังตารางที่ 5-63

ตารางที่ 5-63 แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามประเภทอายุกับที่มาของรายได้

การวางแผนเตรียม ด้านที่อยู่อาศัย	จำนวน	กลุ่มไม่เตรียม		กลุ่มเตรียม	
		ทั้งหมด	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
ที่มาของรายได้กับอายุ					
จากการประกอบอาชีพ	368				
ช่วงอายุ 55-59 ปี	338	126	37.28	212	62.72
ช่วงอายุ 60-64 ปี	30	8	26.67	22	73.33
รวม		134	36.41	234	63.59
บำเหน็จ/บำนาญ/เงินกบข.	24				
ช่วงอายุ 55-59 ปี	3	1	33.33	2	66.67
ช่วงอายุ 60-64 ปี	21	9	42.86	12	57.14
รวม	392	10	41.67	14	58.33

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 5-6 แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามประเภทอายุกับที่มาของรายได้

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสัดส่วนของกลุ่มที่เตรียมที่อยู่อาศัย พบว่ากลุ่มที่ปรับปรุงที่อยู่อาศัย คือ ช่วงอายุ 60-64 ปีมีสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.59 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 55-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.40

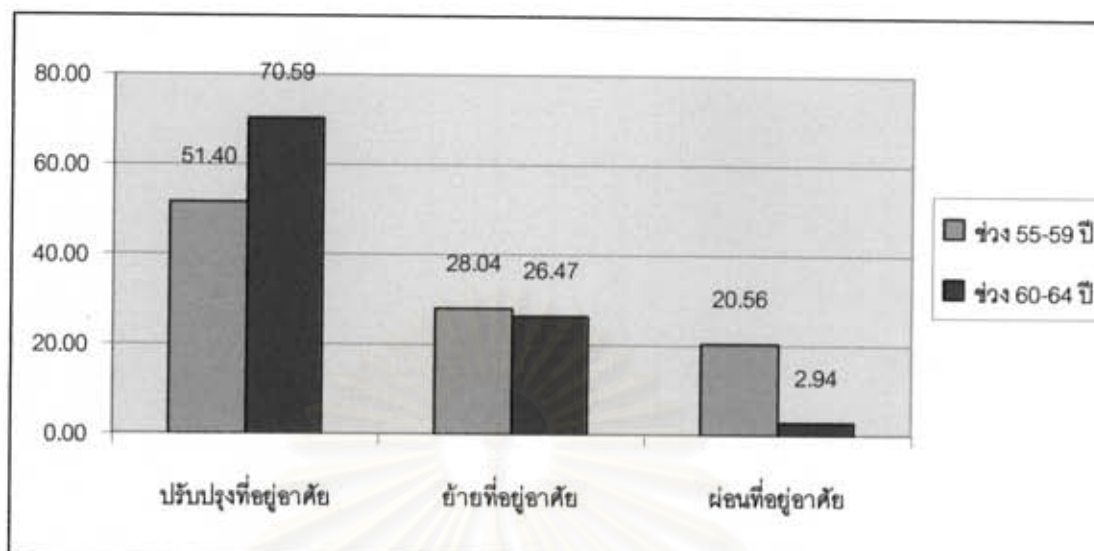
กลุ่มที่ย้ายที่อยู่อาศัย คือ ช่วงอายุ 55-59 ปีมีสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.04 ซึ่งมีสัดส่วนใกล้เคียงกับช่วงอายุ 60-64 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.47

กลุ่มที่ผ่อนที่อยู่อาศัย คือ ช่วงอายุ 55-59 ปีมีสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.56 และช่วงอายุ 60-64 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.94 ดังตารางที่ 5-64

ตารางที่ 5-64 แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มที่เตรียมที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามอายุ

การวางแผนเตรียม ด้านที่อยู่อาศัย	ปรับปรุง ที่อยู่อาศัย		ย้าย ที่อยู่อาศัย		ผ่อน ที่อยู่อาศัย		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ช่วง 55-59 ปี	110	51.40	60	28.04	44	20.56	214
ช่วง 60-64 ปี	24	70.59	9	26.47	1	2.94	34
รวม	134	54.03	69	27.82	45	18.15	248

แผนภูมิที่ 5-7 แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มที่เตรียมที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามอายุ

1.4 ประเภทข้าราชการ

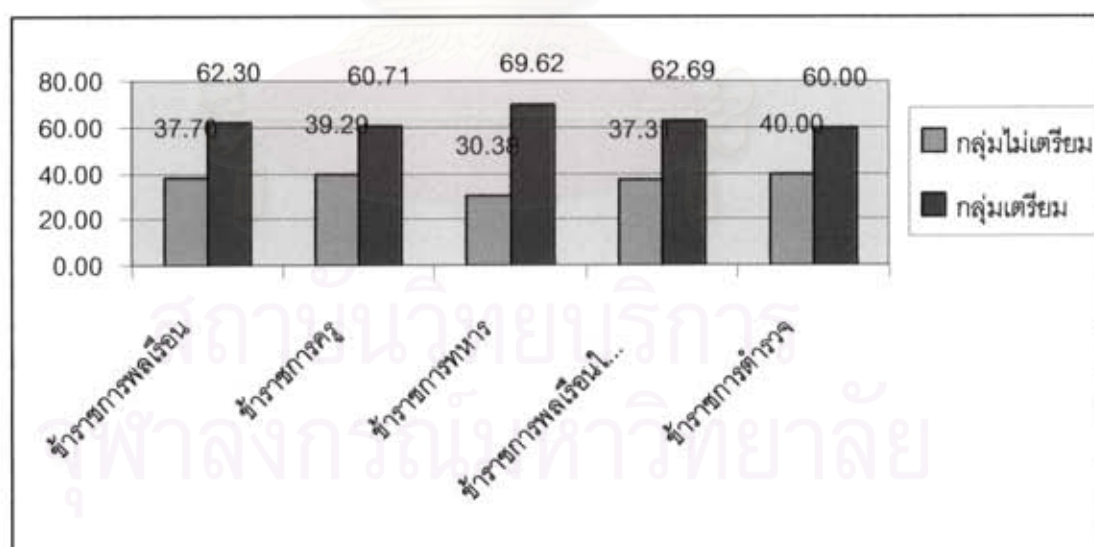
เมื่อพิจารณาตามประเภทข้าราชการ พบว่า ข้าราชการทหาร มีการเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.62 ซึ่งรองลงมาคือ ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 62.69 ซึ่งสัดส่วนใกล้เคียงกับข้าราชการพลเรือน คิดเป็นร้อยละ 62.30 รองลงมาคือ ข้าราชการครู คิดเป็นร้อยละ 62.30 และ ข้าราชการตำรวจ คิดเป็นร้อยละ 60 ดังตารางที่ 5- สำหรับกลุ่มที่ไม่เตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัยนั้น พบว่า ข้าราชการตำรวจไม่มีการเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40 ซึ่งสัดส่วนใกล้เคียงกับข้าราชการครู คิดเป็นร้อยละ 38.29 รองลงมาคือข้าราชการพลเรือนและข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 37.70 และ 37.31 ตามลำดับ และข้าราชการทหารที่ไม่มีการเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 30.38 ดังตารางที่ 5-65

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5-65 แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามประเภทข้าราชการ

การวางแผนเตรียม ด้านที่อยู่อาศัย	จำนวน ทั้งหมด	กลุ่มไม่เตรียม		กลุ่มเตรียม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการพลเรือน	122	46	37.70	76	62.30
ข้าราชการครู	84	33	39.29	51	60.71
ข้าราชการทหาร	79	24	30.38	55	69.62
ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย	67	25	37.31	42	62.69
ข้าราชการตำรวจ	40	16	40.00	24	60.00
รวม	392	144		248	

แผนภูมิที่ 5-8 แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามประเภทข้าราชการ

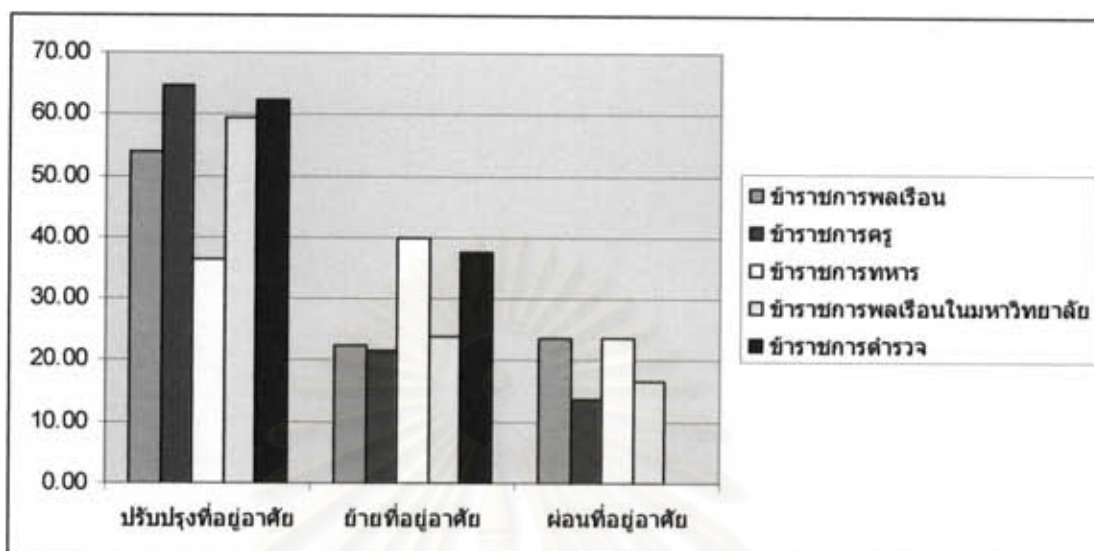
เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนเฉพาะกลุ่มที่เตรียมที่อยู่อาศัย พบว่า
 กลุ่มที่ปรับปรุงที่อยู่อาศัย คือ กลุ่มข้าราชการครูมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.71
 รองลงมาคือ กลุ่มข้าราชการตำรวจ คิดเป็นร้อยละ 62.50
 กลุ่มที่ย้ายที่อยู่อาศัย คือ กลุ่มข้าราชการทหารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40
 รองลงมาคือ กลุ่มข้าราชการตำรวจ คิดเป็นร้อยละ 37.50
 กลุ่มที่ผ่อนที่อยู่อาศัย คือ กลุ่มข้าราชการพลเรือนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ
 23.68 ซึ่งมีสัดส่วนใกล้เคียงกับข้าราชการทหาร คิดเป็นร้อยละ 23.64 ดังตารางที่ 5-66

ตารางที่ 5-66 แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มที่เตรียมที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตาม
 ประเภทข้าราชการ

การวางแผนเตรียม ด้านที่อยู่อาศัย	ปรับปรุง ที่อยู่อาศัย		ย้าย ที่อยู่อาศัย		ผ่อน ที่อยู่อาศัย		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ข้าราชการพลเรือน	41	53.95	17	22.37	18	23.68	76
ข้าราชการครู	33	64.71	11	21.57	7	13.73	51
ข้าราชการทหาร	20	36.36	22	40.00	13	23.64	55
ข้าราชการพลเรือน ในมหาวิทยาลัย	25	59.52	10	23.81	7	16.67	42
ข้าราชการตำรวจ	15	62.50	9	37.50	0	0.00	24
รวม	134	54.03	69	27.82	45	18.15	248

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 5-9 แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มที่เตรียมที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามประเภทข้าราชการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.5 รายได้

รายได้ต่อบุคคลต่อเดือน

เมื่อพิจารณาระดับรายได้ต่อบุคคลต่อเดือน พบว่า กลุ่มที่เตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อบุคคลต่อเดือน 20,001-30,000 บาท จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 37.10 ของกลุ่มที่เตรียมทั้งหมด รองลงมาคือ มีรายได้ต่อบุคคลต่อเดือน 30,001-40,000 บาท จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 33.87 ของกลุ่มที่เตรียมทั้งหมด ดังตารางที่ 5-68 แต่เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของระดับรายได้ต่อบุคคลต่อเดือน พบว่า ระดับรายได้ต่อบุคคลต่อเดือน 60,000 บาท ขึ้นไป จะมีสัดส่วนในการเตรียมด้านที่อยู่อาศัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ กลุ่มระดับรายได้ต่อบุคคลต่อเดือน ต่ำกว่า 60,000 บาท ซึ่งจะมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน ดังนี้ กลุ่มระดับรายได้ 10,000 – 20,000 บาท กลุ่มระดับรายได้ 20,000 – 30,000 บาท กลุ่มระดับรายได้ 30,000 – 40,000 บาท กลุ่มระดับรายได้ 40,000 – 50,000 บาท กลุ่มระดับรายได้ 50,000 – 60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 64.58 63.89 62.22 57.14 และ 40.00 ตามลำดับ ดังตารางที่ 5-67

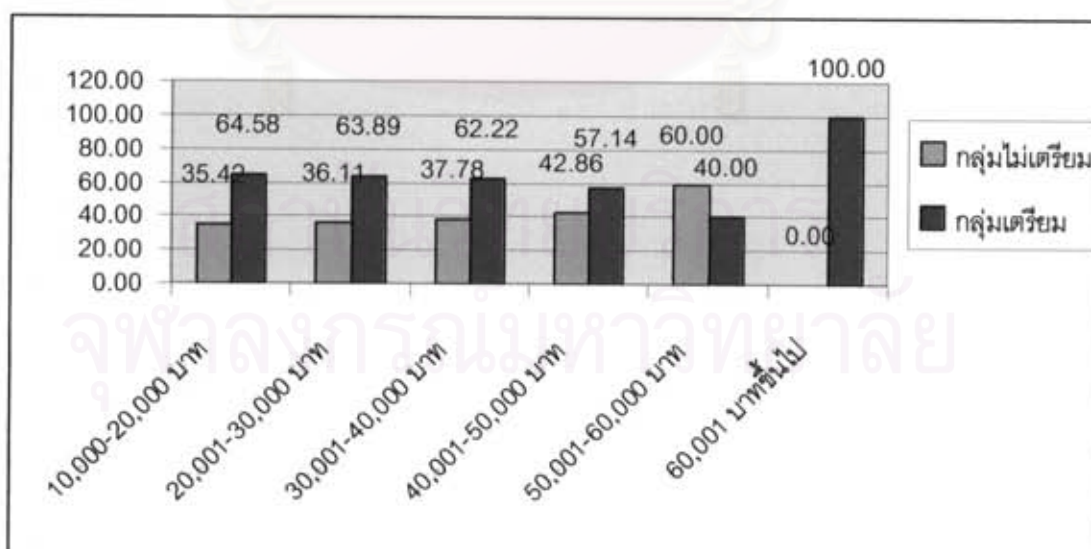
สำหรับกลุ่มที่ไม่เตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัยนั้น ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อบุคคลต่อเดือน 20,001-30,000 บาท จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 36.11 ของกลุ่มที่ไม่เตรียมทั้งหมด และรองลงมาคือ มีรายได้ต่อบุคคลต่อเดือน 30,001-40,000 บาท จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 35.41 ของกลุ่มที่ไม่เตรียมทั้งหมด ดังตารางที่ 5-68 แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างรายได้ พบว่า ช่วงรายได้ 30,001-40,000 บาท มีสัดส่วนในการไม่เตรียมมากกว่าช่วงรายได้ 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.78 และ 36.11 ตามลำดับ ดังตารางที่ 5-67

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5-67 แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามประเภทรายได้ต่อบุคคลต่อเดือน

การวางแผนเตรียม ด้านที่อยู่อาศัย (รายได้)	จำนวน	กลุ่มไม่เตรียม		กลุ่มเตรียม	
		ทั้งหมด	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
10,000-20,000 บาท	48	17	35.42	31	64.58
20,001-30,000 บาท	144	52	36.11	92	63.89
30,001-40,000 บาท	135	51	37.78	84	62.22
40,001-50,000 บาท	42	18	42.86	24	57.14
50,001-60,000 บาท	10	6	60	4	40
60,001 บาทขึ้นไป	13	0	0	13	100
รวม	392	144		248	

แผนภูมิที่ 5-10 แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามประเภทรายได้ต่อบุคคลต่อเดือน

ตารางที่ 5-68 แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามประเภทรายได้ต่อบุคคลต่อเดือน

การวางแผนเตรียม	จำนวน	กลุ่มไม่เตรียม		กลุ่มเตรียม	
		ทั้งหมด	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
10,000-20,000 บาท	48	17	11.81	31	12.50
20,001-30,000 บาท	144	52	36.11	92	37.10
30,001-40,000 บาท	135	51	35.42	84	33.87
40,001-50,000 บาท	42	18	12.50	24	9.68
50,001-60,000 บาท	10	6	4.17	4	1.61
60,001 บาทขึ้นไป	13	0	0.00	13	5.24
รวม	392	144	100.00	248	100.00

เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มที่เตรียมที่อยู่อาศัย พบว่า กลุ่มที่ปรับปรุงที่อยู่อาศัย และ กลุ่มที่ผ่อนที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่จะมีระดับรายได้ที่ 20,001 -30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.31 และ 46.67 ตามลำดับ รองลงมา คือ มีระดับรายได้ที่ 30,001 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.84 และ 33.33 ตามลำดับ ดังตารางที่ 5-69

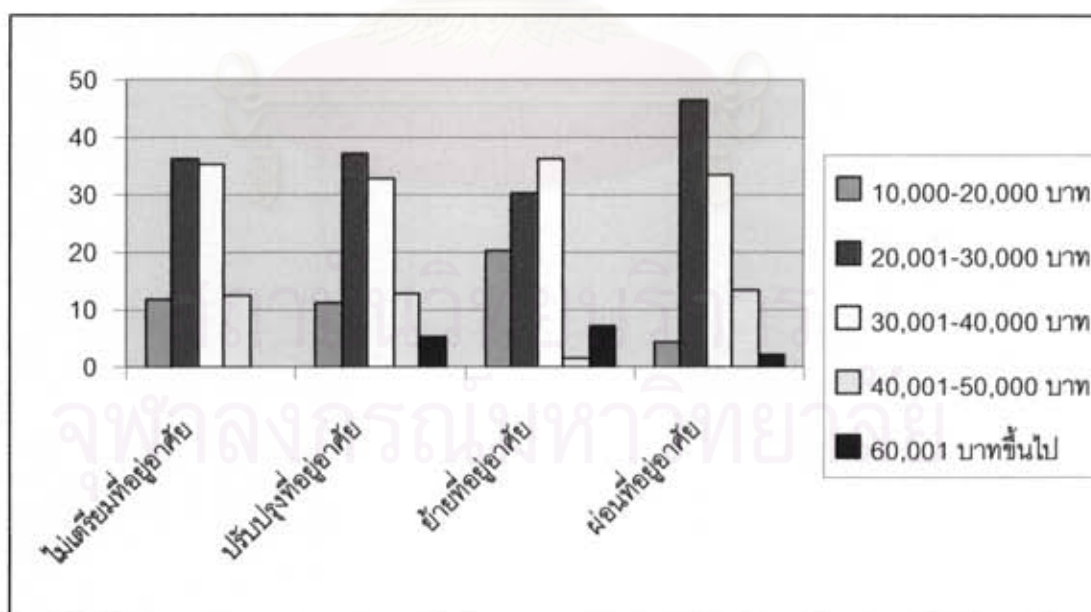
ส่วนกลุ่มที่ย้ายที่อยู่อาศัย พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับรายได้ที่ 30,001 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.23 รองลงมา คือ ระดับรายได้ที่ 20,001 -30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.43 ดังตารางที่ 5-69

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5-69 แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มที่เตรียมที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามรายได้

การวางแผนเตรียม ด้านที่อยู่อาศัย	ปรับปรุง ที่อยู่อาศัย		ย้าย ที่อยู่อาศัย		ผ่อน ที่อยู่อาศัย		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
10,000-20,000 บาท	15	11.19	14	20.29	2	4.44	31
20,001-30,000 บาท	50	37.31	21	30.43	21	46.67	92
30,001-40,000 บาท	44	32.84	25	36.23	15	33.33	84
40,001-50,000 บาท	17	12.69	1	1.45	6	13.33	24
50,001-60,000 บาท	1	0.75	3	4.35	0	0.00	4
60,001 บาทขึ้นไป	7	5.22	5	7.25	1	2.22	13
รวม	134	100.00	69	100.00	45	100.00	248

แผนภูมิที่ 5-11 แสดงการเปรียบเทียบระดับรายได้ของทุกกลุ่ม

1.6 กรรมสิทธิ์ของที่อยู่อาศัยปัจจุบัน

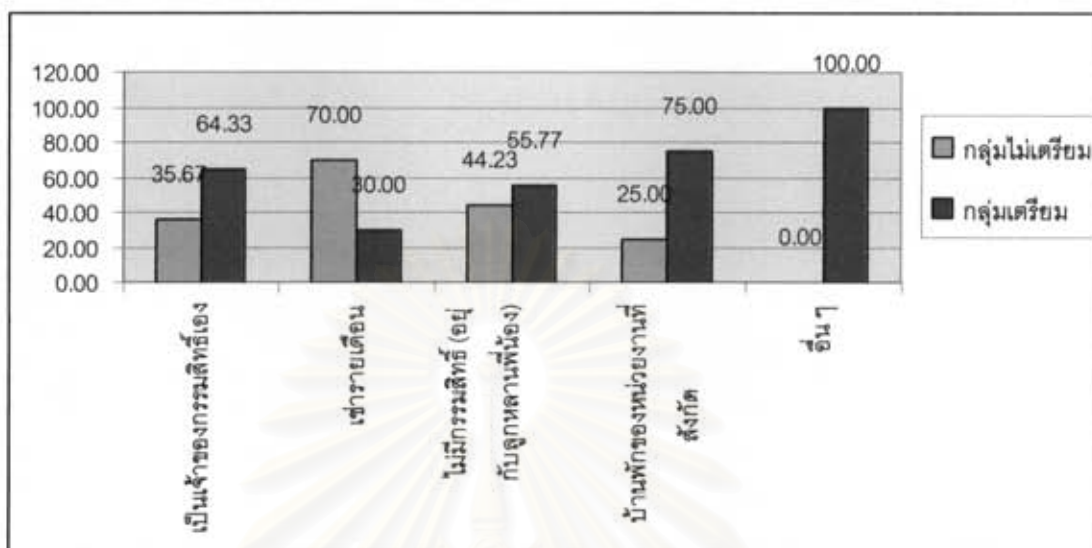
เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างกรรมสิทธิ์ของที่อยู่อาศัยปัจจุบัน พบว่า กลุ่มอื่นๆ เช่น เซารายปี เป็นต้น เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนในการเตรียมด้านที่อยู่อาศัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 สัดส่วนรองลงมาคือ กลุ่มที่กรรมสิทธิ์เป็นของบ้านพักของหน่วยงานที่สังกัด คิดเป็นร้อยละ 75 กลุ่มที่กรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เอง คิดเป็นร้อยละ 64.33 กลุ่มไม่มีกรรมสิทธิ์เป็นของตัวเอง เช่นอยู่อาศัยกับญาติ พี่น้อง เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 55.77 และกลุ่มที่กรรมสิทธิ์เป็นเช่ารายเดือน คิดเป็นร้อยละ 30 ดังตารางที่ 5-70

ตารางที่ 5-70 แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามกรรมสิทธิ์ของที่อยู่อาศัยปัจจุบัน

การวางแผนเตรียม ด้านที่อยู่อาศัย	กลุ่มไม่เตรียม		กลุ่มเตรียม		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เอง	107	35.67	193	64.33	300
เช่ารายเดือน	7	70.00	3	30.00	10
ไม่มีกรรมสิทธิ์	23	44.23	29	55.77	52
บ้านพักของหน่วยงานที่สังกัด	7	25.00	21	75.00	28
อื่นๆ	0	0.00	2	100.00	2
รวม	144		248		392

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 5-12 แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามกรรมสิทธิ์ของที่อยู่อาศัยปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มเตรียมที่อยู่อาศัย ดังตารางที่ 5-71 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างกรรมสิทธิ์ของที่อยู่ปัจจุบันกับกลุ่มที่เตรียมที่อยู่อาศัย กลุ่มที่ปรับปรุงที่อยู่อาศัย มีกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เอง มีสัดส่วนมากที่สุด ร้อยละ 60.62 สัดส่วนรองลงมาคือไม่มีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเอง ร้อยละ 55.17

กลุ่มที่ย้ายที่อยู่อาศัย มีกรรมสิทธิ์เช่ารายเดือนมีสัดส่วนมากที่สุด ร้อยละ 100 สัดส่วนรองลงมาคือ กรรมสิทธิ์เป็นของหน่วยงานต้นสังกัด ร้อยละ 90.48

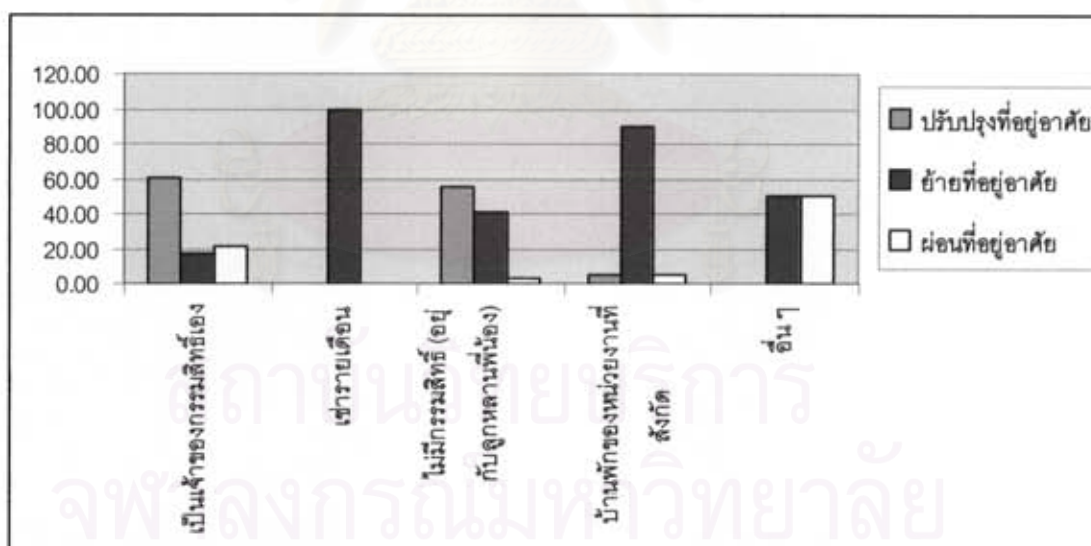
กลุ่มที่ผ่อนที่อยู่อาศัย มีกรรมสิทธิ์ อื่นๆ เช่น เช่ารายปี เป็นต้น มีสัดส่วนมากที่สุด ร้อยละ 50 สัดส่วนรองลงมาคือ เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เอง ร้อยละ 21.76

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5-71 แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มที่เตรียมที่อยู่อาศัย โดยจำแนกตามกรรมสิทธิ์ที่อยู่ปัจจุบัน

การวางแผนเตรียม ด้านที่อยู่อาศัย	ปรับปรุง ที่อยู่อาศัย		ย้าย ที่อยู่อาศัย		ผ่อน ที่อยู่อาศัย		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เอง	117	60.62	34	17.62	42	21.76	193
เช่ารายเดือน	0	0.00	3	100.00	0	0.00	3
ไม่มีกรรมสิทธิ์	16	55.17	12	41.38	1	3.45	29
บ้านพักของหน่วยงานที่สังกัด	1	4.76	19	90.48	1	4.76	21
อื่น ๆ	0	0.00	1	50.00	1	50.00	2
รวม	134		69		45		248

แผนภูมิที่ 5-13 แสดงการเปรียบเทียบเฉพาะกลุ่มที่เตรียมที่อยู่อาศัย โดยจำแนกตามกรรมสิทธิ์ที่อยู่ปัจจุบัน

1.5 ปัญหาที่อยู่อาศัย

เมื่อพิจารณาปัญหาที่อยู่อาศัย พบว่า กลุ่มไม่เตรียมและกลุ่มเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาด้านที่อยู่อาศัย จำนวน 257 คนและ 146 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 77.08 และ 58.87 ตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างปัญหาด้านที่อยู่อาศัย พบว่า กลุ่มที่มีปัญหาด้านที่อยู่อาศัย เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนในการเตรียมที่อยู่อาศัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.56 ดังตารางที่ 5-72

ตารางที่ 5-72 แสดงการเปรียบเทียบกลุ่มที่ไม่มีเตรียมและกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยโดยจำแนกตามปัญหาที่อยู่อาศัย

ปัญหา	จำนวน	กลุ่มไม่เตรียม		กลุ่มเตรียม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านที่อยู่อาศัย	ทั้งหมด	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มี	135	33	24.44	102	75.56
ไม่มี	257	111	43.19	146	56.81
รวม	392	144		248	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของเฉพาะกลุ่ม

2.1 กลุ่มที่ไม่มีการเตรียม

สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย

2.1.1 สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยกับอายุ

เมื่อพิจารณาสาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยกับอายุ ดังตารางที่ 5-73 พบว่า

ช่วงอายุ 55-59 ปี ส่วนใหญ่สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย เพราะว่า มีบ้านเป็นของตนเองแล้ว คิดเป็นร้อยละ 76.13 รองลงมาคือ ไปอยู่อาศัยกับลูกหลาน พี่น้อง และญาติ คิดเป็นร้อยละ 7.10 และสาเหตุอื่นๆ เช่น ไม่อยากเป็นหนี้เพราะอายุมากแล้ว ซึ่งมีสัดส่วนเท่ากับ ราคาที่อยู่อาศัยมีราคาสูง คิดเป็นร้อยละ 4.52

ช่วงอายุ 60-64 ปี ส่วนใหญ่สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย พบว่า มีบ้านเป็นของตนเองแล้ว คิดเป็นร้อยละ 80.85 รองลงมาคือ สาเหตุอื่น ๆ เช่น ไม่อยากเป็นหนี้เพราะมีอายุมากแล้ว คิดเป็นร้อยละ 9.62

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า ทุกกลุ่มอายุ ส่วนใหญ่สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย พบว่า มีบ้านเป็นของตนเองแล้ว เป็นสาเหตุหลัก

ตารางที่ 5-73 แสดงสาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยกับอายุของกลุ่มตัวอย่าง

สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย	55-59 ปี		60-64 ปี		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
มีบ้านเป็นของตนเองแล้ว	118	76.13	17	80.95	135
รายได้ไม่เพียงพอ	4	2.58	0	0.00	4
ราคาที่อยู่อาศัยมีราคาสูง	7	4.52	1	4.76	8
หนี้สินด้านอื่นๆสูง	6	3.87	1	4.76	7
ต้องการเช่าที่อยู่อาศัย	2	1.29	0	0.00	2
ไปอยู่อาศัยกับลูกหลาน/พี่น้อง/ญาติ	11	7.10	0	0.00	11
อื่นๆ	7	4.52	2	9.52	9
รวม	155	100.00	21	100.00	176

2.1.2 สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยกับรายได้

เมื่อพิจารณาสาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยกับรายได้ ดังตารางที่ 5-74 พบว่า

กลุ่มรายได้ 10,000-20,000 บาท ส่วนใหญ่สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยพบว่า มีสาเหตุมีบ้านเป็นของตนเองแล้ว ร้อยละ 40.63 รองลงมาคือ ราคาที่อยู่อาศัยสูง คิดเป็นร้อยละ 18.75 มีภาระหนี้สินด้านต่าง ๆ สูง คิดเป็นร้อยละ 15.63

กลุ่มรายได้ 20,001-30,000 บาท ส่วนใหญ่สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยพบว่า มีสาเหตุหลักคือมีบ้านเป็นของตนเองแล้ว ร้อยละ 80.95 รองลงมาคือ สาเหตุอื่น ๆ เช่น ไม่อยากเป็นหนี้สินเพราะอายุมากแล้ว เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 7.94 และ ไปอยู่อาศัยกับลูกหลานญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 4.76

กลุ่มรายได้ 30,001-40,000 บาท ส่วนใหญ่สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยพบว่า มีสาเหตุหลักคือ มีบ้านเป็นของตนเองแล้ว คิดเป็นร้อยละ 85.45 รองลงมาคือ ไปอยู่อาศัยกับลูกหลาน ญาติพี่น้อง ซึ่งมีสัดส่วนเท่ากับ สาเหตุอื่นๆ เช่นไม่ยอมเป็นหนี้สินเพราะอายุมากแล้ว เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 5.45

กลุ่มรายได้ 40,001-50,000 บาท ส่วนใหญ่สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยพบว่า มีบ้านเป็นของตนเองแล้ว คิดเป็นร้อยละ 100

กลุ่มรายได้ 50,000-60,000 บาท ส่วนใหญ่สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยพบว่า มีบ้านเป็นของตนเองแล้ว คิดเป็นร้อยละ 75 รองลงมา คือ ไปอยู่อาศัยกับลูกหลาน ญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 25

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบกับทุกกลุ่มรายได้ กลุ่มรายได้ 10,000-20,000 บาท นั้น มีสัดส่วนการมีบ้านเป็นของตนเองน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งจะมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 5-74 แสดงสาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยกับระดับรายได้

สาเหตุที่ไม่มีการ เตรียมการด้านที่อยู่อาศัย	ระดับรายได้						รวม
	10,000- 20,000 บาท	20,001- 30,000 บาท	30,001- 40,000 บาท	40,001- 50,000 บาท	50,001- 60,000 บาท	60,001 บาท ขึ้นไป	
มีบ้านเป็นของตนเองแล้ว	13 (40.63)	51 (80.95)	47 (85.45)	18 (100.00)	6 (75.00)	0 (0.00)	135
รายได้ไม่เพียงพอ	3 (9.38)	1 (1.59)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	4
ราคาที่อยู่อาศัยมีราคาสูง	6 (18.75)	1 (1.59)	1 (1.82)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	8
หนี้สินด้านอื่นๆสูง	5 (15.63)	1 (1.59)	1 (1.82)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	7
ต้องการเช่าที่อยู่อาศัย	1 (3.13)	1 (1.59)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	2
ไปอยู่อาศัยกับลูกหลาน/พี่น้อง/ญาติ	3 (9.38)	3 (4.76)	3 (5.45)	0 (0.00)	2 (25.00)	0 (0.00)	11
อื่นๆ	1 (3.13)	5 (7.94)	3 (5.45)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	9
รวม	32	63	55	18	8	0	176

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.1.3 สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยกับกรรมสิทธิ์ของที่อยู่ปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาสาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยกับกรรมสิทธิ์ของที่อยู่ปัจจุบัน ดังตารางที่ 5-75 พบว่า

กลุ่มที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เอง ส่วนใหญ่สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยพบว่า มีบ้านเป็นของตนเองแล้ว คิดเป็นร้อยละ 93.86 รองลงมาคือ สาเหตุอื่น ๆ เช่น ไม่อยากเป็นหนี้เพราะอายุมากแล้ว เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 5.26

กลุ่มที่เช่ารายเดือน ส่วนใหญ่สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย พบว่า มีบ้านเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 36.36 รองลงมาคือ ต้องการเช่าที่อยู่อาศัยต่อไป ซึ่งมีสัดส่วนเท่ากับไปอยู่อาศัยกับลูกหลาน ญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 18.18

กลุ่มที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ เช่น กรรมสิทธิ์เป็นของลูกหลาน ญาติพี่น้อง เป็นต้น ส่วนใหญ่สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย พบว่า มีบ้านเป็นของตนเองแล้ว คิดเป็นร้อยละ 63.64 รองลงมาคือ ไปอยู่อาศัยกับลูกหลาน ญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 15.15

กลุ่มที่กรรมสิทธิ์เป็นของหน่วยงานที่สังกัด ส่วนใหญ่สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย พบว่า ต้องการไปอยู่อาศัยกับลูกหลาน ญาติพี่น้อง ซึ่งมีสัดส่วนเท่ากับ ราคาที่อยู่อาศัยมีราคาสูง คิดเป็นร้อยละ 25 รองลงมาคือ มีบ้านเป็นของตนเองแล้ว และรายได้ไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 18.75

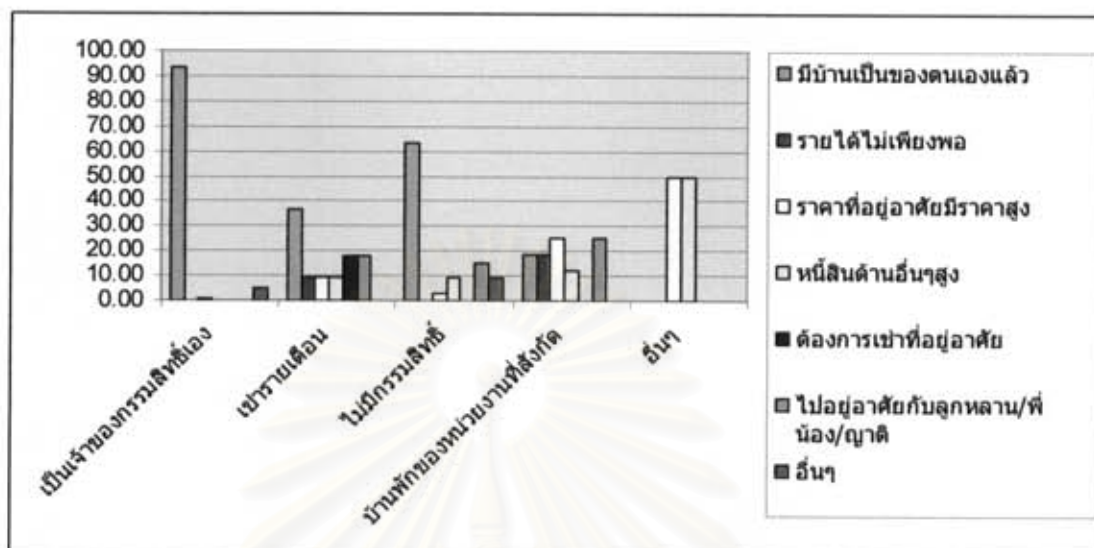
กลุ่มที่มีกรรมสิทธิ์เป็นอื่นๆ เช่น เช่ารายปี เช่าที่ดิน เป็นต้น พบว่า มีสาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย กับหนี้สินด้านอื่นๆ สูง คิดเป็นร้อยละ 50

จากข้อมูลพบว่า กลุ่มที่มีเจ้าของกรรมสิทธิ์เองนั้นส่วนใหญ่สาเหตุหลักคือ มีบ้านเป็นของตนเองแล้ว จึงไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย ส่วนกลุ่มอื่นๆ ที่ไม่มีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเองนั้นพบว่า สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยที่พบเหมือนกัน คือ ต้องการไปอยู่อาศัยกับลูกหลาน และญาติพี่น้อง

ตารางที่ 5-75 แสดงสาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยกับกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน

สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย	กรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน					รวม
	เจ้าของกรรมสิทธิ์เอง	เช่ารายเดือน	ไม่มีกรรมสิทธิ์	บ้านพักของหน่วยงานที่สังกัด	อื่นๆ	
มีบ้านเป็นของตนเองแล้ว	107 (93.86)	4 (36.36)	21 (63.64)	3 (18.75)	0 (0.00)	135
รายได้ไม่เพียงพอ	0 (0.00)	1 (9.09)	0 (0.00)	3 (18.75)	0 (0.00)	4
ราคาที่อยู่อาศัยมีราคาสูง	1 (0.88)	1 (9.09)	1 (3.03)	4 (25.00)	1 (50.00)	8
หนี้สินด้านอื่นๆสูง	0 (0.00)	1 (9.09)	3 (9.09)	2 (12.50)	1 (50.00)	7
ต้องการเช่าที่อยู่อาศัย	0 (0.00)	2 (18.18)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	2
ไปอยู่อาศัยกับลูกหลาน/พี่น้อง/ญาติ	0 (0.00)	2 (18.18)	5 (15.15)	4 (25.00)	0 (0.00)	11
อื่นๆ	6 (5.26)	0 (0.00)	3 (9.09)	0 (0.00)	0 (0.00)	9
รวม	114	11	33	16	2	176

แผนภูมิที่ 5-14 แสดงสาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยกับกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2 การวางแผนด้านที่อยู่อาศัยกับปัญหาด้านที่อยู่อาศัย

เมื่อพิจารณาภาพรวมของการวางแผนด้านที่อยู่อาศัยกับปัญหาด้านที่อยู่อาศัย พบว่า มีกลุ่มที่มีปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและมีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยมากที่สุด ร้อยละ 75.56 ซึ่งพบว่าในกลุ่มที่เตรียมการด้านที่อยู่อาศัยและมีปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย นั้น มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยดังนี้ คือ ปรับปรุงที่อยู่อาศัยมากที่สุด ร้อยละ 49.02 รองลงมาคือ ย้ายที่อยู่อาศัย ร้อยละ 37.25 และผ่อนชำระที่อยู่อาศัย ร้อยละ 13.73 ดังตารางที่ 5-76

ตารางที่ 5-76 แสดงการวางแผนด้านที่อยู่อาศัยกับปัญหาด้านที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง

การวางแผนด้านที่อยู่อาศัย	ไม่มีปัญหา		มีปัญหา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เตรียมการด้านที่อยู่อาศัย	111	43.19	33	24.44
เตรียมการด้านที่อยู่อาศัย	146	56.81	102	75.56
รวม	257	100	135	100
ปรับปรุงที่อยู่อาศัย	84	57.54	50	49.02
ย้ายที่อยู่อาศัย	31	21.23	38	37.25
ผ่อนชำระที่อยู่อาศัย	31	21.23	14	13.73
รวม	146	100	102	100

แต่พบว่ามีกลุ่มที่มีปัญหาแต่ไม่มีการวางแผนเตรียมด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นกลุ่มที่น่าสนใจ เมื่อนำไปวิเคราะห์เพิ่มเติม พบว่าดังนี้

กลุ่มที่ไม่เตรียมและมีปัญหาด้านที่อยู่อาศัย

2.2.1 อายุ

เมื่อพิจารณาช่วงอายุของกลุ่มที่ไม่มีเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย และเป็นกลุ่มที่มีปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นช่วงอายุ 55-59 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 93.94 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 60-64 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 93.94 ดังตารางที่ 5-77

ตารางที่ 5-77 แสดงอายุของกลุ่มที่ไม่เตรียมการด้านที่อยู่อาศัยและมีปัญหาที่อยู่อาศัย

ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
ช่วง 55-59 ปี	31	93.94
ช่วง 60-64 ปี	2	6.06
รวม	33	100.00

2.2.2 ประเภทข้าราชการ

เมื่อพิจารณาสัดส่วนของประเภทข้าราชการของกลุ่มที่ไม่ได้เตรียมการด้านที่อยู่อาศัย และเป็นกลุ่มที่มีปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย พบว่า เป็นข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย มากที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 11.94 รองลงมาคือ ข้าราชการครู จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 10.71 ข้าราชการตำรวจ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ข้าราชการทหาร จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.33 และข้าราชการพลเรือน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.74 ดังตารางที่ 5-78

ตารางที่ 5-78 แสดงประเภทข้าราชการของกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยและมีปัญหาด้านที่อยู่อาศัย

ประเภทข้าราชการ	จำนวนทั้งหมด	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการพลเรือน	122	7	5.74
ข้าราชการครู	84	9	10.71
ข้าราชการทหาร	79	5	6.33
ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย	67	8	11.94
ข้าราชการตำรวจ	40	4	10.00
รวม	392	33	

2.2.3 ระดับรายได้

เมื่อพิจารณาระดับรายได้ของกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยและเป็นกลุ่มที่มีปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย จำนวนทั้งหมด 33 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีระดับรายได้ 30,001 - 40,000 บาท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 39.39 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีระดับรายได้ 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 กลุ่มที่มีระดับรายได้ 10,000 - 20,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 21.21 และกลุ่มที่มีระดับรายได้ 50,000-60,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.06 ดังตารางที่ 5-79

ตารางที่ 5-79 แสดงระดับรายได้ของกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยและเป็นกลุ่มที่มีปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

ระดับรายได้	จำนวน	ร้อยละ
10,000-20,000 บาท	7	21.21
20,001-30,000 บาท	11	33.33
30,001-40,000 บาท	13	39.39
40,001-50,000 บาท	0	0.00
50,001-60,000 บาท	2	6.06
60,001 บาทขึ้นไป	0	0.00
รวม	31	100.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2.4 ทัศนคติของที่อยู่อาศัยปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาทัศนคติของที่อยู่อาศัยปัจจุบันของกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยและเป็นกลุ่มที่มีปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย จำนวนทั้งหมด 33 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เอง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาคือ ไม่มีกรรมสิทธิ์ ทัศนคติเป็นของลูกหลานญาติพี่น้อง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 15.15 ทัศนคติเป็นของหน่วยงานที่สังกัด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 12.12 และเช่ารายเดือน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.06 ดังตารางที่ 5-80

ตารางที่ 5-80 แสดงทัศนคติของที่อยู่ปัจจุบันของกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยและเป็นกลุ่มที่มีปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

ทัศนคติของที่อยู่ปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เอง	22	66.67
เช่ารายเดือน	2	6.06
ไม่มีกรรมสิทธิ์	5	15.15
บ้านพักของหน่วยงานที่สังกัด	4	12.12
อื่นๆ	0	0.00
รวม	33	100.00

2.2.5 สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย

เมื่อพิจารณาสาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยและเป็นกลุ่มที่มีปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย จำนวนทั้งหมด 33 คน พบว่าส่วนใหญ่มีสาเหตุหลักคือ มีบ้านเป็นของตนเองแล้ว คิดเป็นร้อยละ 63.04 รองลงมาคือ สาเหตุอื่น ๆ เช่น ไม่อยากเป็นหนี้เพราะอายุมากแล้ว เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 10.87 หนี้สินด้านอื่น ๆ สูง คิดเป็นร้อยละ 8.70 ราคาที่อยู่อาศัยมีราคาสูง คิดเป็นร้อยละ 6.52 และรายได้ไม่เพียงพอซึ่งมีสัดส่วนเท่ากับไปอยู่อาศัยกับลูกหลาน ญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 4.35 ดังตารางที่ 5-81

ตารางที่ 5-81 แสดงสาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของที่อยู่ปัจจุบันของกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยและเป็นกลุ่มที่มีปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
มีบ้านเป็นของตนเองแล้ว	29	63.04
รายได้ไม่เพียงพอ	2	4.35
ราคาที่อยู่อาศัยมีราคาสูง	3	6.52
หนี้สินด้านอื่น ๆ สูง	4	8.70
ต้องการเช่าที่อยู่อาศัย	1	2.17
ไปอยู่อาศัยกับลูกหลาน/พี่น้อง/ญาติ	2	4.35
อื่นๆ	5	10.87
รวม	46	100.00

บทที่ 6 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญในกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ สภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในกรุงเทพมหานครและเพื่อศึกษาการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในกรุงเทพมหานคร

ประชากรที่ศึกษา คือ ข้าราชการที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป จำนวน 19,204 คน ข้อมูลณ วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2549 โดยการศึกษาครั้งนี้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบอิงทฤษฎีของ YAMANE ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 392 ตัวอย่าง โดยในการเลือกกลุ่มตัวอย่างนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามกลุ่มช่วงอายุ และตามประเภทข้าราชการ โดยศึกษาจากประเภทข้าราชการที่มีจำนวนมากที่สุด 5 อันดับแรก จาก 12 ประเภทข้าราชการที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ดังนี้ ข้าราชการพลเรือน, ข้าราชการครู, ข้าราชการทหาร, ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยและข้าราชการตำรวจ ตามลำดับ

การวิจัยครั้งนี้การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาจึงมีการกำหนดเนื้อหาแบ่งออกเป็น 5 ประเด็นหลัก ได้แก่

1. ข้อมูลทั่วไปทางด้านลักษณะทางสังคม
2. ข้อมูลทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ
3. ข้อมูลด้านสภาพที่อยู่อาศัย
4. ข้อมูลด้านสภาพการอยู่อาศัย
5. ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย

โดยได้มีการนำไปทดสอบก่อนใช้จริง (Pilot Test) และนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้แบบสัมภาษณ์สมบูรณ์และง่ายแก่การเข้าใจ สุดท้ายนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS ซึ่งสามารถสรุปเนื้อหาและผลการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ สภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุสมาชิก กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในกรุงเทพมหานคร

จากจุดประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ สภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปตามประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

- 1.1 สรุปข้อมูลทั่วไปทางด้านลักษณะทางสังคม
- 1.2 สรุปข้อมูลทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ
- 1.3 สรุปข้อมูลด้านสภาพที่อยู่อาศัย
- 1.4 สรุปข้อมูลด้านสภาพการอยู่อาศัย

1.1 สรุปข้อมูลทั่วไปทางด้านลักษณะทางสังคม

จากการศึกษาผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.55 ซึ่งสอดคล้องกับสุทธิชัย จิตะพันธ์กุล และคณะเคยกล่าวไว้ในสถานะและปัญหาของผู้สูงอายุในประเทศไทยว่าประชากรสูงอายุร้อยละ 54 เป็นผู้สูงอายุหญิง โดยสัดส่วนผู้สูงอายุหญิงจะยิ่งมากในกลุ่มที่มีอายุมากขึ้น¹ และส่วนใหญ่เป็นช่วงอายุระหว่าง 55-59 ปี ร้อยละ 86.99 สาเหตุที่มีช่วงดังกล่าวมากทั้งนี้เนื่องมาจากพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ มาตรา 44 กำหนดไว้ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการสิ้นสุดลงเมื่อผู้นั้นออกจากราชการ จากสาเหตุข้างต้น ช่วงอายุระหว่าง 55-59 ปีเป็นช่วงที่ยังทำงานซึ่งไม่ได้เกษียณอายุ หรือออกจากราชการ ดังนั้นจึงมีช่วงอายุระหว่าง 55-59 ปี มากกว่าช่วงอายุอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพสมรสมากที่สุด ร้อยละ 69.13 และส่วนใหญ่มีบุตรจำนวน 2 คน ส่วนระดับการศึกษานั้นส่วนใหญ่ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 54.85 สำหรับโรคประจำตัวนั้น ส่วนใหญ่พบว่าไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 53.32 สำหรับกลุ่มที่มีโรคประจำตัว พบว่า เป็นโรคความดันโลหิตสูงมากที่สุด ร้อยละ 26.23 และเมื่อเจ็บป่วยพบว่า ผู้ที่ดูแลยามเจ็บป่วย คือ คู่สมรส ร้อยละ 47.96

1.2 สรุปข้อมูลทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ

¹ สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล และคณะ, รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการผู้สูงอายุในประเทศไทย รายงานการทบทวนองค์ความรู้และสถานการณ์ปัจจุบันตลอดจนข้อเสนอทางนโยบายและการวิจัย (กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2544).

ในการศึกษาการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญในกรุงเทพมหานครนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 392 ตัวอย่าง ได้ทำการศึกษาจากข้าราชการประเภทต่างๆ จำนวน 5 ประเภทจาก 12 ประเภทข้าราชการที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ดังนี้ ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการครู ข้าราชการทหาร ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย และข้าราชการตำรวจซึ่งได้มาจากการแบ่งสัดส่วนของจำนวนประชากรซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้าราชการพลเรือน ร้อยละ 31.12 และเวลาที่รับราชการส่วนใหญ่รับราชการเป็นเวลานานถึง 30-39 ปี ร้อยละ 75.51 ระดับรายได้ต่อบุคคลต่อเดือนพบว่าส่วนใหญ่มีระดับรายได้ต่อบุคคลต่อเดือนที่ 20,000 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.73 ส่วนระดับรายได้ต่อครอบครัวต่อเดือน ส่วนใหญ่ระดับรายได้ต่อครอบครัวต่อเดือนที่ 30,001 – 60,000 บาท ร้อยละ 47.70 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีระดับรายได้ปานกลาง

จากการศึกษาสามารถแบ่งกลุ่มตัวอย่างได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เกษียณอายุราชการ และกลุ่มที่ยังไม่ได้เกษียณอายุราชการ สำหรับสิทธิประโยชน์ของสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ในกรณีที่ยังไม่ได้เกษียณอายุราชการ ถ้าอายุราชการตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จะสามารถเลือกรับเงินบำเหน็จหรือเงินบำนาญอย่างใดอย่างหนึ่งจากกระทรวงการคลังและได้รับเงินอีกส่วนหนึ่งจากกองทุนบำเหน็จบำนาญ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มที่เกษียณอายุราชการเลือกรับเงินบำนาญทั้งหมดและจำนวนเงินบำนาญที่ได้รับนั้นอยู่ระหว่าง 10,000 – 20,000 บาท และ 20,000-30,000 บาท ในสัดส่วนที่เท่ากันร้อยละ 45.83 และส่วนใหญ่ได้รับเงินจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ จำนวนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 500,000 บาท ร้อยละ 45.83

สำหรับกลุ่มที่ยังไม่ได้เกษียณอายุราชการ พบว่า รายได้ที่คาดหวังที่จะได้รับในอนาคตนั้น ส่วนใหญ่คาดหวังจะได้รับเงินบำนาญและจำนวนเงินบำนาญส่วนใหญ่ที่คาดหวังจะได้รับอยู่ที่ 10,000-20,000 บาท ร้อยละ 34.69 ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุกลุ่มข้าราชการที่ได้ศึกษามาแล้วนั้นพบว่าผลสอดคล้องกับกลุ่มของข้าราชการตำรวจและกลุ่มของข้าราชการทหารในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งกลุ่มข้าราชการตำรวจคาดหวังเงินบำนาญที่จะได้รับประมาณเดือนละ 10,000-12,500 บาท² ซึ่งจะเห็นได้ว่าอยู่ในช่วงเดียวกันกับผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ และสำหรับกลุ่มข้าราชการทหารนั้นคาดหวังที่จะได้รับเงินบำนาญเป็นส่วนใหญ่

² สุทธิพงษ์ บุญฤทธิ์, "ความต้องการที่อยู่อาศัยเมื่อถึงวัยเกษียณอายุของข้าราชการตำรวจในเขตกรุงเทพมหานคร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาเคหการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538)

เช่นเดียวกันแต่ไม่ได้ระบุระดับรายได้ของเงินบำนาญที่คาดหวังที่จะได้รับในอนาคต³ และนอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างคาดหวังว่าจะได้รับเงินจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ 500,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 23.98

สำหรับการวางแผนการใช้จ่ายเงินบำเหน็จ เงินบำนาญและเงินจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการของกลุ่มตัวอย่างนั้น 5 อันดับแรกที่มีการวางแผนใช้จ่ายหลังการเกษียณอายุ คือ

อันดับ 1 นำไปเป็นค่าใช้จ่ายประจำเดือนหลังเกษียณอายุราชการ ร้อยละ 27.29

อันดับ 2 นำไปใช้ในการดูแลสุขภาพหลังเกษียณอายุราชการ ร้อยละ 22.26

อันดับ 3 นำไปฝากธนาคาร ร้อยละ 16.42

อันดับ 4 นำไปใช้จ่ายสำหรับด้านที่อยู่อาศัย เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าเช่า เป็นต้น ร้อยละ 14.24

อันดับ 5 นำไปชำระหนี้สินต่าง ๆ ร้อยละ 9.15

เมื่อดูถึงโครงสร้างค่าใช้จ่ายของแต่ละเดือนของกลุ่มตัวอย่าง จากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายทั่วไป 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 34.44 มีค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท ร้อยละ 44.39 มีค่าใช้จ่ายสำหรับที่อยู่อาศัย เช่น ค่าเช่า ค่าผ่อนชำระที่อยู่อาศัย เป็นต้น 5,001 - 10,000 บาท ร้อยละ 4.85 มีค่าใช้จ่ายเพื่อที่อยู่อาศัย เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ เป็นต้น 1,001 - 2,000บาท ร้อยละ 31.89 และมีค่าใช้จ่ายด้านอื่น ๆ เช่น ทำบุญ ค่าภาษีสังคม ค่าน้ำมัน ค่าโทรศัพท์ เป็นต้น ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 17.35

1.3 สรุปข้อมูลด้านสภาพที่อยู่อาศัย

ผลการศึกษาพบว่า ประเภทของที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่เป็นบ้านเดี่ยว ร้อยละ 61.48 กรรมสิทธิ์ของที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เอง ร้อยละ 76.53 และระยะเวลาในการอยู่อาศัยส่วนใหญ่อาศัยในที่อยู่ปัจจุบันเป็นเวลานาน มากกว่า 20 ปีขึ้นไป ร้อยละ 43.62 สำหรับทำเลที่ตั้งที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานครเมืองชั้นกลาง ได้แก่ เขตดอนเมือง, เขตตลิ่งชัน, เขตทวีวัฒนา, เขตบางกะปิ, เขตบางเขน, เขตบางแค, เขตบางนา, เขตบึงกุ่ม, เขตราชบุรีบูรณะ, เขตลาดพร้าว, เขตหนองแขม, เขตหลักสี่ เป็นต้น ร้อยละ 32.65 และปัญหาด้าน

³ นัญชลักษณ์ บุญยไพฑูริกุล, "การเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยเมื่อเกษียณอายุของทหารอากาศระดับประทวน," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาเคหกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548).

ที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาด้านที่อยู่อาศัย ร้อยละ 65.6 สำหรับกลุ่มที่มีปัญหาด้านที่อยู่อาศัยพบว่าปัญหาที่มีเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย 3 อันดับแรกคือ

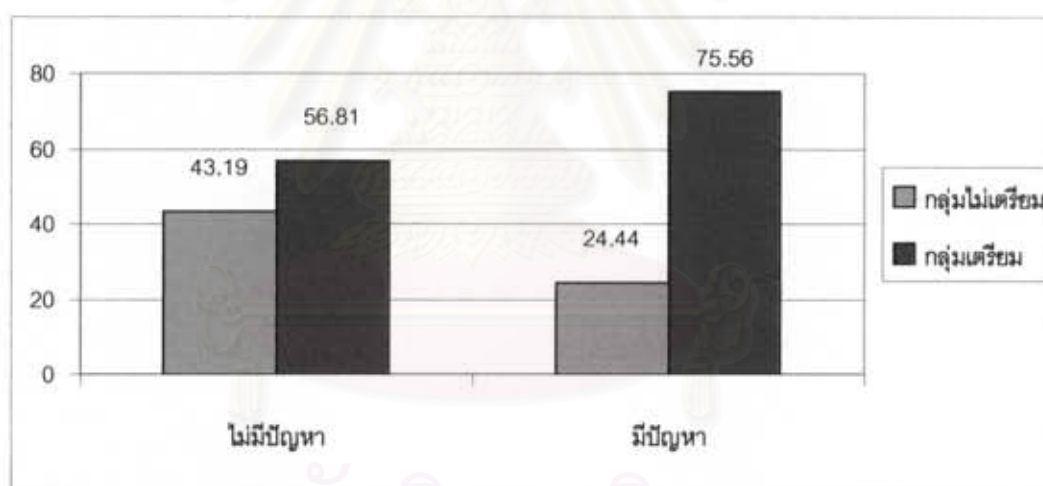
อันดับ 1 ปัญหาด้านตัวอาคาร เช่น สภาพอาคารชำรุดทรุดโทรม เป็นต้น ร้อยละ 35.95

อันดับ 2 ปัญหาการใช้พื้นที่ เช่น ที่อยู่อาศัยมีพื้นที่ใช้สอยไม่เพียงพอ เป็นต้น ร้อยละ 20.25

อันดับ 3 ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมคือ มีมลภาวะด้านต่างๆ เป็นต้น ร้อยละ 17.36

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนด้านที่อยู่อาศัยกับปัญหาด้านที่อยู่อาศัยพบว่า มีกลุ่มที่มีปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและมีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยมากที่สุด ร้อยละ 75.56 แสดงดังแผนภูมิที่ 6-1 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย

แผนภูมิที่ 6-1 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างการวางแผนด้านที่อยู่อาศัยกับปัญหาด้านที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับกลุ่มที่มีปัญหาแต่ไม่มีการวางแผนเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย จำนวน 33 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 24.44 นั้นเป็นกลุ่มที่น่าสนใจ เพราะสาเหตุอะไรกลุ่มนี้ถึงไม่มีการวางแผนเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย เมื่อพิจารณาหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ พบว่า คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ ระหว่าง 55-59 ปี ร้อยละ 93.94 เป็นข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยมากที่สุด ร้อยละ 11.94 ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีระดับรายได้ต่อบุคคลต่อเดือน 30,001 - 40,000 บาท ร้อยละ 39.39 และที่อยู่อาศัยในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เอง ร้อยละ 66.67 เมื่อพิจารณาสาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยและเป็นกลุ่มที่มีปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยพบว่า ส่วนใหญ่มีสาเหตุหลักคือ มีบ้านเป็นของ

ตนเองแล้ว ร้อยละ 63.04 รองลงมาคือ สาเหตุอื่น ๆ เช่น ไม่อยากเป็นหนี้เพราะอายุมากแล้ว เป็นต้น ร้อยละ 10.87

1.4 สรุปข้อมูลด้านสภาพการอยู่อาศัย

จากการศึกษาพบว่า การอยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับคู่สมรสและบุตร ร้อยละ 50.51 จำนวนสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวจำนวน 3 คน ร้อยละ 33.93 การอยู่อาศัยภายในที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่พักอาศัยชั้นบน ร้อยละ 71.94 และมีความต้องการให้คู่สมรสอยู่อาศัยด้วยในอนาคต ร้อยละ 39.16 จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า สภาพครอบครัวเป็นครอบครัวขนาดเล็กหรือครอบครัวเดี่ยว ซึ่งสอดคล้องกับสุธีรา นุ้ยจันทร์⁴ (2530) ซึ่งกล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากรและกระแสโลกาภิวัตน์ในด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้สังคมไทยเริ่มเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ทำให้ลักษณะโครงสร้างครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงไป จากครอบครัววงศ์เครือญาติกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴ สุธีรา นุ้ยจันทร์, "การศึกษาบทบาทของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ : ศึกษาเฉพาะกรณีครอบครัวผู้ใช้บริการทางสังคมผู้สูงอายุติดเตียงและครอบครัวสมาชิกชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลสงฆ์," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530).

2. เพื่อศึกษาการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในกรุงเทพมหานคร จากจุดประสงค์ข้างต้น สามารถสรุปได้ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า สามารถแบ่งผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการได้ ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มที่มีเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1.1 กลุ่มปรับปรุงที่อยู่อาศัย
- 1.2 กลุ่มย้ายที่อยู่อาศัย
- 1.3 กลุ่มอยู่ระหว่างการผ่อนชำระที่อยู่อาศัย

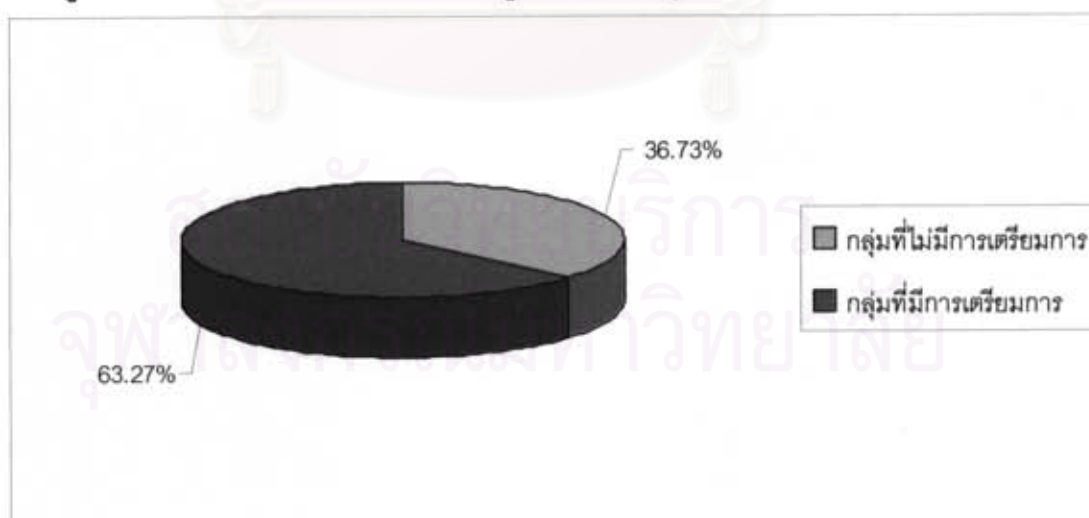
2. กลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย

เมื่อพิจารณากลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยตามกรรมสิทธิ์ของที่อยู่อาศัยปัจจุบันพบว่าสามารถแบ่งกลุ่มออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

- 2.1 กลุ่มที่มีกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง*
- 2.2 กลุ่มที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง

ผลการศึกษาพบว่า มีกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย ร้อยละ 63.27 และกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย ร้อยละ 36.74 ดังแผนภูมิที่ 6-2

แผนภูมิที่ 6-2 แสดงการวางแผนด้านที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง

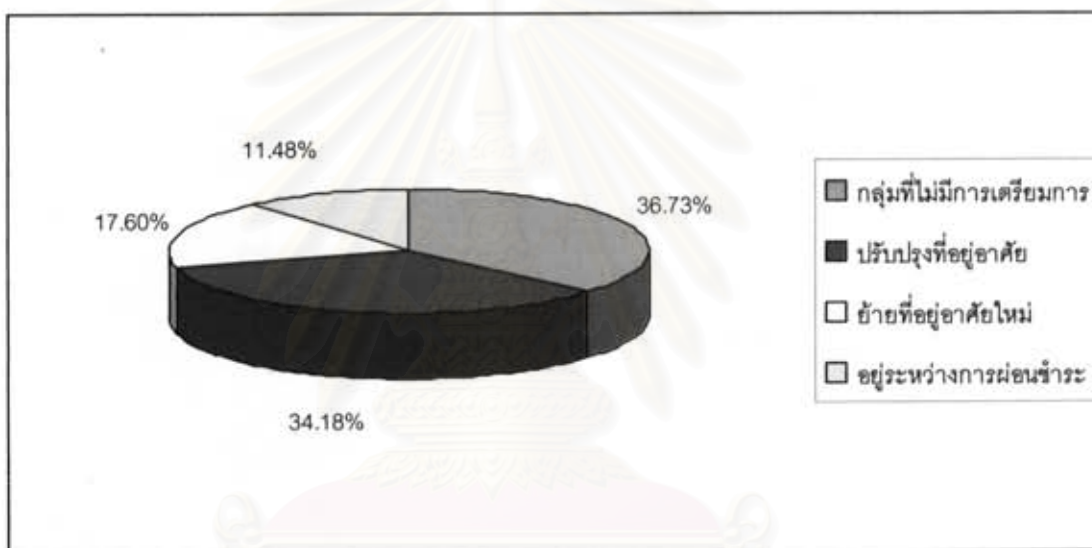

*หมายเหตุ : เนื่องจากจัดกลุ่มนี้ไว้ในกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยอาศัย เพราะว่า ณ เวลาที่ทำการศึกษานั้น กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ไม่มีการวางแผนใด ๆ เกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ได้แก่ ปรับปรุงที่อยู่อาศัย ย้ายที่อยู่อาศัย อยู่ระหว่างการผ่อนชำระที่อยู่อาศัย

กลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย

สำหรับกลุ่มที่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย ร้อยละ 63.27 ซึ่งแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม พบว่า เป็นกลุ่มที่จะปรับปรุงที่อยู่อาศัย ร้อยละ 34.18 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาคือ กลุ่มที่จะย้ายที่อยู่อาศัยใหม่โดยเช่าหรือซื้อหรือสร้างบ้านใหม่ ร้อยละ 17.60 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และกลุ่มอยู่ระหว่างการผ่อนชำระที่อยู่อาศัย ร้อยละ 11.48 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังแผนภูมิที่ 6-3

แผนภูมิที่ 6-3 แสดงการวางแผนด้านที่อยู่อาศัยโดยแบ่งกลุ่มเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยเป็นกลุ่มย่อย

สำหรับกลุ่มที่จะปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมนั้น สิ่งที่วางแผนปรับปรุงที่อยู่อาศัยนั้น พบว่าส่วนใหญ่ต้องการซ่อมแซมเฉพาะส่วนที่เสียหาย ร้อยละ 28.90 และต้องการซื้อวัสดุก่อสร้างเองและจ้างช่างรับเหมาก่อสร้าง ร้อยละ 49.25 งบประมาณที่ใช้ในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่งบประมาณในการปรับปรุงอยู่ที่ 100,000 - 500,000 บาท ร้อยละ 82.09 ที่มาของงบประมาณในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยมาจากเงินออม ร้อยละ 44.85 เมื่อพิจารณาสัดส่วนความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ พบว่า กลุ่มที่จะปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมนั้นส่วนใหญ่เป็นกลุ่มช่วงอายุ 60-64 ปี ร้อยละ 70.59 เป็นกลุ่มข้าราชการครูมากที่สุด ร้อยละ 64.71 ส่วนใหญ่มีระดับรายได้ต่อบุคคลต่อเดือนที่ 20,001 -30,000 บาท ร้อยละ 37.31 สำหรับกรรมสิทธิ์ของที่อยู่อาศัยในปัจจุบันนั้น มีกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของ

สำหรับกลุ่มที่ย้ายที่อยู่อาศัยใหม่ ส่วนใหญ่มีสาเหตุคือ อยากย้ายไปบ้านใหม่ที่มีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเอง ร้อยละ 31.88 การวางแผนในการย้ายที่อยู่ใหม่พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการสร้างบ้านใหม่เอง ร้อยละ 55.07 ในกรณีที่ต้องการสร้างบ้านใหม่เองพบว่าส่วนใหญ่มีที่ดินอยู่แล้ว ร้อยละ 65.79 และต้องการจ้างผู้รับเหมาก่อสร้างทั้งหมด ร้อยละ 55.26 ประเภทของที่อยู่อาศัยใหม่พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการบ้านเดี่ยว ร้อยละ 84.05 และทำเลที่ตั้งของที่อยู่อาศัยใหม่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตปริมณฑล เช่น นนทบุรี ปทุมธานี เป็นต้น ร้อยละ 31.88 และมีปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกที่อยู่อาศัยใหม่ 5 อันดับแรก คือ 1. ราคาเหมาะสม 2. สภาพแวดล้อมดี 3. มีความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน 4. เงื่อนไขการชำระเงิน และ 5. อยู่ใกล้กับลูกหลานญาติพี่น้อง ซึ่งสอดคล้องกับ Leedy And Wynbrandt ซึ่งกล่าวเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องที่อยู่อาศัยว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับบุคคลที่เกษียณแล้ว การตัดสินใจที่จะพักอาศัยอยู่ที่เดิมหรือย้ายไปหาที่อยู่ใหม่นั้น ควรคำนึงถึงปัจจัยพื้นฐาน 5 ประการ คือ ลักษณะของที่อยู่อาศัยและงบประมาณในการซื้อ การก่อสร้าง, ความสะดวกสบายในการเดินทางไปทำงาน, ขนาดของบ้านมีความเหมาะสมพอดีกับครอบครัว, ความสะดวกในการเดินทางไปโรงเรียนของลูกๆ หลานๆ, และสภาพเพื่อนบ้าน⁵ สำหรับงบประมาณที่ใช้ในการย้ายที่อยู่อาศัยใหม่พบว่า ส่วนใหญ่มีงบประมาณ 1,000,000 – 2,000,000 บาท ร้อยละ 55.07 งบประมาณมาจากเงินออม ร้อยละ 30.81 เมื่อพิจารณาสัดส่วนความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ พบว่าช่วงอายุระหว่าง 55- 59 ปีมีสัดส่วนในการย้ายที่อยู่อาศัยมากที่สุด ร้อยละ 86.96 และส่วนใหญ่เป็นข้าราชการทหาร คิดเป็นร้อยละ 27.85 และส่วนใหญ่อยู่ในช่วงรายได้ต่อบุคคลต่อเดือน 30,001-40,000 บาท ร้อยละ 36.23 ส่วนใหญ่กรรมสิทธิ์เป็นเช่ารายเดือน และรองลงมาคือ กรรมสิทธิ์เป็นของหน่วยงานต้นสังกัด

สำหรับกลุ่มที่อยู่ระหว่างการผ่อนชำระที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่มีอัตราผ่อนชำระที่อยู่อาศัยต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 40.00 ราคาที่อยู่อาศัยที่กำลังผ่อนอยู่ระหว่าง 1,000,001 – 2,000,000 บาท ร้อยละ 31.11 ประเภทของที่อยู่อาศัยที่กำลังผ่อนเป็นบ้านเดี่ยว ร้อยละ 51.11 อยู่ในกรุงเทพเขตเมืองชั้นกลาง เช่น เขตลาดพร้าว เขตบางกะปิ เขตวังทองหลาง เป็นต้น ร้อยละ 31.11 ส่วนใหญ่งบประมาณมาจากเงินกู้ ร้อยละ 56.25 เมื่อพิจารณาหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ พบว่าเป็นช่วงอายุ 55-59 ปี มากที่สุด ร้อยละ 20.56 เป็นกลุ่มข้าราชการพลเรือนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.68 ซึ่งมีสัดส่วนใกล้เคียงกับข้าราชการทหาร คิด

⁵ Jack J. Leedy & James Wynbrandt, *Executive Retirement Management: A Manager's Guide to the Planning and Implementation of a Successful Retirement* (New York, N.Y.: Facts on File, 1987).

เป็นร้อยละ 23.64 ส่วนใหญ่จะมีระดับรายได้ต่อบุคคลที่ 20,001 -30,000 บาท ร้อยละ 46.67 และเป็นกลุ่มที่กรรมสิทธิ์เป็นอื่น ๆ เช่น เช่ารายปี เช่าที่ดิน เป็นต้น จากข้างต้นพบว่า ระดับรายได้ต่อบุคคลต่อเดือน 20,001 -30,000 บาท และเมื่อดูความสามารถในการจ่ายสำหรับที่อยู่อาศัยนั้นพบว่า จะมีความสามารถในการจ่ายสำหรับที่อยู่อาศัย ประมาณ 6,000 – 9,000 บาท ซึ่งระดับราคาที่อยู่อาศัยที่สามารถซื้อได้ราคาประมาณ 1,000,000 – 2,000,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Brain J.L. Berry and Frank E. Horton⁶ ที่กล่าวถึงปัจจัยพื้นฐานที่กำหนดการเลือกที่อยู่อาศัย คือ ราคาหรือค่าเช่าที่พักอาศัย ชนิดของที่พักอาศัย และที่ตั้งของที่พักอาศัย มีความสัมพันธ์ควบคู่กันไปกับเหตุผลส่วนตัวในการเลือกที่พักอาศัยของแต่ละบุคคล เช่น จำนวนเงินที่บุคคลพอใจที่จะใช้จ่ายหรือความสามารถในการจ่ายสามารถในการจ่ายสำหรับที่อยู่อาศัยซึ่งสัมพันธ์กับรายได้

กลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย

สำหรับกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยกลุ่มนี้คิดเป็นร้อยละ 36.74 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และเมื่อพิจารณาพบว่าสามารถแบ่งกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มนี้ตามกรรมสิทธิ์ของที่อยู่อาศัยปัจจุบันออกได้เป็น 2 กลุ่มด้วยกัน ดังนี้

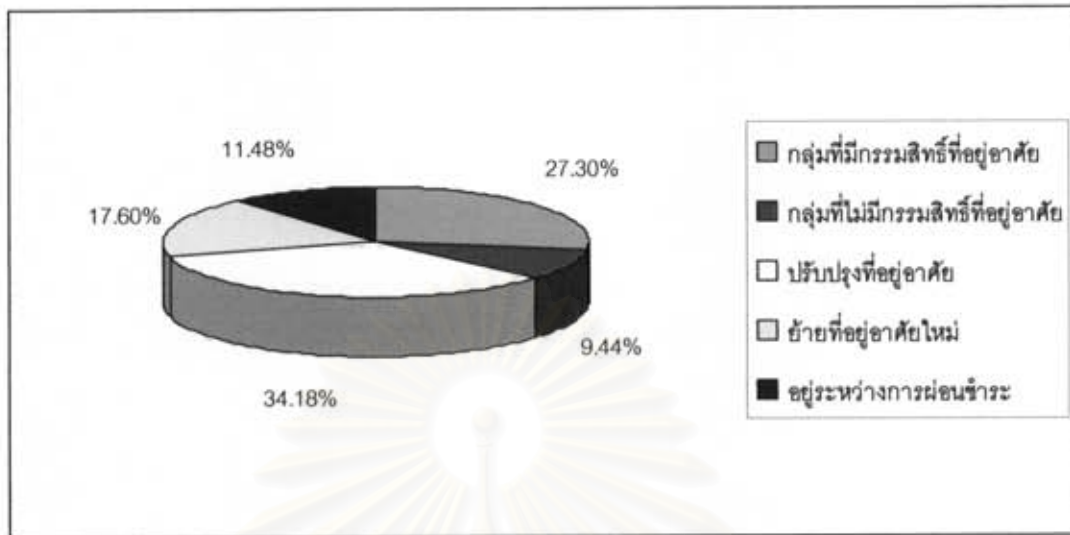
1. กลุ่มที่มีกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ร้อยละ 27.30 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
2. กลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ร้อยละ 9.44 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

แสดงดังแผนภูมิที่ 6-4

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁶ สุทธิพงษ์ บุญฤทธิ์, “ความต้องการที่อยู่อาศัยเมื่อถึงวัยเกษียณอายุของข้าราชการตำรวจในเขตกรุงเทพมหานคร.” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาเคหการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538).

แผนภูมิที่ 6-4 แสดงการวางแผนด้านที่อยู่อาศัยโดยแบ่งกลุ่มย่อยทั้งหมด

เมื่อพิจารณาที่สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยนั้นส่วนใหญ่เหตุผลคือมีบ้านเป็นของตนเองแล้ว ร้อยละ 76.70 และส่วนใหญ่เป็นคนช่วงอายุ 55-59 ปี ร้อยละ 88.19 ทุกกลุ่มข้าราชการมีสัดส่วนในการไม่เตรียมตัวใกล้เคียงกัน เมื่อพิจารณาสัดส่วนความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับรายได้ต่อบุคคลต่อเดือนอยู่ที่ 20,000-30,000 บาท ร้อยละ 36.11 และเมื่อดูทุกระดับรายได้ พบว่ามีทุกระดับรายได้ที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย และมีสาเหตุที่ไม่เตรียมการด้านที่อยู่อาศัยเพราะมีบ้านเป็นของตนเองแล้วเป็นส่วนใหญ่

สำหรับทุกกลุ่มมีความต้องการช่วยเหลือจากรัฐเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการให้จัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อซ่อมแซมปรับปรุงที่อยู่อาศัยเดิม ร้อยละ 33.16 รองลงมาคือ จัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำในการผ่อนที่อยู่อาศัยใหม่ ร้อยละ 28.35 และประเด็นเพิ่มเติมที่น่าสนใจ ก็คือ ผู้สูงอายุกลุ่มข้าราชการส่วนใหญ่มีความสนใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ซึ่งส่วนใหญ่ความต้องการช่วยเหลือจากรัฐเพิ่มเติมคือ ต้องการให้รัฐมีการดูแลสภาพแวดล้อมให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี น่าอยู่อาศัยมากขึ้น เป็นต้น

ตารางที่ 6-1 แสดงสรุปผลการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

	กลุ่มไม่เตรียม	กลุ่มปรับปรุง	กลุ่มย้าย	กลุ่มผ่อน
อายุ	55-59ปี	60-64ปี	55-59ปี	55-59ปี
ประเภท ข้าราชการ	ทุกกลุ่ม	ครู	ทหาร	พลเรือน ทหาร
รายได้	20,001-30,000	20,001-30,000	30,001-40,000	20,001-30,000
กรรมสิทธิ์	เป็นเจ้าของเอง	เป็นเจ้าของเอง	เช่า หน่วยงานต้น สังกัด	เช่า เป็นเจ้าของเอง
งบประมาณ	-	เงินออม เงินกบข.	เงินออม เงินกบข.	เงินกู้ เงินออม

จากตารางข้างต้นเป็นตารางสรุปผลการศึกษาของกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการซึ่งถ้าพิจารณาตามปัจจัยจะเห็นได้ว่า กลุ่มที่ปรับปรุงด้านที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มช่วงอายุ 60-64 ปี ซึ่งจะแตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ และเมื่อดูจากประเภทข้าราชการพบว่า กลุ่มข้าราชการทหารมีการย้ายที่อยู่อาศัยมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นผลมาจากข้าราชการทหารมีการใช้สิทธิ์ในสวัสดิการที่อยู่อาศัยของหน่วยงานต้นสังกัด ดังนั้นเมื่อใกล้เกษียณอายุซึ่งจะทำให้หมดสิทธิ์ในสวัสดิการที่อยู่อาศัยนั้นทำให้จำเป็นต้องย้ายที่อยู่อาศัยใหม่เพื่อมีกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ทำให้ข้าราชการทหารจะต้องมีการเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัยมากที่สุด และเมื่อดูที่ระดับรายได้พบว่าในกลุ่มที่ย้ายที่อยู่อาศัยมีระดับรายได้มากที่สุด คือ ช่วง 30,000 - 40,000 บาท และเมื่อดูที่กรรมสิทธิ์ของที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่างพบว่า เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด ซึ่งเห็นได้จากตารางพบว่า กลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยและกลุ่มที่ปรับปรุงที่อยู่อาศัยนั้นจะมีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ส่วนกลุ่มที่ย้ายที่อยู่อาศัยและกลุ่มที่อยู่ระหว่างผ่อนชำระที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่จะไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง และเมื่อดูที่มาของงบประมาณพบว่า ส่วนกลุ่มที่ปรับปรุงที่อยู่อาศัยและกลุ่มที่ย้ายที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่ที่มาของงบประมาณมาจากเงินออมและเงินจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ซึ่งจะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างคาดหวังในอนาคตที่จะใช้เงินจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในการเตรียมการ

ด้านที่อยู่อาศัย และกลุ่มที่อยู่ระหว่างผ่อนชำระที่อยู่อาศัยซึ่งเป็นกลุ่มที่ผ่อนชำระที่อยู่อาศัยในปัจจุบันทำให้ที่มาของงบประมาณส่วนใหญ่มาจากเงินกู้และเงินออมเป็นหลัก

3. ข้อเสนอแนะ

1. รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัยก่อนเกษียณอายุและการวางแผนในการออมเพื่อที่อยู่อาศัยตั้งแต่อายุน้อย ๆ เพราะถ้าจะเตรียมหลังเกษียณคงเป็นไปได้ยากเพราะเงินบำนาญที่ได้ก็เพียงพอค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันเท่านั้น การกู้เงินจากสถาบันการเงินก็เป็นไปได้ยากเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น นาย ก. สถานภาพโสด อายุ 55 ปี รักราชการมีรายได้ 30,000 บาทต่อเดือน ชื้อบ้าน 1 ชั้น ราคา 1.2 ล้านบาท เงินดาวน์ 25 % ผ่อน 15 ปี อัตราดอกเบี้ย 8% ผ่อนเดือนละ 8,762 บาท/เดือน

รูปภาพที่ 6-1 แสดงโครงสร้างค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในระหว่างที่รับราชการ

จากรูปภาพที่ 6-1 แสดงโครงสร้างค่าใช้จ่ายต่างๆ ในระหว่างที่นาย ก. รับราชการ ซึ่งจะเห็นได้ว่านาย ก. ได้รับเงินเดือน 30,000 บาท มีค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้ ค่าผ่อนบ้าน 8,762 บาทต่อเดือน ค่าใช้จ่ายทั่วไป 10,000 บาทต่อเดือน ค่าน้ำค่าไฟ 2,000 บาทต่อเดือน ที่เหลือเป็นค่าอื่น ๆ เช่น ค่าน้ำมัน ค่าภาษีสังคม เป็นต้น และเหลือเป็นเงินออมเพียงประมาณ 2,000-3,000 บาทต่อเดือน แต่เมื่อนาย ก. เกษียณราชการ นาย ก. รายได้นาย ก. หลังการเกษียณอายุคือ เงินบำนาญ จำนวน 20,400 บาท ถ้าโครงสร้างการใช้จ่ายของนาย ก. ยังคงเดิม จะเห็นได้ว่านาย ก. ไม่สามารถใช้จ่ายเงินได้อย่างเพียงพอในยามเกษียณ ถ้านาย ก. คิดจะซื้อบ้าน ณ ตอนอายุ 55 ปี

ดังนั้นการเตรียมตัวในด้านต่างๆ เอาไว้ก่อนเกษียณอายุจึงมีความสำคัญมากตามที่ สุรกุล เจนอบรม⁷ ได้กล่าวถึง การเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย ไว้ในวิทยาการผู้สูงอายุ ว่าบุคคล ควรมีการเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัยให้พร้อมก่อนที่จะเกษียณอายุราชการ ซึ่งควรจะมีการเตรียมในการสะสมเงินเพื่อซื้อหรือปลูกสร้างที่อยู่อาศัย เตรียมหาบ้านที่เหมาะสมแก่ตนเอง การตัดสินใจในเรื่องที่อยู่อาศัยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับบุคคลที่เกษียณแล้วการตัดสินใจที่จะพักอาศัยที่เดิม หรือย้ายไปที่อยู่อาศัยใหม่นั้น ควรคำนึงถึงปัจจัยพื้นฐาน 5 ประการ คือ

1. ลักษณะของที่อยู่อาศัย และงบประมาณในการซื้อ การก่อสร้าง
2. ความสะดวกในการเดินทางไปทำงาน
3. ขนาดของบ้านมีความพอเหมาะพอดีกับครอบครัว
4. ความสะดวกในการเดินทาง
5. สภาพเพื่อนบ้าน

โดยควรเริ่มมีการเตรียมการอย่างน้อยประมาณ 10 ปี ก่อนเกษียณอายุ เพื่อให้มีจำนวนเงินเพียงพอต่อการเตรียมสำหรับที่อยู่อาศัย และเมื่อใกล้จะเกษียณอายุการทำงาน จึงตัดสินใจว่าที่อยู่อาศัยใดที่ต้องการใช้ชีวิตอยู่เมื่อเกษียณอายุ โดยไม่ว่าจะเป็นการย้ายที่อยู่อาศัยใหม่ การอยู่ที่อยู่เดิม แต่มีการปรับปรุงบ้านเก่าให้เหมาะสม และการไปอยู่บ้านพักคนชรา

ทั้งนี้จากผลการศึกษาพบว่า เงินจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เป็นเงินส่วนหนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างคาดหวังที่จะนำมาใช้เป็นเงินงบประมาณในการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย ไม่ว่าจะเป็น การย้ายที่อยู่อาศัยหรือการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสม ซึ่งทั้งนี้กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการเองก็ได้มีการจัดโครงการสวัสดิการที่เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยให้กับสมาชิกอยู่แล้ว ซึ่งเป็นการตกลงร่วมกันระหว่างกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการกับธนาคารอาคารสงเคราะห์ เพื่อให้สมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการกู้เงินเพื่อซื้อที่อยู่อาศัย หรือต่อเติม หรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัย ซึ่งเงื่อนไขในการกู้ของโครงการดังกล่าวเป็นการให้กู้สำหรับสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญทั่วไปที่ต้องการกู้เพื่อที่อยู่อาศัย ซึ่งยังไม่ได้เจาะจงไปยังกลุ่มคนที่ใกล้เกษียณอายุที่ต้องการมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองหรือที่ต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสม ในการซื้อที่อยู่อาศัยได้เป็นทรัพย์สินหรือกรรมสิทธิ์ส่วนตัวนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะที่อยู่อาศัยเป็นทรัพย์สินก้อนใหญ่ที่มีราคาค่อนข้างสูง เมื่อซื้อมาแล้วต้องผ่อนชำระเป็นเวลาหลายสิบปีประกอบกับอัตราดอกเบี้ยที่มีแนวโน้มสูงขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทำให้การกู้เงินเพื่อที่อยู่อาศัยจากสถาบันการเงินในยามที่ใกล้เกษียณอายุนั้นเป็นไปได้ยาก ดังนั้นกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการควรจัดสวัสดิการเพื่อที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมให้กับสมาชิกที่ใกล้เกษียณอายุ เช่น อาจจัดสวัสดิการให้กู้ยืมเงินเพื่อที่

⁷ สุรกุล เจนอบรม, วิทยาการผู้สูงอายุ, (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษาชั้นนอกโรงเรียน คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534).

อยู่อาศัย โดยให้กู้เงินเท่ากับเงินออมที่นำมาเป็นหลักประกัน หรือจัดให้สมาชิกมีการเพิ่มพูน
ในการออมเข้ากองทุนจากร้อยละ 3 ของเงินเดือน เป็นร้อยละ 3-15 ของเงินเดือนให้เหมือนกับ
กองทุนสำรองเลี้ยงชีพของเอกชน และให้สิทธิกับผู้ที่ไม่ได้เกษียณอายุที่ต้องการซื้อที่อยู่อาศัย
สามารถถอนเงินส่วนหนึ่งไปใช้ได้ก่อน ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่มขึ้นและ
สมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการสามารถนำเงินส่วนนี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์กับการ
เตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของพวกเขาเอง

2. รัฐบาล/หน่วยงานควรหาแนวทางร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชน
ในการพัฒนาที่อยู่อาศัยในราคาเหมาะสม คุณภาพดีในรูปแบบต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการ
ที่หลากหลายของผู้อยู่อาศัยและเหมาะสมแก่กลุ่มข้าราชการซึ่งจะมีระดับรายได้น้อยไปจนถึง
ระดับรายได้ปานกลาง

3. รัฐบาล/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนโยบายส่งเสริมให้บุตรต้องดูแลพ่อแม่อย่างเช่นกับ
นโยบายของประเทศสิงคโปร์^๑ ซึ่งส่งเสริมให้บุตรต้องดูแลพ่อแม่ ผู้สูงอายุต้องอาศัยอยู่ในครัวเรือน
เดียวกับบุตรหรือคู่สมรสของบุตรให้มากที่สุด และสนับสนุนให้บุตรได้มีบ้านพักอาศัยที่อยู่ในละแวก
เดียวกับพ่อแม่ โดยรัฐต้องเป็นผู้จ่ายเงินอุดหนุนให้แก่บุตรที่ดูแลพ่อแม่ ลดภาษีให้กับผู้ที่ดูแล
ผู้สูงอายุ และลดค่าเช่าบ้านให้แก่บุตรที่พักอยู่ในละแวกเดียวกับพ่อแม่ เป็นต้น

4. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในครั้งต่อไป

จากการศึกษาผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการใน
กรุงเทพมหานครพบว่า ในกลุ่มที่ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ
กลุ่มที่มีกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง และกลุ่มที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ซึ่ง
กลุ่มที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองนั้นเป็นกลุ่มคนส่วนน้อย แต่เป็นกลุ่มคนที่น่าสนใจ
เพราะสาเหตุอะไรกลุ่มคนกลุ่มนี้ยังไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ซึ่งสามารถนำกลุ่มผู้สูงอายุ
ข้าราชการที่ยังไม่มีกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองเป็นกรณีศึกษาและสามารถพัฒนาเป็น
หัวข้อวิทยานิพนธ์ในครั้งต่อไปได้ ซึ่งในการศึกษาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในครั้งต่อไปนั้น
ควรเน้นถึงรายละเอียดของปัญหาที่เกิดกับที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุเป็นประเด็นสำคัญ นอกจากนี้
เมื่อดูจำนวนของสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการทั่วประเทศพบว่า ข้าราชการครูเป็น
ข้าราชการที่มีจำนวนมากที่สุด ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีลักษณะแตกต่างจากกรุงเทพมหานครซึ่งมี

^๑ มัทนา พนานิรามัย, 2546.

ข้าราชการพลเรือนมากที่สุด ซึ่งลักษณะการดำเนินชีวิตของข้าราชการต่างจังหวัดนั้นแตกต่างจากลักษณะการดำเนินชีวิตของข้าราชการที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครเช่นเดียวกัน ดังนั้นประเด็นนี้สามารถนำมาพัฒนาเป็นหัวข้อวิทยานิพนธ์ในครั้งต่อไปได้เช่นกัน โดยศึกษาการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในต่างจังหวัด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. คู่มือสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. กรุงเทพฯ, 2548.
- กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. ประวัติทบข[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [http:// www.gpf.go.th](http://www.gpf.go.th) [20 ก.ย. 2549].
- กองสวัสดิการสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์. คู่มือการสงเคราะห์ผู้สูงอายุและคนไร้ที่พึ่ง. กรุงเทพฯ. (เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 282 เล่มที่ 10/2536)
- จิระภา ศรีคำ. สภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในที่อยู่อาศัยแบบแฟลต เชนะชุมชนดินแดง 1 และ 2 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. สาขาวิชาเคหการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- จิราพร เกศพิชญวัฒนา. ทฤษฎีการสูงอายุ. กรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะพยาบาลศาสตร์, 2547. (อัดสำเนา)
- ฉัตรชัย พงศ์ประยูร. ภูมิศาสตร์เมือง. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2527.
- ฉวีวรรณ จันทร์ตัน. ความตั้งใจในการทำงานหลังเกษียณอายุของข้าราชการอัยการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. สาขาประชากรศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.
- ไตรรัตน์ จารุทัศน์. ที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ : คุณภาพชีวิตของสังคม. ภาควิชาเคหการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- นัญฐลักษณ์ บุญยโพธิกุล. การเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยเมื่อเกษียณอายุของทหารอากาศ ระดับประทวน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. สาขาวิชาเคหการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- บัญญัติ นูรณสิงค์. ความต้องการที่อยู่อาศัยในวัยเกษียณอายุของผู้ทำงานบริษัทชั้นนำในกรุงเทพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. สาขาวิชาเคหการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- บรรลุ ศิริพานิช และคณะ. รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง ชมรมผู้สูงอายุ : การศึกษารูปแบบและการดำเนินงานที่เหมาะสม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วิญญาน, 2539.
- บรรลุ ศิริพานิช. คู่มือผู้สูงอายุฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2544.
- พิชญภรณ์ มูลศิลป์. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้สูงอายุภายหลังเกษียณ : รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย, 2536.

- มัทนา พานานิรมัย. การสร้างหลักประกันด้านรายได้เพื่อผู้สูงอายุในประเทศไทย. การสัมมนาทางวิชาการประจำปี 2546. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.
- วรวรรณ นิตบงกช. ความต้องการที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตคลองเตย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาเคหการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- วิไลลักษณ์ ไกรสุวรรณสาร. แนวทางการจัดเตรียมที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ : กรณีศึกษามรรมอยู่ร้อยละ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาเคหการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. แนวทางการจัดบริการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ. สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. สวัสดิการผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ศศิมา ทวีสิน. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการเตรียมตัวในการดำรงชีวิตเพื่อเกษียณอายุของข้าราชการกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาประชากรศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริวรรณ ศิริบุญ. การตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการผู้สูงอายุ ศึกษากรณีตัวอย่างการจัดตั้งศูนย์บริการทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ. วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. สังคมวิทยาภาวะสูงอายุความเป็นจริงและการคาดการณ์ในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- สุรกุล เจนอบรม. วิทยาการผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษาออกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- สุทธิพงษ์ บุญฤทธิ์. ความต้องการที่อยู่อาศัยเมื่อถึงวัยเกษียณอายุของข้าราชการตำรวจในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาเคหการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล และคณะ. รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการผู้สูงอายุในประเทศไทย รายงานการทบทวนองค์ความรู้และสถานการณ์ปัจจุบันตลอดจนข้อเสนอทางนโยบายและการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2544.

สุธีรา น้อยจันทร์. การศึกษานโยบายของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ : ศึกษาเฉพาะกรณีครอบครัวผู้ใช้บริการทางสังคมผู้สูงอายุติดเตียงและครอบครัวสมาชิกชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลสงฆ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.

เสาวณีย์ นวกิจไพฑูรย์. ความต้องการที่อยู่อาศัยของอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

ภาษาอังกฤษ

Barrow, Geogia M. and Smith, Patricia A. Aging, Ageism and Society. St.Paul Minn: West Publishing Company, 1979.

Friedman,J.P. and Harris j.c..Key to Buying a Retirement Home .New York: Baron's Education Series ,Inc., 1991.

Jack J. Leedy & James Wynbrandt. Executive Retirement Management: A Manager's Guide to the Planning and Implementation of a Successful Retirement. New York : Facts on File, 1987.

Lang, L., R., and Gillespie, T., H. Strategy for Personal Finance. 2nd ed. New York: McGraw-Hill, 1981.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเลขที่

แบบสอบถามเพื่องานวิจัย

เรื่อง การเตรียมการด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการใน
กรุงเทพมหานคร
ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรุณากรอกข้อความและขีดเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ข้อมูลนี้จะใช้
เพื่อการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น โดยผู้วิจัยขอรับรองว่าจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับ
(แบบสอบถามทั้งหมด 7 หน้า)

ชื่อ-นามสกุล..... เบอร์โทร.....

ที่อยู่.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปด้านสังคมและเศรษฐกิจ

1. เพศ ชาย
 หญิง
 2. อายุของท่าน.....ปี
 3. สถานภาพสมรส
 โสด สมรส ม่าย แยกกันอยู่
 4. จำนวนบุตรของท่าน (ในกรณีที่ท่าน โสด/ หย่า/ ติดยาเสพติด/ ไร้บุตร)
 ไม่มีบุตร
 มีบุตร ชาย.....คน หญิง.....คน
 5. การศึกษาของท่าน
 ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
 6. ระยะเวลาที่ท่านรับราชการ.....ปี
ประเภทข้าราชการของท่าน คือ
 ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย
 ข้าราชการครู ข้าราชการตำรวจ
 ข้าราชการทหาร อื่นๆ
- (ในกรณีที่ท่านเกษียณอายุไปแล้ว กรุณาระบุประเภทข้าราชการที่ท่านเคยรับ)
7. รายได้เฉลี่ยของท่านต่อเดือน.....บาทต่อเดือน
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน.....บาทต่อเดือน

8. ที่มาของรายได้ปัจจุบันของท่าน

- จากการประกอบอาชีพ (กรุณาข้ามไปตอบคำถามข้อ 10)
- บุตรหลาน (กรุณาตอบคำถามข้อ 9)
- บำเหน็จ/บำนาญ/เงินจากกบข. (กรุณาตอบคำถามข้อ 9)
- อื่น ๆ(กรุณาตอบคำถามข้อ 9)

9. ในกรณีที่ท่านเกษียณอายุแล้ว ท่านได้รับ

- เงินบำเหน็จ.....บาท
 - เงินบำนาญ.....บาท/เดือน
 - เงินจากกบข.....บาท
 - ขอรับเงินจากกบข.คืนแล้ว ยังไม่ขอรับเงินจากกบข.คืน

(ในกรณีที่ยังไม่ขอรับเงินคืนให้ท่านระบุจำนวนเงินจากกบข. ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต)

10. ท่านมีรายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตหรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1)

☐ มี	☐ ไม่มี
☐ เงินจากกบข.	ประมาณ.....บาท
☐ เงินบำเหน็จ	ประมาณ.....บาท
☐ เงินบำนาญ	ประมาณ.....บาท
☐ เงินจากสหกรณ์	ประมาณ.....บาท
☐ อื่นๆ.....	ประมาณ.....บาท

(ในกรณีที่ไม่มีทราบจำนวนเงิน ให้ใช้สูตรในการคำนวณในแผ่นสุดท้ายของกระดาษประมาณจำนวนเงินหรือกะประมาณคร่าว ๆ)

11. ท่านวางแผนในการใช้เงินบำเหน็จ หรือเงินบำนาญ หรือเงินจากกบข. อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1)

- นำไปเป็นค่าใช้จ่ายประจำเดือนหลังเกษียณอายุราชการ
- นำไปใช้ในด้านดูแลสุขภาพหลังเกษียณอายุราชการ
- นำไปลงทุนกิจการต่างๆ
- นำไปใช้จ่ายสำหรับด้านที่อยู่อาศัย เช่น ซื้อบ้าน ปรับปรุงบ้าน เป็นต้น
- นำไปฝากธนาคาร
- นำไปชำระหนี้สินต่าง ๆ
- อื่น ๆ โปรดระบุ

12. ในปัจจุบันรายจ่ายประจำเดือนของท่าน ด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้
- ค่าใช้จ่ายทั่วไป และอาหาร.....บาท/เดือน
 - ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ.....บาท/เดือน
 - ค่าใช้จ่ายสำหรับที่อยู่อาศัย ค่าเช่า/ผ่อนบาท/เดือน
 - ค่าน้ำ ค่าไฟ เป็นต้นบาท/เดือน
 - อื่นๆ โปรดระบุ..... :บาท/เดือน
13. ปัจจุบันท่านมีโรคประจำตัวหรือไม่
- ไม่มี
 - มี โปรดระบุโรค.....
14. ปัจจุบันผู้ดูแลท่านยามเจ็บป่วย คือ
- คู่สมรส บุตรหลาน ญาติพี่น้อง
 - ดูแลตนเอง ว่าจ้างผู้ดูแล อื่น ๆ.....

ตอนที่ 2 : ข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน

15. ประเภทของที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของท่าน
- บ้านเดี่ยว(บ้าน1ชั้น/2ชั้น) ที่ดิน.....ตร.ว.
 - บ้านแฝด ที่ดิน.....ตร.ว.
 - ทาวน์เฮ้าส์/ตึกแถว ที่ดิน.....ตร.ว.
 - คอนโดมิเนียม/แฟลต พื้นที่.....ตร.ม.
 - อพาร์ทเมนท์ พื้นที่.....ตร.ม.
 - อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
- 17.กรรมสิทธิ์ในที่อยู่ปัจจุบันของท่าน
- เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เอง เช่าระยะยาว (เช่า) เช่ารายเดือน
 - ไม่มีกรรมสิทธิ์ (อยู่กับลูกหลาน ญาติพี่น้อง) บ้านพักของหน่วยงานที่สังกัด
 - อื่นๆ (โปรดระบุ).....
18. ท่านอยู่อาศัย ณ ที่อยู่ปัจจุบันมาเป็นระยะเวลา.....ปี (กรุณาระบุจำนวนปี)
19. ที่อยู่ปัจจุบันของท่าน อยู่ที่
- กรุงเทพฯ โปรดระบุ เขต.....
 - บริเวณชานเมือง (นนทบุรี นครปฐม สมุทรสาคร สมุทรปราการ ปทุมธานี)
20. จำนวนสมาชิกในครอบครัวของท่าน ณ ที่อยู่ปัจจุบัน จำนวน.....คน
(ที่อยู่ประจำมากกว่า 1 เดือน)
21. ปัจจุบันท่านอาศัยอยู่กับใคร (ตอบได้มากกว่า 1)(สมาชิกที่อยู่ประจำมากกว่า 1 เดือน)
- คู่สมรส บุตร หลาน ญาติ/พี่น้อง อื่น ๆ.....

22. ปัจจุบันท่านพัก / นอน ชั้น ไหน (กรณีบ้าน 1 ชั้น ให้ตอบชั้นล่าง)

- ชั้น บน ชั้นล่าง

23. ปัจจุบันท่านมีปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยหรือไม่

- มี ไม่มี

ในกรณี ที่ มี กรุณาตอบ ว่า ท่านมีปัญหาที่อยู่อาศัยด้านใด (ตอบได้มากกว่า 1)

- ด้านตัวอาคาร เช่น สภาพชำรุดทรุดโทรม
- ด้านการใช้พื้นที่ เช่น ขนาดและพื้นที่ใช้สอยไม่เพียงพอ
- ด้านสภาพแวดล้อม เช่น อยู่ใกล้แหล่งเสื่อมโทรม น้ำท่วม มลพิษทางเสียง อากาศ
- ด้านความสะดวก เช่น เดินทางไปไหนไม่สะดวก ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น
- ด้านความปลอดภัยของในชีวิตและทรัพย์สิน
- ด้านการเงิน เช่น ค่าใช้จ่ายด้านการอยู่อาศัย เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าบำรุงรักษา เป็นต้น
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับด้านการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย

24. ท่านมีการวางแผนเตรียมด้านที่อยู่อาศัย หรือไม่ อย่างไร (เลือกตอบเพียงข้อเดียว)

- ไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย (ข้ามไปตอบข้อ 41 -43)
- ปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสม (เช่น ต่อเติม/ ซ่อมแซม) (ไปตอบข้อ25 -28)
- ย้ายที่อยู่ใหม่โดย เช่า หรือ ซื้อ หรือ สร้างบ้านใหม่ (ข้ามไปตอบข้อ 29 - 37)
- อยู่ระหว่างการผ่อนชำระที่อยู่อาศัย (ข้ามไปตอบข้อ38 - 40)
- อื่น ๆ โปรดระบุ..... (ข้ามไปตอบข้อ42)

25. ในกรณีที่ท่านวางแผนจะปรับปรุงที่อยู่อาศัย ท่านคิดจะปรับปรุงส่วนใด (ตอบได้มากกว่า 1)

- เพิ่มจำนวนชั้นของที่อยู่อาศัย
- ต่อเติมเพิ่มพื้นที่ใช้สอย
- ซ่อมแซมเฉพาะส่วนที่เสียหาย
- ปรับปรุงภายนอกบ้านให้ดีขึ้น เช่น ทาสี พื้นที่ทางเดิน
- ปรับปรุงภายในตัวบ้านใหม่ให้ดีขึ้น เช่น ทาสีภายในบ้าน
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....

26. กรณีที่ท่านต้องการปรับปรุง ต่อเติม หรือซ่อมแซม ท่านมีการวางแผนจะทำอย่างไร

(เลือกตอบได้ข้อเดียว)

- ซื้อวัสดุก่อสร้างและซ่อมแซมเอง
- จ้างช่างรับเหมาก่อสร้างดำเนินการทั้งหมด
- ซื้อวัสดุก่อสร้างเองและจ้างช่างรับเหมาก่อสร้าง
- จ้างสถาปนิกออกแบบและจ้างช่างรับเหมาก่อสร้าง
- อื่นๆ ระบุ.....

27. งบประมาณในการปรับปรุงที่อาศัย ท่านประมาณการไว้ประมาณ.....บาท

28. ที่มาของงบประมาณในการปรับปรุงที่อยู่อาศัย (ตอบได้มากกว่า 1)

- เงินออม เงินกู้ เงินบำนาญ เงินบำนาญ
 บุตรหลาน เงินจากกบข. อื่นๆ.....

(เมื่อตอบคำถามข้อ 25-28 แล้ว กรุณาข้ามไปตอบคำถามข้อ 42)

29. สาเหตุที่ท่านคิดจะย้ายที่อยู่อาศัย เช่น ซื้อ หรือ สร้างที่อยู่อาศัยใหม่ เพราะเหตุใด

(เลือกตอบได้เพียงข้อเดียว)

- บ้านหลังปัจจุบันมีสภาพไม่เหมาะสม เช่น ทวดโทรม สภาพแวดล้อมไม่ดี ความสะดวก
 อยากย้ายไปบ้านใหม่ที่ตนเองมีกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของ
 ต้องการความสงบและอิสระ
 ต้องการย้ายกลับไปอยู่ภูมิลำเนาเดิม
 อื่น ๆ โปรดระบุ.....
30. ในกรณีที่ท่านวางแผนจะย้ายที่อยู่อาศัยใหม่ ท่านต้องการอย่างไร
- เช่าที่อยู่อาศัยใหม่ (ข้ามไปตอบข้อ 32)
 ซื้อบ้านสำเร็จรูป (เช่นบ้านจัดสรร คอนโดมิเนียม บ้านมือสอง)(ข้ามไปตอบข้อ32)
 สร้างบ้านใหม่เอง (กรุณาตอบคำถามข้อ 31)

31. กรณีที่ท่านสร้างบ้านใหม่เอง ท่านมีที่ดินอยู่แล้วหรือไม่

- มีที่ดินอยู่แล้ว ยังไม่มีที่ดิน

32. กรณีที่ท่านต้องการสร้างใหม่ ท่านมีการวางแผนจะทำอย่างไร (เลือกตอบได้เพียงข้อเดียว)

- จ้างบริษัทรับสร้างบ้าน
 จ้างผู้รับเหมาก่อสร้างทั้งหมด
 จ้างสถาปนิกออกแบบและจ้างช่างรับเหมาก่อสร้าง
 อื่นๆ ระบุ.....

33. ในกรณีที่คิดจะย้ายที่อยู่ใหม่ เช่า / ซื้อ / สร้างที่อยู่ใหม่ ประเภทบ้านที่ท่านต้องการใหม่ คือ

กรุณาเลือกรูปแบบที่อยู่อาศัยที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเพียงข้อเดียว

รูปแบบ	ขนาดที่ดิน	ราคา(บาท)	ทำเล	หมายเหตุ
☐ บ้านเดี่ยว 1 ชั้น	50 ตารางวา	2,000,000	ปริมณฑล และกรุงเทพฯ	
☐ บ้านเดี่ยว 2 ชั้น	50 ตารางวา	3,000,000	ปริมณฑล และกรุงเทพฯ	
☐ บ้านแฝด 2 ชั้น	20 ตารางวา	1,500,000	ปริมณฑล และกรุงเทพฯ	
☐ ทาวน์เฮาส์ 2 ชั้น	18 ตารางวา	1,200,000	ปริมณฑล และกรุงเทพฯ	
☐ คอนโดมิเนียม	30 ตารางเมตร	390,000	ปริมณฑล และกรุงเทพฯ	
☐ คอนโดมิเนียม	40 ตารางเมตร	520,000	ปริมณฑล และกรุงเทพฯ	
☐ อพาร์ทเมนท์ (เช่า)	30 ตารางเมตร	3,000-5,000	ปริมณฑล และกรุงเทพฯ	
☐ ตึกแถว 3 ชั้น	16 ตารางวา	1,800,000	ปริมณฑล และกรุงเทพฯ	
☐ อื่นๆ.....				

34. ท่านที่คิดจะย้ายที่อยู่อาศัยใหม่ เช่า/ ซื้อ/ สร้างที่อยู่อาศัยใหม่ ทำเลที่ตั้งที่ท่านต้องการใหม่ คือ
- กรุงเทพฯและปริมณฑล ไพร่ตวรรษเขต.....
- ต่างจังหวัด ไพร่ตวรรษจังหวัด.....
35. งบประมาณที่ใช้ในการย้ายที่อยู่ใหม่ เช่า/ ซื้อ /สร้างที่อยู่อาศัยใหม่ ประมาณ
-บาท
36. ที่มาของงบประมาณที่ท่านใช้ในการย้ายที่อยู่ใหม่ เช่า / ซื้อ/ สร้างที่อยู่อาศัยใหม่(ตอบได้มากกว่า 1)
- เงินออม เงินกู้ เงินบำเหน็จ เงินบำนาญ
- บุตรหลาน เงินจากกบข. อื่นๆ.....
37. ปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกที่อยู่อาศัยใหม่ในอนาคตของท่านอนาคต (เรียง ลำดับจาก 1-5 โดย 1 คือปัจจัยที่สำคัญที่สุด)
- ใกล้สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น โรงพยาบาล, ห้างสรรพสินค้า, โรงเรียน ฯลฯ
- สภาพแวดล้อมดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- ราคาเหมาะสม รูปแบบสวยงาม พื้นที่ใช้สอยภายในบ้าน
- สิ่งอำนวยความสะดวกในโครงการ เงื่อนไขการชำระเงิน
- อยู่ใกล้ บุตรหลาน, ญาติพี่น้อง อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- (เมื่อตอบคำถามข้อ 29-37 แล้ว กรุณาข้ามไปตอบข้อ 42)
38. ท่านที่กำลังผ่อนชำระที่อยู่อาศัย อัตราผ่อนชำระต่อเดือนที่ท่านผ่อนอยู่.....บาท/เดือน
39. ท่านที่กำลังผ่อนชำระที่อยู่อาศัย ราคาที่อยู่อาศัยที่ท่านซื้อราคา.....บาท
40. ที่มาของงบประมาณที่ท่านใช้ในการผ่อนชำระที่อยู่อาศัย (ตอบได้มากกว่า 1)
- เงินออม เงินกู้ เงินบำเหน็จ เงินบำนาญ
- บุตรหลาน เงินจากกบข. อื่นๆ.....
- (เมื่อตอบคำถามข้อ 38-40 แล้ว กรุณาข้ามไปตอบข้อ 42)
41. สำหรับท่านที่ยังไม่มีการเตรียมการด้านที่อยู่อาศัย สาเหตุที่ไม่มีการเตรียมการ เพราะเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1)
- มีบ้านเป็นของตนเองแล้ว ภาระหนี้สินด้านอื่นๆ สูง
- ไม่มีแหล่งเงินกู้ ต้องการเช่าที่อยู่อาศัย
- รายได้ไม่เพียงพอ ไปอยู่อาศัยกับลูกหลานพี่น้อง/ญาติ
- ราคาที่อยู่อาศัยมีราคาสูง อื่น ๆ โปรดระบุ.....
42. ผู้ที่ท่านคิดจะอยู่ด้วยในช่วงที่ท่านเกษียณอายุแล้ว คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- คู่สมรส บุตร หลาน ญาติ/พี่น้อง อื่น ๆ.....

43. ท่านต้องการให้หน่วยงาน/รัฐ ช่วยเหลือเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- จัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำในการผ่อนที่อยู่อาศัยใหม่
 - จัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อซ่อมแซมปรับปรุงที่อยู่อาศัยเดิมที่มี
 - จัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ในที่ดินเดิมที่มี
 - ร่วมมือกับเอกชน/การเคหะจัดสร้างที่อยู่อาศัยให้ผ่อนซื้อในราคาถูก
 - อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาใช้เวลาทำแบบสอบถามในครั้งนี้

หมายเหตุ : สูตรการคำนวณเงินประเภทต่าง ๆ

เงินบำนาญ คือ เงินเดือนเดือนสุดท้าย X เวลาราชการ

เงินบำนาญสูตรสมาชิก กบข. คือ เงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย X เวลาราชการ

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวเต็มศิริ ศิริสมบัติ เกิดวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2526 ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช จบการศึกษาปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา มัธยมศึกษา วิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไปและชีววิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2547 และได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรเคหพัฒนาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2548

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย